VITA
S. BOGUMILI
ARCHIEPISCOPI GNESNENSIS EREMITÆ CAMALDULENSIS

A

STEPHANO DAMALEVICIO

S.T.D. CANONICORVM REGVLARIVM Congregationis Lateranensis ad Sanctum Nicolaum Calissiensi Præposito, & per Archidiæcesim Gnesnensem librorum Censore Ordinario ex antiquissimis gravium authorum Chronicis,

EXCERPTA

Anno partus Virginei

Quo

RoMæ ALexanDer Papa Coronat opes

Romæ Typis Ignatij de Lazaris, 1661.
Varsaviæ verò Anno Domini 1714.
REIMPRESSA

IN AVITUM INSIGNE
CELSISSIMI PRINCIPIS.

I.

Inſcripti Regum trabeato Nomine FLORES,
Cœlica ſunt etiam Nomina ferre pares.
Hoc igitur Divus cingit ſe Flore ROSINUS,
Ut grato citiùs fragret odore Lechis.

II.

Ceſſit victa ſuas Salomonis gloria dotes,
Szembekij Floris dum radiavit Honos.
Aſt ubi Patritium junget Bogumilus odorem
Stellifero Numen ponet in axe ROSAS,

AD
CELSISSIMUM PRINCIPEM
DOMINUM
D. STANISLAUM
SZEMBEK
ARCHIEPISCOPUM
GNESNENSEM
Regni & M. D. L.
PRIMATEM

QVantùm à cœlis Domus Tua æstimetur, jam cognoscimus cum sub ejus tecta & DIVI HOSPITES recipi exambiat PRINCIPUM CELSISSIME. Quid enim non libenter petant has ædes ? in quibus

nullæ aræ præterquam virtutis colun-tur, Crimenq́ ab illis tam longè distat quàm ab ipsa probitate. Vagentur ali-bi liberè, per palatia fastus & ambitio, pateant nonnullorum atria die noctuq́ insomnibus vitijs, accumbat mensis lu-xus, aureis Cubilibus stertat jactantia, ludat non sine illusione conscientiæ in hortis insolentia, inter famulorum gre-ges regnet dissolutio; tædeat multos, quin & pudeat, non convivere familiariùs probris, maximumq́ Magnatum pute-tur nefas, carere nefandis, tanquam etiam isti soles umbras admitterent; apud Te supra id maximè excubatur, ut ejusmodi turbæ omnis à religiosissi-ma aula aditus præcludatur. Cum namq́ magnum sis Poloniæ Numen incolere non potes, nisi aut Cœlum aut templa, obsequiaq́ detrectas, quæ jugum Divinæ & humanæ legis excus-

serant

ſerunt. Placet Tibi decor externus, ſi & animus non ſqualleat, non abhorres ſibilantia ſerica, ſi probitatem non exſibilent, gaudes Tuos ſpectare divites, ſi unà non careant opibus innocentiæ. Vnde ſi virtus terris deperiret, non alibi quæreretur quam Domi Tuæ imò tu ipſe à ſingulis, ſingularum virtutum Imago colereris, quarum effigiē, adeo refers vivam, ut illæ omnes Tu unus eſſe videaris. Quæ nobis ætas pientiorem Te oſtendet Numam? Cujus ſudoribus rigata Eccleſiæ vinea in dulces protuberat botros ſanctimoniæ. Reſtituiſti templis reverentiam; fatiſcentem Divinorum honorem erexiſti, e morientem in Clero pietatis animam Tuo ſpiritu redanimaſti. Iam non unam ſponſa Chriſti ornandæ ſibi ex Tuæ doctrinæ floribus contexuit coronam, metimus uberes ex Eccleſiæ agro fru-

ctus quos Tu inseminasti, non marcescunt Archidiæceseos lilia, quia Tuâ indefessâ coluntur sollicitudine. Nec mirum iniquum enim putas ad superbiam tantum non ad Religionis fulcr : Archipræsuleum gestare scipionem, Caput primis ligari tænijs, & mentem non esse amore superum obligatam, Crucē in pectore præferre, & Crucis zelum à corde exulare. Odisti exanimes statuas, sæpius istæ Infulis graves, purpuris tumidæ, gemmis & tantùm illustres, Vultum Pontificum non munus exhibent, Tu mitrâ cum supra alios emineas, infra neminem indignis Primatiali honore reptas operibus, tantò magis in hoc Culmine admirandus, quòd in illo subsistas sine ruina probitatis. Plures altiùs levati, gravius virtutē præcipitarunt, & soli publico propinquiores, cæcutiūt ad aspectum pietatis,

Tecum

Tecum, quo levatur ſublimius, eo ſecurior à caſu, gaudet Te videre ſupra omnes, in quo ab omnibus ſuprema adoratur. Nec pro aris ſolum, pro patrijs quoque penatibus, ardentem Te experimur Flaminium, partiris inter ſuperos & Patriam curas, oblitus Tui, illorum memoriâ. Ne libertas Lechica toties ab infamibus petita & impetita procis rapiatur, invigilas diligenter PRIMATVM PRVDENTISSIME, *Regibuſq; & legibus corrigendis Te proviſum non ignarus, ita ſceptra revereris, ut audaciam certãdi pro publica ſalute nõ deponas. Habẽt Te lachrymæ populi pro ſe oratorem, pro quibus dum facundius, quam olim fabulis duntaxat celebris Hercules peroras, Catenas fundis ad diſſolutionem malorum reſtringendam. Modeſtiam Tuam laudibus interturbare non audemus;*

demus;

demus; major hæc quam ut eam nostri margines capiant. Principem fasces & tituli ostentant, demissio unum ex nobis loquitur, nemini inaccessus, tam facilis obtutibus omnium quam votis occurris, nec pensas quantum Tua Tibi concedat Authoritas, sed quantum nostra necessitas indigeat. Demittis Te ad omnes hoc ipso Celsissimus, gaudesq; subvenire singulis non rogatus. Ita cum nulla cum virtute ad Superum propinquitatem non accedas, familiaritate tamen cum subditis præstas, quam ita Tibi singularem reddidisti, ut si omni virtute destituereris, hæc una dignum Te faceret toti terrarum orbi moderando. Et id est quod Cælites intra Tua limina invitat, imò etiam trahit, simillimus illis in Te animus; gaudent Tuo consortio, quem honoris sui præsidio gaudere non

ignorant

ignorant. Admitte jam PRINCIPUM BENEVOLENTISSIME & nostrum Bogumilum, veriùs dicam Tuum, qui iisdem Tyaris insignis, eâdem Cathedrâ sublimis, parum se mereri de Superis putaret, nisi & de Tuo in terris patrocinio mereatur. Nec magna petit, Tuum duntaxat agnosce, & nemo non suum volet, neminiq; ardentiorem Illius Cultum Primas Tua authoritas non imperabit. Præcessit Te Archipræsuleis fascibus, Tu simul & virtutum & dignitatis successor vel ideo servatus, ut aras tanti Pontificis servares, servatas ad posteritatis transmitteres venerationem. Multum illi debes, parata sanctitatis exempla quæ imitareris invenisti, plus ille Tibi, cujus virtutum vestigia ne obtererentur, Tuis operibus effecisti, quod gloriosiùs, nomen Illius ne fato tẽporum

porum

porum moreretur, Tu Stanislaus non desinis animare. Nihil deniq; cum Illo Tibi non commune, Generis & Purpuræ Pæstum æquè floridum, pietatis in Superos fervor idem, uterque Patronus Lechiæ, Ille in Cœlis, Tu in terris causam eius fortiter propugnatis. Radijs eum illustrarunt astra, quò tamen orbi magis inclarescat, amoris flammas à Te expectat. Elucescent tunc istæ, ubi curâ & promotione Tuâ votivis tota Archidiæcesis nomini eius ignibus coruscabit. Meretur honorem Tutelarium Poloniæ, qui communem cum ipsis agit Regni patronatum. Promove itaq; Archipræsulum Gloriosissime Divi Antecessoris Tui cultum, ille pro temporanea sibi impetrata in terris solennitate, æternam Tibi in cælis impetrabit.

Ex voto
Obligatissimi Ordinis Camaldulensis Eremitarum, ad Varsaviam.

Proteſtatio Authoris

LEctor adverte ab immemorabili Bogumilum, ut infra ex mea ſerie Archiepiſcoporum Gneſnenſium, Sanctum eſſe dictum, ore tantum populi, non ſolenni Eccleſiæ; Et quæ modo exarata legis, in eo ſtatu relinquo, quem ſecluſis hiſce meis lucubrationibus obtinebant. Idque tam Sanctè profiteor, quam decet eum, qui ſanctæ Sedis Apoſtolicæ filius obedientiſſimus haberi cupit, ab eaque in omnibus dirigi velit.

Porro ſanctum vocatum, & ei vota ſupplicationeſque publicas fieri ſolitas, ante ducentos amplius annos teſtimonia Eccleſiæ metropolitanæ oſtendunt nam anno Domini 1443. Vincentius Kot Archiepiſcopus Gneſnenſis ita oblationes ad Tumulum S. Bogumili in Eccleſia Dobrovenſi diſpoſuit cum Collegio Metropolitano. *Ex ſerm: Arch: Gneſn in vit: hujus Sancti 111.*

Reverendiſſimus in Chriſto Pater Dominus Vincentius Archiepiſcopus, cum præfatis Dominis de Capitulo Gneſnen: ſuperius, habitis tractatibus mutuis inter ſe ſuper offertorio Dobrovo, talem ordinationem fecerunt. Vt Plebanus recipiat offertorium in toto de Altarijs, & alias oblationes.

Quantum

Quantum autem de offertorio quod offertur ad Tumbam S. Bogumili, ibidem in Dobrovo, præfatus Dominus præpositus eum supradictis Dominis vult, & ita ordinat: quod medietas dicti offertorii quod offertur ad tumbam, fiat ad murum, ad quam medietatem recipiendam & conservandam constituit Honorabilem Albertum Plebanum in Turek, medietatem autem residuam, Plebanus Dominus Ostha, & successores sui recipiat, pro suis usibus, & pro sustentatione ministrorum Ecclesiæ convertat dicti offertorii de eadem Tumba S. Bogumili. Cera vero quæ offertur ibidem in Ecclesia Dobrovo pro Divini cultus administratione plebanum & Vicarios de eadem cera præfatus Dominus Albertus Plebanus in Turek teneatur retinere ceram pro luminibus ad Divina celebranda quantum sufficeret decenter. Residuam vero ceram si extat seu extabit, ipse Dominus Albertus tenebitur vendere & pecuniam cum aliis pecuniis quas accipiet, videlicet medietatem de tumba fideliter conservabit & congregabit & congregata Domino prosperante, incipiet murare Ecclesiam in Dobrovo de consilio Dominorum prædictorum: Signa autem quæ fiunt ad meritum eiusdem Sancti idem Dominus Plebanus in Turek fideliter, & diligenter conscribat, & ad sua Protocolla reponat. Actum in Generali Capitulo, post Festum S. Adalberti penultima Mensis Apri: die Mercurii, Anno Domini 1443. Præsentibus Dominis P. de Crandi Præposito. Joanne

Decano

Decano, Joanne Archidiácono, Joanne Cantore, Andrea Scholastico, Joanne Forman Custode, Joanne Cancellario, Jaroslao, Joanne de Rudzieia N. Glebocki, Mathia Drya, Andrea Jaczkowski, Lascario Stanislao Bielawski, Joanne de Brizestewo Łuskone, Joanne Falonis, Magistro Thoma Stezanpinski, Nicolao de Niewieß Jacobo de Dambno & Jarando, Prælatis, & Canonicis. ad sonum magnæ campanæ congregatis.

Stephanus Damalevicius.

S. BOGUMILUS ARCHIEPISCOPUS GNESNENSIS CAMALD:

Dum facilis pro Te miſeris fert alveus eſcam
Influis æternas, ſic Bogumile dapes.

IMPRIMATVR

Si videbitur Reverendiss: Patri Mag: Sac: Palatij Apost:

O&: Caraffa Archiep: Patrass: Vicesg:

IMPRIMATVR

Kr: Raymundus Capisucchus Magister Sac: Pal: Apost: Ord: Præd:

REIMPRIMATVR

M. Bartholomæus Episcopus Posnaniensis *m: pp:*

VITA S. BOGUMILI ARCHIEPISCOPI GNESNENSIS XIV.

CAPUT I.

Gentis Roseæ in Polonia Origo.

SANCTUS Adalbertus, Bohemus natione, Gentis Roseæ, quæ Rosam in campo rubro, albam gerit pro stemmate, Comitum Libicensium hæres, Slaunici, & Strzezyslavæ illustrium parentum filius

S. Rômualdi Eremitarum Camaldulensium Patriarchæ, discipulus cum frustra iterum, Moguntino Archiepiscopo in Romana Synodo solicitante, & sũmo Pontifice Gregorio V. mandante, ad Cathedram Pragensem: Fuisset reversus: obtento consensu sanctæ sedis Apcstolicæ, nisi resipiscerent Pragenses, & sui Pastoris monitis obtemperarent, barbaris gentibus Evangelium prædicandi, in Ungariam primùm, deinde in Poloniam venit; ut nova, plantationis Vineæ Domini Sabaoth germina, salutari Christianæ doctrinæ irrigaret imbre, comiti-

bus

bus imparem laboris, inſtituti Sancti Romualdi, Eremitis Camaldulenſibus, Chriſtiano & Pa pante, ac Gaudentio, ſive Radzino fratre germano, tum & Poraio, qvem divina providentia nefario furori Bohemorũ, in alios fratres ſancti Epiſcopi, Sobonem, Spicimirum, Sobeslaum, Zimiſſum, & Ceslaum, graſſanti ſubtraxerat, ſecum aſſumptis. Ex quibus Gaudentium ſive Radzinum, in Cathedram Gneſnenſem pro ſe ſuffecit, probante Gregorio V. Pontifice Maximo Ottonis III. Imperatoris cognato magnis ipſe fruſtra precibus ſolicitatus à Polo-

nis ut laborem ex colendis neophitorum moribus, ex ea Cathedra Doctor & Archipræsul impenderet. Qua in re, ne prorsus vota, & desideria recens ad Christum conversæ nationis, videretur contemnere; summam, & compendiũ doctrinæ Christianæ, lingua vernacula conscriptum à Polonis decantandũ, cum Gaudentio Fratri reliquisset, quod usq; in præsentem diẽ, in templis, domibus, & aciebus olim militaribus, decantari usitatum fuit ipse ad prædicandũ infidelibus Prussis Evangelium, perrexit. Ubi coronam martyrii, remo primúm à nauta per-

cussus

cuſſus graviter, ſeptem deinde lanceis, à barbaris confoſſus, adeptus eſt die 23. menſis Aprilis feria ſexta magna Anno Chriſti nongenteſimo nonageſimo ſeptimo.

CAPUT II.

Bogumili parentes, & præceptor.

POrajus autem frater ipſius germanus, ſumpta conjuge in Polonia, Comitum Libicenſium nomen, & ſtirpem propagavit, ex qua genuini hætedes aviti, Roſæ albæ, candoris prodierunt Boguphalus, & Bogumilus germani fratres, ex Nicolao de comitibus Libicenſibus,

in Bohemia, ſtirpe Poraia oriundo, in maiore Polonia, Gneſnenſi Caſtellano, primariæ dignitatis in Senatu Polono viro, & Catharina Gryphia, Comitũ de laxa ſorore, fœmina lectiſſima, parentibns piis; ac Deum timentibus prognati, in Villa hereditaria dicta Coſminco, prope Dobrovum pagum Archidiæceſis Gneſnenſis, Archidiaconatus, & territorii Unieiovienſis, Palatinatus Syradienſis. Hi ab infantia in timore Domini, & pietate Chriſtiana inſtituti à parentibus, literis etiam humanioribus pueritiam excoluerũt, in Gymnaſio Gneſnenſi

ſnenſi, ſancto præceptore curā illorum inſtitutionis ſuſtinente, Ottone Bambergienſi Epiſcopo; qui quamvis & ipſe illuſtribus in Suevia Comitibus, Patre Bertholdo, & matre Sophia natus eſſet, tamen orbatus parentibus, ad eam devenerat egeſtatem, ut cum Grammaticæ præcepta, itemque Pòëtas, & Philoſòphos, tenaci memoria complexus eſſet, nec haberet ſumptus, ad ſtudia ſublimiora neceſſarios, in Poloniam, quæ tunc nobiliſsimum pretioſiſſimarum Sapientiæ mercium extitit emporium venerit, & ludum literarium ibi cū authoritate Prin-

cipis docendi; aperuerit. Cancellarius deinde factus Boleslai primi Polonorum Regis, & ab eo ad Henricum Quartum Imperatorem legatione functus, Episcopatum Bambergensem, mortuo Ruberto eius Diœcesis Episcopo, ejusdem Imperatoris promotione, consecutus est, à Paschali Summo Pontifice confirmatus, & ipso die Pentecostes áb eodem consecratus. Sub tanto præceptore, posteaquam Grammatices & humaniorum studiorum tyrocinium deposuissent in Patria, ad colendas severiores Musas, animumque perpoliendum Theologiæ, ac

juris Canonici peritia, Lutetiam Pariſiorum ſufficienti, ac liberali ſumptu inſtructi, miſſi ſunt. Vivebat tunc S. Bernardus, Claræ Vallis, Ordinis Ciſtercienſium Abbas, qui per totum orbem, ſanctitatis inſtituti ſui, lõgè latèque ita fragrantiam ſparſerat, ut ipſo ſuperſtite, tria monaſteria, Andreovienſe, Luonenſe, & Lasdenſe celeberrima in Polonia fuerint fundata & liberali fundatorum munificentia dotata. Eius Ordinis, cum diligenter in Galliis ſanctimoniam circumſpexiſſet Boguphalus, poſtquam divinarum Scientiarum opibus auctus, una

cum fratre Bogumilo, in patriã fuiſſet reverſus, nihil cunctabũdus, quod firmo & conſtanti animo Theologiæ ſacræ incumbens, deliberaverat, exequi ſtatuit: ſeque, ſpreto fallacis mundi fuco, vaniſque ipſius pollicitationibus, & illecebris ſæcularium delitiarum damnatis, ſodalitio Ciſtercienſium, in monaſterio Luknenſi, quod nunc Wagrovecenſe dicitur, ſolenni profeſſione addixit.

CAPUT III.

Bogumilus Eccleſiam Sanctiſſimæ Trinitatis ædificat.

POrro natu maior Bogumilus mẽſurã præclari ſui nominis

fortu-

fortunato implens omine, omnem huc operã cõtulit, ne deſidiore paſſu, minoris veſtigia cõſectaretur fratris; qui jã nomini ſuo Boguſali (Dei laudem id ſonat, idiomate Polonico) ſatis videbatur reſpondiſſe, in holocauſtum divinæ laudis, religioſa profeſſione cõſecratus. Sancta igitur excitus æmulatione, cœpit & ipſe cogitare diligentiùs, quomodo per ſtabilia virtutum exercitia, Deo charus (quod dictio Bogumili, ſua ſignificatione depoſcit)evaderet. Atque imprimis cùm Deum ſtrenuè, ac fortiter amando, ſe id conſecuturum ſperaret, impulſu

pulſu Divini ſpiritus, inter Deum & ſe reciprocante amicitiã, omnes peccandi occaſiones, quam accuratiſſimè ſubterfugere conſtituit. Cum vero adminiſtrationem bonorum,ad ſe obitu parentum devolutorum ſuſcepiſſet, frequentiùs Dobrovẽſem pagum,oculis & animo luſtrare conſveverat, tanquam locum,ab omni negotiorum ſtrepitu ſemotum, proindeque cœleſtium bonorum contemplationi maximè idoneum: ſpeculãdo præſertim collem, inter altas quercus editiorem, duplici fluviorum Nyr, & Vartæ, anfractu, aditum in lucum opacũ

inter

intercludēte, circumfluum; cu-
ius loci opportunitatem, cum
attentius conſideraſſet, ante o-
mnia quæ digeſſerat animo,
propoſita, Chriſtum bonorum
ſuorum cohæredem ſcripſit,
certa illorū portione Parocho,
qui curam Dobrovenſis populi
gereret, attributa; & templum
ad laudem, & gloriam Sanctiſ-
ſimæ Trinitatis, ſub eius patro-
cinio de plantis abiegnis, quæ
arbor cariei non obnoxia in æ-
vum durat, extruxit: atque ab
Archiepiſcopo Gneſnenſi Joā-
ne Primo, ritu ſolenni dedican-
dum procuravit. Placebant hæc
in Dei gloriæ propagationem
ado-

adoleſcentis ſtudia Gneſnenſi Archiepiſcopo, qui iuvenem, ut poſt ædem divino nuncupatum cultui, ſe quoque in eius laudem vellet mancipatum: ſic enim Dilectus Deo & hominibus, iuxta nominis ſui elogium cenſeri poſſet. Non inuitis accepit auribus Archipræſulis avunculi ſui admonitionem, eò etiam facilioribus, quod iam de vitæ ſtatu deligendo, matura deliberatione hinc inde perpēſis conſiliis, & prudentum reſponſis, non amplius ancipiti diſtraheretur hallucinatione, ſacerdotalis munus officii, firma cogitatione complexus.

CA-

CAPUT IV.

In aulam se Archiepiscopi cõfert.

SUbductis ergo rei domesticæ rationibus, Archiepiscopum non multò post sequitur ad arcē Unieioviénsem, & in album relatus aulicorum, munus Cancellarii ab eo sibi demandatum, magna fide, ac diligentia obit. Non fidebat ætatis lubricæ fragilitati, aulæ inconstántes blanditia à qua plerumque monendi libertas, & veritatis candor exulare solet, circumspecta cogitatione, revolvens; proinde fidum ianitorem, portis sensuum affixit, timorem Domini: cavens

vens, ne quid illuc introgrederetur, qnod castimoniam mentis, & corporis ullo modo possit contaminare, aut saltem carnis appetitui reluctantes, labefactare conatus. A Societate illorũ, quibus Deum offendere, pro parvo ducitur, magnopere abhorruit, pluris tempus æstimavit, quam ut illud vanis aulicorum occupationibus, & ludorum levitati, putaret impendendum. Otium detestatus, nunc orando, nunc scribendo, nunc legendo laborum, & curarum tædia temperavit; honestis nonnunquam deambulationibus, & amicorum colloquiis, intensas

animi

animi vires remittere contẽtus. Induit panopliã strenuus Christi miles, omnium earum virtutum, à quibus plurimum præsidii, propugnandæ castitati esse solet, maximè autem jejuniis, in obsequium spiritui, rebellem carnis vigorem, subigere habuit usitatum, quorum tam religiosus cultor extitit, ut non modo vigilias Sanctorum, & quatuor temporum observantiam, unica refectione transigeret, verum etiam quavis sexta feria, ob memoriam Dominicæ passionis, tantum puer teneret rigorem, ut ne particulam quidem panis, sero degustandam sibi

permitteret. Quadragesimam per novem integras septimanas, more majorum servavit exactè. Ultra quos jejunandi modos, ab Ecclesia Catholica præscriptos, vel diuturna Polonornm traditione usurpatos, frequentiùs voluntarias corpori castigando inedias, sicut & cicilia, humicubationes, vigilias, flagellationes, genuflexiones, brachiorum in modum crucis extensiones, diuturnas stationes, & cætera ejus generis, macerandæ carnis instrumenta crebrò adhibuit, quibus inexpugnabile scutum orationis adjunxit, gloriosissimæ Virginum Virgini Deiparæ

ma,o

majorem in modum ſupplicans, ut propoſitum caſtæ mentis, ſui clientis tutelari ope, contra infeſtos mundi, carnis, & Cacodæmonum inſultus, defendere dignaretur; *Sciens Dæmonum plagas, & carnis innatas appetitiones, quibus aſſiduè vexamur, difficile eſſe ſine Beatæ Virginis auxilio ut ſedare queamus.* His exercitationibus, ſenſim adoleſcentiam à fallacis mundi vanitatibus abducebat, ad iugem Divini Numinis cultum, in ſtatu Sacerdotali eam diſponens, quod propoſitum iam inde à puerilibus annis conceperat. Itaque quaſi legem animo fixit

perpetuam, natu maiores revereri, æqualibus non invidere, inferiores non contemnere, amicos in via virtutis occurrentes, impenſiús omnibus officiis colere, omnem ambitionem ab actionibus excludere, in iiſque ſolam Dei ſpectare gloriam, & amorem, ſobrietatem amare, ab in utilibus ſermonibus linguam compeſcere, piorum librorum lectioni ac meditationibus rerum cœleſtium vacare, aures a verbis detractorum, & a ſcurrilibus aulæ iocis averruncare & quævis arma virtutum, à Sāctis Patribus, quibus ſe totū adverſꝰ ictus Vaferrimi ſerpētis muni-

muniret mutuari; ita ut omnes, quos aliqua virtute conſideraret excellere, ſibi ad imitandũ ob oculos ſtatuerat, iamque ipſa ſerii vultu compoſitione, & motum animi, corporiqve moderatione ſpecimen quoddam vitæ Anachoreticæ, in adoleſcentia præſeferre videbatur. Mirabantur omnes aulici, tam gravem, imperturbati propoſiti, conſtantiam: ob quam illum, & ſincere diligebant, & religioſâ quâdam obſervantiâ verebantur; ut illo præſente, non auderent quidquam caſtis moleſtum auribus proloqui, neque indulgere ludis, aut vanis auli-

corum facetiis & oblectamentis præsumerent. Fuit in aula Bogumilus juvenis, cor senile gerens, *omnibus officiosus, nulli onerosus, devotus ad Deum, benignus ad proximum, sobrius ad mundum, Domini servus, proximi socius, mundi Dominus, superiora habens ad gaudium, æqualia ad consortium, interiora ad servitium.*

CAPUT V.

De vitæ statu deliberat.

COnsiderabat Archiepiscopus mores in juvene, ad omnium virtutum harmoniam rectè concinnatos attentiùs, ma-

magno suo solatio; agens Summas Numini gratias, quod sibi talem in vinea sua cooperatorem destinasset; itaque vocato ad se adolescenti, qui jam tunc a sacris Canonibus definitæ ad Sacerdotium fuit ætatis desiderium, quod antea sibi circa cõsecrationem Ecclesiæ Parochialis Dobrovensis exposuerat, iteratis vicibus gravi persvasione inculcat, identidem asseverans, quòd strictam tremendo judici rationẽ esset redditurus, de talentis sibi concreditis, nisi vellet justis obsecundare monitionibus, atque usuram talentorum, in alimoniam familiæ do-

minicæ, fideliter convertere, ſuper eam, per ſacerdotii Ordinem, conſtituendus. Gratias agit primo Archipræſuli, pro paterno erga ſe affectu, & benevolentia: inducias deinde ad tempus Ordinum à jure præfixum, ſibi concedi popoſcit, intra quod matura deliberatione peracta, ſe ad tam excelſi muneris officium diſponeret Digreſſus ab Archiepiſcopo, cæpit ſublimis faſtigii celſitatem accuratè ſpeculari, & eo periculoſioris præcipitii ruinam conſiderare, quò altiùs apex dignitatis emineret, intra ſe diligenter expendens. *Grandis dignitas*

tas Sacerdotum, ſed grandis ruina ſi peccant, lætamur ád aſcenſum, ſed timeamus, ad lapſum. Non eſt tanti gaudii excelſa tenuiſſe, quanti mœroris de ſublimioribus corruiſſe: Nec enim ſolum pro noſtris delictis reddemus rationem, ſed pro omnium, quorum abutimur donis, & nequaquam ſumus de eorum ſalute ſolliciti. Tanta verò ſolicitudo, circa unius animæ lucrum eſt neceſſaria, quanta univerſi orbis divitias lucramēto, non ſufficeret negotiatori. Tandē, cúm frequentiùs Archiepiſcopus, Eccleſiarum neceſſitatem exponeret, & verbis pluribus,

charitatem erga proximorum ſalutem exaggeraret, pro qua Filius Dei de cœlis deſcendit; atque in ſuper illum potentis obedientiæ terreret authoritate, tandem Bogumilus, voluntatem hanc Dei eſſe interpretatus, in re tanti momenti, quanti eſſet ſua, & proximi ſalus, majorum qui vices Dei obeunt in terris, non refragari conſvetus, victas ſpontè dedit manus authoritati, perſvadentis Archiepiſcopi. Nimirum *bonus obediēs dat ſuum velle, & ſuum nolle, ut poſſit dicere paratum cor meum Deus, paratum cor meum, paratum quodcunque præceperis face-*

facere, paratum ad nutum citiùs obedire, paratum tibi vacare, proximis ministrare, me ipsum custodire, & in cœlestium contemplatione requiescere. Eum ita dispositum, à populi turba segregat Archiepiscopus, inde innumerum Cleri refert, ac tandem per omnes Ordinum gradus, ritè legitimèque promotũ, Presbyteratus sacro charectere insignit.

CAPVT VI.

Fit Sacerdos humilis

FActus ex obedientia Sacerdos Bogumilus cœpit cumulatiùs cœlestium immissionum

num dona ſentire, atque jam Deo, qui conſumens ignis eſt, propior factus, ſacrique amoris incendio liqueſcere, & fluens tanquam cera à facie ignis, ſeſe in abyſſum nihili, cum profunda humilitate demittere. Nam ea eſt veræ humilitatis conditio, ut quò propiùs divinæ Majeſtatis gloriam ſpeculatur, eo magis ſe indignam divini ſermonis conſortio recognoſcat. Secus hic omnino accidit, quam in humanæ converſationis frequentia videamus evenire: ubi diuturna familiaritas, extremi contemptus eſſe ſolet occaſio. Non enim

ani-

anima fidelis, & verè humilis, quòd eam sponsus cœlestis dignetur alloquio, aliquid in se, quo tantos mereatur favores, recognoscit; Sed verecunda reverentia, & modestia, coram májestate suprema, in cognitionem sui nihili profundiùs descendit nec pensat, ubi nunc est sed ubi fuit, dum non fuit. Excitabat Bogumilum, ad profectum in hac virtute, reminiscentia miseræ conditionis, & fragilitatis humanæ, *semper cogitando, quid sibi deeßet, repetens memoria, ubi fuit sæcularibus irretitus curis, aut iudiciorum Dei sententiam metuens, & secū quæ-*

quærens, ubi erit; aut cum mala vitæ præsentis attendens, & solerter mærens, considerabat ubi esset: aut cum bona supernæ patriæ contemplabatur, quæ quia nondum adipiscebatur, lugens conspiciebat, ubi non esset; illud tantum usurpans cum tædio: *Quemadmodum desiderat cervus ad fontes aquarum ita desiderat anima mea ad te Deus.* Illam verè secutus est humilitatem, quæ *omnium virtutum est in nobis origo, in propria radice charitatis pullulans, & perdurans;* non quæ se molli vultus compositione ostentat aut modesto corporis gestu venditat,

aut

aut fracta verborum voce insinuat. Sed quæ puro cordis affectu, per vilitatis suæ recognitionem, coram Deo se prosternit. *Sunt enim plerique in mundo, qui volunt esse humiles, sine despectu, bene vestiti sine solicitudine: delicatæ pacis possessores, sine labore, aliјs detrahentes, mordaces ut canes, dolosi ut vulpes, superbi ut leones, intrinsecùs autem lupi rapaces, mellis dulcedinem, id est inanis gloriæ, & latĕtis lasciviæ ut ursi quærentes. Volunt esse sine authoritate iudices, sine visu testes, postremò falsi accusatores, & omni veritate carentes.* Illam coluit Bogumilus humi-

humilitatem, quæ in timore Domini fundata, propriæ infirmitatis conſcientia, in ima deprimitur, & ſincero corde ſe Deo, & in officiis ſuæ vocationis, cum fiducia divini auxilii fideliter obeundis, & præſtanda in pœnis, & ærumnis obedientia, & exhibendo debito aliis honore, ſubjicit. Corde ſe credebat indignum honoribus, & ore confitebatur ad ſacerdotium ſe nullis meritis, ſed ſola dignatione miſericordiæ Domini, vocatum. Itaque reputans animo puritatem Angelicam, quæ ſacerdotii dignitati annexa eſt, imbecilles vires

res ad excipiendum manibus Dominum, *ſub quo curvantur qui portant orbem:* ad portandum eum qui *tribus digitis molem terræ* appenſam gerit, ad ſuſtinendam illius maieſtatem, *qui ſedit ſuper Cherubim*, & Seraphim; ad luctandum cum Deo Iſrael forti, humili oratione diſponebat; modó cum Centurione indignum ſe tanti hoſpitis præſentia corde ſincero pronũtians, modò cum Eliſabetha hilari geſtiens voluptate, mirabundus exclamans: *Unde mihi hoc ut Dominus meus ad me veniat*, nunc cum Abrahamo pulverem ſe ac cinerem, in conſpe-

ctu divinæ maiestatis profitens, nunc se peccatorem cum sancto Petro recognoscens, nunc cum prodigo filio, indignum videre altitudinem cœli se reputans, nunc divini fretus auxilii fiducia, cum Davide lætabundus occinens: *Calicem salutaris accipiam, & nomen Domini invocabo:* nunc omnes animi, corporisque facultates ad laudandum creatorem divini psaltis fervore provocans: *Benedic anima mea Domino; & omnia quæ intra me sunt, nomini sancto eius. Benedic anima mea Domino: & noli oblivisci omnes retributiones eius.*

CA-

CAPUT VII.

Orationibus inſiſtit.

IGitur ſingularem Dei bonitatem, & gratiam vocationis ad tam excelſæ dignitatis apicem recognoſcens, & cum fideli Samuele, promptum ſe, ac hilarem ad obſequium, vocanti Deo exhibere ſatagens, orationis adminiculum adimplendum tam ardui negotii munus, adhibuit. Præter divini officii penſum, quod diebus ſingulis, juxta ritum & ordinem Provinciæ Gneſnenſis, devotè attentè ac fideliter omnipotenti Deo exſolvebat, magnam tem-

poris partem, orationi mentali tribuere ſolitus erat, jaculatorias (ut vocant) preces, identidem ferventi ſpiritu interijciēs: *Diligam te Domine fortitudo mea: Dominus firmamentum meum, & refugium meum: & liberator meus: Deus meus adiutor meus & ſperabo in eum. Protector meus & cornu ſalutis meæ: & ſuſceptor meus. Laudans invocabo Dominum: & ab inimicis meis ſalvus ero. Domine, nomen tuum, & memoriale tuum, in deſiderio animæ. Anima mea deſideravit te in nocte: ſed & ſpiritu meo, in præcordiis meis vigilabo ad te: Anima mea liquefa*

quefacta est ut dilectus meus *locutus est* mihi. O Deus meus, noverim Te, noverim me; utinam te summam bonitatem omnes homines cognoſcant, & peccare deſinant, & condignas gratiarum actiones, pro beneficiis univerſæ creaturæ tuæ tibi perſolvant. Exceſſivam Redemptionis humanæ charitatē, cum iucundiſſima voluntatis inflammatione, & ardentiſſimo imitationis, in cruciatibus Domini noſtri Jeſu Cnriſti, virtutum expreſſarum, deſiderio, tenerrima compaſſione medullitus liqueſcens, contemplabatur. Officiumglorioſiſſimæ Virgi-

nis Matris Dei, horis Canonicis adiungebat, & coronam illius, cum interno quodam supernæ dulcedinis gustu, & animi serena voluptate, quotidie recitabat. Invaluerat iam tunc pia in Polonia consvetudo, (nam simul cum Evangelio, cultus erga Deiparam in partes nostras devenit) angelicas salutationes ad numerum annorum quibus in terris morata est, replicandi: eamque sexagesies, & ter salutandi, singulis Salutationum decadibus Dominica oratione adiuncta, qui mos orandi, a sancto quodam Eremita, ipsa Deipara ipsum edocente, (ut fideli ma-

li maiorum traditione accepimus)profluxit.Hunc suplicandi ritum Advocatæ nostræ, nunquam intermisit Bogumilus,puero sibi à piis parentibus traditum: cuius devotionis evidēs argumentum est, lapideus globus grandior, quales Eremitæ, ac nostri peregrini plerumque gestare solent, in eremitorio suo, inter quatuor quercus inventus, quem magni muneris loco ferebat Matthias Łubienski Archiepiscopus Gnesnensis, eximius Deiparæ cultor, qui in honorem ipsius, regali magnificentia, bsilicam à fundamentis erexit Łovicii: & alteram

Unieiovii, magno ſumptu reſtauravit, & concameravit. Sed ad Bogumilum revertamur, & modum qvo ſe ad operandū tremendo ſacrifici, myſterio, diſponebat, proſeqvamur. Iacebat pronus humi, manibus in formam crucis extenſis, largo lachrymarum imbre, præ dulcedine ſpiritus, proſilientium terram irrigabat: Chriſti Domini exemplum imitans, qvi prolixiùs Patrē orans in horto, cum lachrymis, & ſangvineo ſudore, ſe ad cruentum Sacrificium, in ara crucis pro nobis offerendum, præparabat. Commendabat ſuas Angelis preces,

ſupremo Domino præſentandas, non exiguo ipſorum portitorum ſolatio. Nam *Oratio eſt animæ ſanctæ præſidium, Angelo bono ſolatium, Diabolo ſupplicium, gratum DEO obſeqviū, pœnitentiæ laus, religionis perfecta gloria, ſpes certa, ſanitas incorrupta.* Implorabat ſupplex Virginis DEIparæ patrocinium, ut cujus mater extitiſſet puriſſima, ad ejuſdem conficiendum corpus & ſangvinem, ſibi neceſſariam impetraret a Filio puritatem. Flagitabat Cœlitum interceſſionem, potiſſimùm verò illorum, in qvorum memoriam rem divinā facturus erat.
 Pro.

Propitiabat Numen divinum animabus fidelium defunctorū, ac eò qvidem ferventiùs, qvò majore vivorum, in extrema constitutos necessitate, consideraret indigere suffragio; deprecans majestatem altissimam, ut hostiæ salutaris interventu, pœnis, ergastuli Purgatorii, reos dignaretur absolvere. Liqvescebat mens Sancti, cælestibus perfusa deliciis, qvoties sacrificium sacrosanctæ Missæ, immensæ charitatis erga genus humanum pignus, offerebat: ut dulces lachrymæ ab oculis celebrantis, in ipso cordis, distillatæ divini amoris æstu, meditullio,

ditullio, qvādoqve sacro altaris linteamini aspersæ, prorumperent.

CAPUT VIII.

Suscipit Ecclesiæ Dobrovensis curam.

VAcat interea Dobrovensis Ecclesia parochialis, Sanctissimæ Trinitatis, cujus curā, & administrationem defert Bogumilo Archiepiscopus, tanqvam illius nuper exstructæ, ac dotatæ, patrono, & villæ Domino hæreditario. Nihil refragatur obediens Sacerdos, jussis Antistitis; accipit non invitus provinciam, divinitus sibi, ut interpretabatur voluntate Archiepiscopi, oblatam: conscius

autem infirmitatis ſuæ, ſupremi bonorum omnium largitoris gratiam, & auxilium precatur, ad majora uſitatarum virtutum adnitens incrementa. Diligenti attentione ſecum revoluit, magnum eſſe dilectionis DEI argumentum, in curam ſalutis humanæ incumbere, & animarum pretioſo CHRISTI ſangvine redemptarum, vigilantem gerere ſollicitudinem. Magno igitur amoris divini æſtuans incendio, & qvòd *diligere proximum tanqvam ſe ipſum maius ſit, omnibus holocauſtomatibus*, & ſacrificiis conſiderans: qvemadmodum pro ſe,

ita & pro populo ſummæ majeſtati offerebat ſacrificium, in quo dulcedo ſvaviſſimæ charitatis, tanquam in proprio fonte deguſtatur. *Majorem* nempe *hâc dilectionem nemo habet, ut animam ſuam ponat quis pro amicis ſuis*, cujus animæ poſitionis, ſive mortis, annunciatio eſt Sacroſanctæ Miſſæ Sacrificium, juxta illud oraculum Apoſtoli: *Quotieſcunque enim manducabitis Panem hunc, & Calicem bibetis, Mortem Domini annuntiabitis, donec veniat. Et in hoc eſt Charitas: non quaſi nos dilexerimus DEVM, ſed quoniam ipſe dilexit nos, & miſit*

Filium

Filium suum propitiationem pro peccatis nostris. Nimirum hoc est vinculum dilectionis DEI primum erga nos, & nostræ cum illo, ac inter nos unionis, qvam tantopere DEUS amat, ut qvi eam sciderit, Sacrificium de manibus illius oblatum repudiet, ipso dicente Domino: *Si offers munus tuum ad altare, & recordatus fueris; qvia frater tuus habet aliquid adversum te: relinqve ibi munus tuum ante Altare, & vade prius reconciliari Fratri tuo: & tunc veniens offeres munus tuum.* Qvoties igitur ad tesseram Christianæ Charitatis & communionis

munionis æternæ gloriæ pignus in divinissimo Eucharistiæ Sacramento, percepturi fideles accedebant, toties bonus Pastor dilecti Discipuli mandatum illis inculcabat: *Diligamus DEUM qvoniam DEUS prior dilexit nos: si quis dixerit qvoniam diligo DEUM, & Fratrem suũ oderit, mendax est. Qui enim non diligit Fratrem suum, quem videt, DEUM quem non videt, quomodo potest diligere? Et hoc mandatum habemus* à DEO: ut qvi diligit DEUM, diligat & Fratrem suum. Proponebat, & CHRISTI Domini testamentum; summæ dilectionis erga

nos

nos plenum: *Mandatum novũ do vobis: ut diligatis invicem, ſicut dilexi vos, ut & vos diligatis invicem. In hoc cognoſcent omnes, qvia Diſcipuli mei eſtis, ſi dilectionem habueritis adinvicem.* Sic Bogumilus qvemadmodum Charitate DEI, ac proximi ſe urgente, Sacerdotiũ adijt, ita primùm officium eſſe Sacerdotis, in cordibus fidelium tam excellentis virtutis radicare plantationẽ, exiſtimavit; proinde plurimum operæ paſtoralis in eo poſuit, ut omnia mutuarum offenſionum, in populo ſuo tolleret ſcandala, diſſenſionum cauſas, ex animis

irarum vepribus Sylvescentibus radicitus extirparet: dulcem verò fraternæ dilectionis, & Christianæ concordiæ, insereret olivam.

CAPVT IX.

Diligenter administrat Sacramenta.

SAcramentorum administrationi, (quod alterum est Sacerdotis officium, & eximium veræ Dei dilectionis argumentum) illorum præsertim, quorum omissione salus æterna nequit obtineri, sedulus inhæsit; cogitans, ne aliquando pretium inæstimabilis lytri, sua incuria

in aliqua Christi periret ove: proinde frequenter populum admonuit, ne infantium procrastinaret baptismum demonstrans, in quanto versetur periculo infans nondum salutaris unda baptismi tinctus, utpotè qui mancipium sit, infensissimi generi humano Tyranni, qui quidvis audet in eos, qui hæreditatem æternæ salutis per gratiam baptismi sunt adituri; quod si de vita periclitaretur nasciturus puer, formam pro illo casu, materiamque baptismi docebat obstetrices, monebatque seriò, ne quid minuere, vel addere auderent, quod

sub-

ſubſtantiam interverteret, maximè neceſſarii, ad vitam æternam obtinendam, Sacramenti: pròximas puerperio fæminas hortabatur, ut pænitentiæ Sacramento culpas delictorum expiarent, inter ſpem, ac metum vitæ, mortiſque ſub Eve maledictione conſtitutæ; quam doctrinam etiam, longũ, & periculoſum iter ingreſſuris, navigaturis, militibus prælium inituris & ægritudine aliqua lecto affixis, crebro inculcabat ne tunc primùm Sacerdotem, ad excipiendã peccatorum ſuorum confeſſionem, vocarent, cùm in extremo vitæ

discrimine positos, vix sensuum, rationisque compotes, ac quod exinde sequitur, vix gratiæ divinæ capaces, amittendæ salutis æternæ periculo supina illos negligentia obijcit. Ipse interim tam sanos, quam ægrotos parochianos, libenter invisebat, illos in prospera rerum affluentia, ad gratiarum actionem Deo debitam, & eleemosynam pauperibus, pro Christi nomine impertiendam invitãs: hos autem ad tolerandas ægritudinis molestias patienter adhortans, paterna ijs consolatione proponens, morbos, qui nobis à Deo immittuntur, vel futuro

turorum peccatorum esse amuleta vel præteritorum satisfactoria remedia. Si quos autem longiori, vel graviori ægritudine in periculum vitæ adduci animadverteret, ad muniendũ se Sacro divinissimæ Eucharistiæ Viatico, suaviter inducebat, & inductos eo benignè refocillabat, svadens ne unctionis extremæSacramentum postponerent; cujus ea vis, & efficacitas esset, ut reliquias peccatorum, præsertim venialium deleret: ac proinde fortiter Christi athletas, ad resistendũ hosti calcaneo insidianti, corroboraret; & corporis etiam sa-

nitatem, quandoque juxta Dei beneplacitum, reſtitueret. Svadebat ſanis, ut ægrotos libenter viſitarent, & neceſſitatibus eorum, animi & corporis, quiſque pto ſua virili ſubvenirent: ipſe in ijs quæ docebat, alacri præiens exemplo. Inter alia miſericordiæ opera, ut mortuorum funera ducerent, & in ſepulturam pauperum, ditiores sũptum facerent, hortabatur; copioſam ejus commiſerationis retributionem in operibus ſancti Tobiæ declarando: ipſe pietatis hoc officium Christianæ nunquam oblata occaſione intermittẽs, & proprio ſumptu

ptu justa pauperibus persolvēs. Ne autem quis desiderare posset in eo, aliquod solicitudinis pastoralis officium, & ejus culpâ se perijsse coram supremo Judice justè queri posset, assiduo se intra limites parochiæ continuit, convivia luxum redolentia, tam parochianorum, quam vicinorum nobilium devitando. Ubi tamen, quando, & quibus speraret suam præsentiam, ac potissimum simplicibus profuturam. Semper se comem, benignum, lenem modestum affabilem, & cunctis accessu facilem exhibebat; cibo, potui, somnoque parcius indul-

gens, ut in vigili paſtoralis officii ſtatione; ad reficiendas ſuæ fidei commiſſas oves, Sacramentorum myſteriis, noctu, diuque eſſet expeditus.

CAPUT X.

Prædicationis talento fideliter negotiatur.

NEc verò illud obſcurum eſt Dei, & proximi dilectionis indicium, talenta divinitùs ſibi tradita in negotiationem cæleſtium margaritarum, & uſuram, lucrumque animarum familiæ Domini, liberaliter expendere. *Hunc enim ſervum fidelem, atque prudentem, præpoſi-*

positum familiæ significat, cõmoda atque utilitates sibi commissi populi curantem. Qui si dicto audiens, & præceptis obediens erit, id est, si doctrinæ opportunitate, & veritate infirma confirmet, disrupta consolidet, depravata convertat, & verbum vitæ in æternitatis cibum alendæ familiæ dispendat, atque hæc agens, hisq; immorans deprehendatur: gloriam à Domino tanquam dispensator fidelis & villicus utilis consequetur, & super omnia bona constituetur; id est, in Dei Gloria collocabitur. Nactus erat naturæ beneficio præclaras ad persvadendum dotes Bogumilus, justam-

justam uiri staturam, quæ nec proportionis, & symmetriæ totius corporis partium excederet mensuram, nec ab ea quavis parte deficeret, latera firma, vocem sonoram, vultûs graviter compositi majestatem, sermoni etiam conferente gratiā facie liberali. Sed in his omnibus plus operabatur fervēs proximi charitas, ardens propagandæ divinæ gloriæ zelus, indefessum Sacrarum literarum studium, sanctorum patrum lectio, beneficiorum Dei, maximè redemptionis humanæ meditatio & virtutum, quas auribus mentibusque instillabat audito-

ditorum, in ſe ipſo expreſſum exemplar. Æſtuabat cor ejus divini amoris incendio tam vaſto, ut totum orbem illo igne, quem Chriſtus Dominus, *Venit in terram mittere* conflagrare deſideraret. Quidquid ad Dei gloriam opportunum videret amplificandam, nullo modo ſibi negligendum putabat, tanquam fidelis talentorum Domini diſpenſator. Quidquid de ſuggeſtu dicturus erat populo, ſive vitia deteſtaturus, ſive virtutes commendaturus, ſive ſuppliciorum æternorum pænas exaggeraturus, ſive felicis bonorum operum retributionis gau-
dia

dia explicaturus, ſive beneficiorum Dei, & in his potiſſimum redemptionis generis humani magnitudinem enarraturus, ſive ad pœnitentiam de ſceleribus admiſſis peccatores, hortaturus, omne illud intra præcordia, & flagrantis Dei amore cordis medullas, decoquere, lachrymis foras erumpentibus uſitatum habebat, non priùs populo, quàm ſibi magiſter. Nulla ſibi quantumvis elaborata, & ad profectum proximorum accomodata ſapiebat oratio, ſive contio, quam non ſvavi dulciſſimi nominis Jeſu commemoratione, condiviſſet. Nomen

quippe

quippe hoc divinum, ſciebat eſſe *oleum effuſum*, quod & odorem ſalutis halaret, in vitam æternam anhelantibus, & fœtores peccatorum diſſiparet, proficientibus virtutum ſplendores illuminaret, tepidos accenderet, feſſos recrearet, puſillanimes corroboraret, & igni charitatis liquefactas mentes, in conſortium divinæ naturæ miſceret. *Neq; enim aliud nomen eſt ſub cœlo datum hominibus in quo nos oporteat ſalvos fieri*, Quoties autem nomēn hoc ſalutiferum, vel Deiparæ Virginis Mariæ pronuntiandum illi fuit, tam in Eccleſia, quàm ex-

tra, toties cum demiſſa reverentia caput inclinabat, & exemplo docens, & verbis quandoq; rudem admonens plebem, quænã ſacroſanctis nominibus veneratio deberetur.

CAPUT XI.

Doctrinam Christianam rudi populo explicat.

ET quámvis tanquam ignitus Seraphim, maximè in Votis haberet, voluntates hominum ad Dei amorem, plurimorum ipſius beneficiorum recordatione, inflammare, tamen ad captum hebetis plebeculæ, ſeſe demittens, comprimis ne-

cessaria scitu doctrinæ Christianæ capita, vulgaris sermonis simplicitate,adhibitis etiam,ubi res posceret similitudinibus, præsertim circa SanctissimæTrinitatis, Incarnationis Dominicæ, atque sacrosanctæ Eucharistiæ mysteria, & alios fidei articulos, explanabat. Maximus autem illi labor fuit, in extirpandis paganæ superstitionis reliquiis. Nam quamvis per fidem Christo adhæsissent, à centum jam, & amplius annis Poloni, tamen indocile vulgus, somniorum conjecturas, vanas observationes, & diversas divinationes in humanarum actio-

num

num eventibus eo retinebat obstinatius, quò diuturniore majorum consvetudine circa priscam idololatriam fuissent radicatæ. Præceptorum ergo Decalogi errabundis ovibus diligenter materiam elucidabat, docens tam medendi modos, qui fundamentum in connexione causarum naturalium non haberent, quàm sortilegia, incantationes, magiam, necromantiam, & quasuis divinationis species, à diaboli fraudibus, & pacto seu expresso sive tacito promanare; ac proinde qui talibus occupantur, aut credunt, primo præcepto divino repugnare

gnare; reliqua illis in ordine Dei præcepta retexens, & obligationem illorum, ſub peccati mortalis reatu, & ſalutis æternæ diſpendio, annuntians; *quoniam qui talia agunt regnum Dei non conſequentur.* Commendabat illis teſtamentum ſancti Adalberti Martyris, ſive canticum Polonis, antequam iret in Pruſſiam relictum, in quo is præcipua quædã Chriſtianæ inſtitutionis capita, brevi compẽdio, pro faciliori reminiſcentia complexus fuerat, potiſſimùm cultum, & venerationem Deiparæ Virginis, redemptionis humanæ myſterium, & invo-

cationem sanctorum continẽs, atque ut illud devotè cantarent, hortabatur. Multi quidem & graves sancto labores, in tam difficili rudis plebeculæ cultura exãtlandi fuerunt, eos tamen solabantur dulces percepti fructus, in populo simplici, & sincero corde monitis pastoralibus, obsequente. Monebat agricolas, ut vita suos temperarent, alternis operibus, labores, ne solicitudo rerum temporalium, intentionem animi, ab ijs quæ ad cultum Deo exhibendũ pertinent, averteret: tum etiã frequenter insinuabat illis, ne ad ullum opus peragendum

sese

ſeſe accingerent, niſi priùs actus omnes diei præſentis, ad Dei gloriam collimarent, quod dũ, feſtis celebrib9 opere ſervili abſtinentes, & ſacroſanctum Miſſæ ſacrificium audientes, fideliter exequerentur, magna ſolicitum exhilarabant voluptate paſtorem: qui ſancta æmulatione, & ferventi zelo, quas auditorum mentibus virtutes optabat inſerere, illas à trunco, & radice ſui exempli, luxuriantibus ſurculis tranſplantabat, ita ſvaviter ad currendam mãdatorum Dei viam, populum alliciens, imó fortiſſimè pertrahens, ſignorum gratiam, àChri-

ſto Domino credentibus promiſſorum, uberem conſecutus. *Quantis* enim ille *cæcis in via veritatis errantibus, & de ſumma iam in profundum rupe pendentibus, amiſſum reddidit viſũ, & illum, quo Chriſtus videretur, reparavit intuitum? Quantorum auribus ſurdis, & infidelitatis obturatione damnatis, ad percipiendam vocem cœleſtium mandatorum, pretioſum infudit auditum, ut vocanti Deo ad miſericordiam reſponderent per obedientiam? Quantos intrinſecus vulneratos, Angelici oris arte, & orationũ, ab infirmitate curavit? Quantos per longam incuriam,*

pecca-

peccati labe resolutos, & quadã lepræ contagione perfusos, castigationibus, & exhortationibus expiando, Deo in se operante, mundavit? Quantorum animas viventes in corpore iam defunctas, & delictorum mole obrutas, ac sepultas, ad emendationem, tanquam ad lucem vocando, Deo resuscitavit, ut Domini sui admirandus imitator iam mortuas Deo, è contrario mortificet vitali morte peccato?

CAPUT XII.

Constituitur Decanus Ecclesiæ Metropolitanæ.

GRatificaturus tantis viri laboribus Archiepiscopus,

 Dec-

Decanali eum in Eccleſia Metropolitana, Gneſnenſi dignitate condecorat, nihil prenſantem: procul enim aberat à viri ſancti moribus, illud *Subtile malum, ſecretum virus, peſtis occulta, doli artifex, mater hypocriſis, livoris parens, vitiorum origo, tinea ſanctitatis, excæcatrix cordium, ambitio.* Non munus illi ab obſequio, vel à manu, vel à lingua aditum paravit ad dignitatem, quibus viis eniti plerumque ſolent ambitioſi homines, ad ſumma honorum faſtigia, ſponte cœco impetu in præcipitium barathri mentes, non examinata virium

ad dignitatem proportione; & quid humeris oneri ferendo valeant, nihil confiderantes. Ipſe ſimplex virtutis candor, & vehemens cultus divini propagandi ardor, laborque in quærendis animarum lucris indefeſſus, aditum ad eam dignitatem paravit Bogumilo. Laborabat fidelis in vinea Domini operarius, non ſe quærens extra, parvo contentus beneficio, ſatis locuples ſuo patrimonio, de quo ſibi, & pauperibus vitæ neceſſaria providebat: tamen, ſicut ad hũc dignitatis gradum ſe non ſuperba provexit ambitio, ita neque o-

pum paternarum abundantia, animum generoſum inſuperbiã impulit, ut aſpernaretur inter illuſtres Eccleſiæ Metropolitanæ Senatores, facundus Prælatus conſcribi, onus in honore conſiderans. Etenim Decani officium eſt: ritum divini cultus, per Diæceſim ordinare, horis Canonicis, ut devotè, ac graviter in Eccleſia Cathedrali peragantur, attendere, inter beneficiatos, Choro perpetuis tẽporibus adſcriptos, pacem, concordiam, tranquillitatem animorum fovere, ſeriem miniſteriorum, juxta ordinem, & perſonarum ſenium, diſponere,

& ne quid desit ad implenda divinæ laudis munia, solerti consideratione circumspicere. Porrò quamvis, ut annexo Dignitati oneri satisfaceret, abdicare vellet à se beneficii Curati Ecclesiæ Dobrovensis solicitudinem, tamen ab Archiepiscopo rogatus ne id faceret, obedienter acquievit: nihil Sãctum reputans, quod quis contra obedientiam auderet, aut moliretur. Fuit tunc ea temporum conditio, ut unus in pluribus Ecclesiis conscribi deberet, ob sacerdotum penuriam. Itaque onera imposita sibi beneficiorum sic alternabat, ut

celebri

celebrioribus diebus Choro Ecclesiæ Metropolitanæ adesset, ac ne ulla in persolvendo divini officii debito negligentia obreperet, diligentiùs circumspiceret, substituto interim Sacerdote, ad parochiam, qui onus curæ pastoralis sustineret ad tempus modicum, dum reverteretur, reliquis temporibus assiduus in sua parochia residens, juris divini mandato religiosè obtemperans.

CAPUT XIII.

Diligentia eius in munere Decacanali & miraculum.

Ade-

ADeptus eam dignitatem, CollegiumVicariorum convocat, præmiſſaque de divinæ laudis excellentia oratione, in qua diſerto ſermone, quomodo Angelorum cœtus ſuis hierarchiis diſtincti, ſummo creatori alternantibus choris, tota viriũ colluctatione, cum profunda reverentia, filiali timore, ac voluntatis ardore flagrantiſſimo jubilant, cùm explicuiſſet: eos ad æmulam cœleſtis chori contentionem, quantum imbecillitati humanæ liceret, adhortatus eſt diligenter, ut memores, quòd eidem Domino in conſpectu Angelorum

psallerent, devotè, reverenter, attentè, cum gravi pausa, munus Angelicum, ut ipsi Angeli Domini exercituum, exequerentur. Atque ne ulla torpedo mentis, tarditas corporis, aut horæ alicujus omissio subreperet, Vicedecano seriò injunxit: ut semper Choro interesset, & ne quid eorum, quæ à se ordinata sunt, intermitteretur, accuratè invigilaret. Punctatori deinde negotium dedit, eos qui abessent, aut infra officium confabularentur, vel quoquomodo cursum illius sive impedirent, sive interturbarent, connotandi, ut negligen-

tibus ſtipendium pro pœna ſubtractum, in ſubſidium diligentum caderet. His ita conſtitutis, redibat ab parochiam boni paſtoris officium impleturus. Non illum ſublimior dignitas à converſatione rudis plæbeculæ abſtraxit; non egit in tranſverſum rectæ intentionis ſcopum honorum cupiditas: non tumor vanus, aut inanis faſtus, ſollicitudinem curæ paſtoralis remiſit: Non amor excellentiæ propriæ, altiùs adduxit ſupercilium, ut aliquem pauperem aliquādo deſpexerit; idem qui ſupra Bogumilus, comis ad omnes, acceſſu facilis, beni-

benignus, affabilis, liberalis niſi quod opulentiore auctus cenſu, neceſſitatibus egenorum, quàm ante, provideret ſufficientiùs, eundem in prædicando tenuit fervorem, eandem ſuſtinuit in adminiſtratione Sacramentorum curam, eandem in fovendis Chriſti pauperibus ſervavit ſolicitudinem, fidelis bonorum Domini diſpenſator; quod Sancti viri ſtudium, & ardens ſalutis proximorum zelus, quantum ſibi placuerit, Divina majeſtas miraculo comprobavit. Nam cùm horis Canonicis, rite perſolutis in Eccleſia Metropolitana Gneſnēſi,

festis principalioribus, ad Parochialem suam Dobrovensem, quindecim milliaribus Gnesnâ distantem, rem divinam facturus pergeret, summo desiderio populus adventum ipsius, in ripa fluminis præstolari solebat, eò quòd Varta rapidus fluvius, qui vernis, autumnalibusque aquis, plus nimio ultra usitatū alveum excrescit, sibi aditum ad insulam, in qua templum situm est, intercluderet. Quò cùm vir sanctus perveniret, magna fiducia divini auxilii fretus, superficiem fluvii siccis pedibus premens ad insulam permeabat ipse, populumque suis

vesti-

vestigiis jussum pergere, confidenter ad Ecclesiam adduxit, eodem miraculo, super aquas ambulantem. Rite vero peractis in templo divinis officiis, eodem itinere vir sanctus cum populo sequente se, in adversam fluminis ripam, siccis plantis regrediebatur; ubi consistens, pisces in Dei nomine ad se vocavit, qui cùm glomerantibus cuneis, plurimi jussis viri Dei obtemperantes, accessissent, cōplures ex iis captos, in esurientem populum, quantum cuique opus erat distribuit, reliquos in undas abire, benedictionem illis impertitus, jussit: ac eodem tem-

tempore Gneſnam pro prandio, una cum collegis Prælatis, & Canonicis, horâ ſolitâ ſumendo, redibat.

CAPUT XIV.

Fides Sancti Bogumili

SEx in his actibus viri Sācti miracula emicāt, primum, quòd quindecim milliaria, (poſt horā ſextā officii divini, juxta usū patriæ, videlicet poſt horā nonā in medio horologio) intra unam circiter horā, ut competenti ad celebrandū tēpore adeſſet, Dobrovi, confecerit. Secundum, quod ſuper aquas ipſe ſiccis pedibus ambulaverit. Tertium quòd populum etiam per eas

mirabiliter traduxerit. Quartum, quòd eâdem viâ cum populo redierit, nam longa, qualis est, Missæ, & Concionis, actum interpolatio, distinctum tanto temporis intervallo prodit esse diversum. Quintum quod pisces imperio habuerit obsequentes. Sextum denique, quòd intra horam, per milliaria quindecim, ad sumendum tempore congruo, cum Canonicis prandium, reverti soleret. Increbuit hæc in illis partibus fama, quod sancti viri benedictione, de qua præmissum est, pisces eo loci in tantum sint multiplicati, ut etiam nunc ini-
bi

bi abundent magis, quàm alibi usquam in Polonia, & sapore longè aliis, qui eodem Vartensi continentur fluvio, præstent. De cancris certò compertum est, eos ibi saporis optimi reperiri, in tanta copia, ut toti, non modò Syradiensi oræ, verum etiam Posnaniensi tractui, qui ad eundem fluvium situs, est, affatim sufficiant. Atque hinc perspicuum est, quantum divina Bogumilus excelluerit fide, cui Christus Dominus miraculorum operationem attribuit. *Amen dico vobis, quia quicunq; dixerit huic monti: Tollere, & mittere in mare &*

non hæsitaverit in corde suo, sed crediderit, quia quodcunq; dixerit, fiat, fiet ei. Cum verò, *mōtis nomine nonnunquam Diabolus significatur propter superbiã, quã se contra Deum erigit, & esse vult similis Altissimo; mons, ad præceptum eorum, qui fide fortes sunt, tollitur de terra, & in mare projicitur, cum prædicãtibus Doctoribus Sanctis, immundus spiritus ab eorum corde repellitur qui sunt præordinati. & in turbulentis, amarisq; infidelium mentibus vesaniam suæ tyrãnidis exercere permittitur;* manifestè constat quòd ferventi Evangelii prædicatione, quæ

fidem

fidem in mentibus auditorum generat, complures tales montes, è ſuperbis faſtuoſorum divitum animis, ejectos, in Phlegethonteum mare præcipitaverit ſanctus Bogumilus. Hæc nēpe aſſidua Prædicatorum occupatio, cum ſaverrimo generis humani hoſte confligere, ac ipſius fallaces technas, nè iis incautæ fidelium mentes illaqueentur, retexere ac diſſolvere. Fide, quam inſtillant Prædicatores auribus corda credentiū attolluntur, ut converſationem ſuam in cœlis recognoſcentes, terrenas poſſeſſiones, & divitias, ſalutarem Verbi Dei ſemen-

tem ſuffocantes, generoſa magnanimitate deſpiciant. Hac Petrus, cui non caro, & ſanguis, ſed Pater cœleſtis revelavit, altiùs à terrenis elevatus cogitationibus, per inſanos furioſi maris fluctus, corporeæ concretionis immemor ad Chriſtum cucurrit: cujus niſi fidei ardor intepuiſſet, optatum iter ſecurè fuiſſet emenſus. Mergi cœpit, quia dubitavit: modicamque fidem Chriſto vocanti habuit. Quis verò hic non videt, quantò ſublimiùs noſtrum Bogumilum fidei conſtantia extulerit, dum nihil dubitat inuſitatum hominibus iter aggredi, & rapidos

pidos Vartæ vortices ſiccis urgere veſtigiis? Neque ſolus duntaxat tantæ fidei ſtabilimento inhæſit, ſed illius ſolidam firmitudinem, etiam Verbum Dei devotè audientis turbæ auribus, & pectoribus feliciter impreſſit, ut ſe quemadmodum ſalutis æternæ ducem ita & itineris fluctivagi, cordib9 impavidis ſequi præeuntem, minimè hallucinarentur. Jucundum erat effuſæ vicinitati ſpectaculum, novos Iſràélitas in ſemine Abrahæ benedictos, portentoſis auſibus, fluctus tumida eluvione aquarum ſuperbos, ſiccis exſuperantes plantis, intueri. Admiran-

dam fidei exuperantiam multũ diuque religioſa ſuſpexit antiquitas, dum in vetuſtis templi parietibus, per aquas populo præeuntem, & piſcibus imperantem, rudi quidem, ſed ipſa vetuſtate commendabile penicillo, tranſmiſit, nunquam de tantis hæſitaturæ miraculis poſteritati, Bogumilum. Fuit hoc calcandi aquas miraculum, ad corroborandam in fide Poloniam ante centum annos ad Chriſtum converſam, peropportunum: quo iterum fidem, innocentiſque vitæ integritatem, atque ardens in promovenda ſalute proximorum ſtudium,

poſt

post annos centum, sancti Hyacinthi Poloni Ordinis prædicatorum placuit supremæ majestati condecorare: cum is Vandalum fluvium, prope Visogradum aquis redundantem, nullo navigio trajecit, sociis quoque expanso super undas pallio traductis. Est profectò cur Poloni singulares gratias divinæ majestati agamus, quod majoribus quam ipse fecerit Christus Dominus, nostros sanctos miraculis dignatus sit honorare. Legimus Christum Dominum sæpe in trajiciẽdis aquis navigio usum, semel duntaxat super aquas ambulasse, & beatum

tum Petrum ambulantem in flu-
ćtibus ſuâ dexterâ, ne merge-
retur, erexiſſe. Sanctus Bogu-
milus citra navigium, ſæpius
trajecit Vartam. Chriſtus Do-
minus quatriduanum Lazarum
ſuſcitavit à mortuis; SanctusSta-
nislaus triennalē Petrum è tu-
mulo, ad perhibendum veritati
teſtimonium excivit: nempe
illa fides, horum Sanctorum ex-
titit, cui majora miraculaChri-
ſtus Dominus adpromiſit: *Amē
amen, dico vobis, qui credit in me,
opera quæ ego facio, & ipſe faciet,
& maiora horum faciet.*

CA-

CAPUT XV.

Præficitur Ecclesiæ Metropolitanæ Archiepiscopus.

IOannes primus Gnesnensis Archiepiscopus, vulgo Janicus extremum interea vitæ diem clausit ischidiata ægritudine quâ diutiùs laboraverat confectus, postquam Ecclesiam per annos quindecim gubernasset. Cum igitur frequens Senatus Prælatorum, Canonicorumque ad providendum de sponso Ecclesiæ viduæ convenisset, non diuturna deliberatione Cleri populiq; desiderium tenuit, ut ad Bogumilum cuius vitæ sanctitas satis

omnibus fuit explorata, faſces dignitatis excelſæ deferrent. Obluctatur ſuffragiis Collegarũ verè humilis ſacerdos, quâ precibus quâ lachrymis, nè onus angelicis humeris formidandũ imponerent ſuæ imbecillitati, obſecrando: ſed potiùs dignioris, qui tam arduo labori ſuſtinendo par eſſet, (virum nomine proprio indigitando) merita tã ſublimis honoris faſtigio coronarent. Cùm verò reluctanti, Electores fruſtra ſuas preces opponerent, ſeveram iis comminationem adjunxerunt, ut apud ſe diligentiùs expenderet, an electioni diſſentire, non ſit reſi-

ſtere Spiritui Sancto, qui volũtates & animos, omnium concordi ſuffragio in ſe pertraxiſſet? Tandem paſſus ſibi perſvaderi, accinxit fortitudine lumbos, Spiritus Sancti opem implorãs, ut qui ſe ad onus tantum vocaſſet, vires ferendo illi, dignaretur ſuppeditare idoneas. Ab Alexandro igitur Tertio Summo Pontifice, confirmationem obtinuit; atque à Vicinioribus conſecratus Epiſcopis, & pallio decoratus, Eccleſiæ gubernaculum anno Chriſti 1167. maxima omnium Ordinum, de ſancto Præſule ovantium, congratulatione, apprehendit. In tam ex-

celso dignitatis culmine constitutus, tanquam bonus speculator rationes primùm vitæ suæ circumspexit, & firma timoris Domini lege circūscripsit, seriò considerans, quàm exactam rationē in die districti judicii; de tot ovibus suæ curæ cōmissis, sūmo Principi Pastorū esset redditurus. Itaque nihil de contēplatricis vitæ studio remisit, imò vigiliis, orationibus jejuniis, animi perturbationibus edomādis cupiditatibus frāgendis, & corpori ad rationis imperium subigendo, tantò vacavit intensiùs, quantò hæc arma regendis, ac moderandis aliorum affectibus

bus, expeditiora, & magis necessaria judicaret. Revolvens porrò illud jugi meditatione Apostoli effatum: *Omnis Pontifex ex hominibus assumptus, pro hominibus constituitur in his quæ sunt ad Deum ut offerat dona, & sacrificia pro peccatis;* & satagens ut ei muneri satisfaceret accuratiùs, tempus ante omnia stabili dispensatione ita distribuit: ut tres horas contemplationi, orationibusque tam publicis officii Divini quam privatis, & lectioni Sacræ Scripturæ, piorumque librorum impēderet; deinde ad sacrosanctum missæ sacrificium, cum ordinata

facultatum animi, ſenſuumq; recollectione celebrandum, è cubiculo prodiret, quod tanta devotione pro ſe, ac populo ſolebat offerre, ut crebris proſilientibus ab æſtu amoris divini lachrymis, circumſtantium voluntates compunctas, violēto quodam impetu in Deum rapere videretur: illud maximè Deum interno mentis affectu precatus, ne pretium ſanguinis Chriſti Redemptoris, peccatorum noſtrorum propitiatio, ſuo tempore vileſceret, aut culpa ſua, in aliqua ovicula ſibi commiſſa periret: & nè locò placationis iræ divinæ, ſeveram ob

ſua

ſua peccata, & negligentiam ignavus paſtor in oves accenderet vindictã. Reliqvum quod ſupererat matutini temporis, libellorum ſupplicum à ſubditis, pauperibuſque ſibi porrectorũ, lectioni, cauſarum judiciis, & diſceptationibus cõtroverſiarũ, viduarum, & pupillorum neceſſitatibus ſublevandis: pomeridianum verò, rei Oeconomicæ ordinandæ, litium anfractibus explicandis, Reipublicæ negotiis agitandis, ac literarum expeditionibus, finiumq; regendorũ, nec nõ bonorũ Eccleſiæ defendendorum, mediis inveniendis attribuebat. Reſi-

duam deniq; diei partem, veſpertinis precibus, meditationi; & examini conſcientiæ, Litaniis, cæteriſque pietatis exercitiis dabat.

CAPUT XVI.

Virtutes & labores in Archiepiſcopatu.

IN converſatione humana, eminebat quædam in ipſius vultu auguſtior, ac humano prorſus faſtigio ſublimior majeſtas, ob pulcherrimam morum ſymmetriam, geſtuūq; corporis decentem compoſitionem: qua in ſe bonorum operum vivum exemplar, ad imi-

tandū

tandum ovibus exhìbebat: nullius virtutis prædicationem ſuſcipiens, cuius ſpecies & pulchritudo, in ſuis actionibus non reluceret. Enitebat in viro Dei, ſingularis actionum, animique motuum temperantia, iræ, aliarumque cupiditatum refrænatio, conſilii ſani ſtabilitas, rerum gerendarum dexteritas, in tolerandis perverſorum importunitatibus æquanimitas, in perferendis injuriis fortitudo, in cura ſubditorũ indefeſſa ſollicitudo, in colendis amicitiæ legibus imperturbata conſtantia, in cibo, potuque diſcreta moderatio, & frugalis parſimo-

nia, in excipiendis hoſpitibus generoſa liberalitas, in ſuſtentandis pauperibus, profuſa munificentia, in ſermone ſeria gravitas, in inceſſu circumſpecta maturitas, in vultu ſeveritati cõjuncta modeſtia, in caſtigandis erroribus, & vitiis miſericors benignitas, in ornandis templis, apparatibuſq; ſacris augẽdis heroica magnificẽtia, in propagãdi cultus divini ſtudio, zelus exæſtuans, in ſalute hominum promovenda, incredibile deſiderium, quæ inſignia cãdidæ mentis ornamenta, maximam illi apud omnes non modò gratiã,

ſed venerandam etiam augebãt authoritatem; quâ plurimum pollebat, in peccatoribus ad meliorem frugem, & ſaniora vitæ laudabilis conſilia reducē-dis; quod munus Epiſcopi maximè proprium, ut cum majori ſubditi gregis exequeretur emolumento, cura prædicandi in Eccleſia Cathedrali aliis commiſſa, ipſe viſitationis ampliſſimæ Diæceſis negotium ſuſcepit, in qua plurimos charactere Cō-firmationis inſigniens, docebat in hoc Sacramento ritè diſpoſitis conferri ſeptem dona Spiritus ſancti; præſertim fortitudinis, ad liberè nomen Domini

confitendum, & fidem Christi absque vano sæculi timore, cõstanter promulgandam, & alios cum profusione etiam sanguinis, si hoc ferat necessitas, publicè docendam, nullas ob ejus constantem professionẽ adversitates, injurias, & persecutiones extimescẽdo, in cujus fortitudinis evidens argumentum, circa hoc Sacramentum, non erubescunt palàm sustinere alapam generosi Christi milites.

Si aliquos reperiebat publicis peccatis obnoxios, leniter admonebat, & ad publicam pœnitentiam peragendam, sceleris gravitate proposita hortabatur

tur, & quò quis deinceps remedio ad vitanda peccata uteretur injungendo; tanquam bonus medicus, ſalutifera cataplaſmata, exemplo Samaritani, vinum auſteritatis, & oleum commiſerationis infundens, pœnitentibus applicabat. Compatiebatur quidem ille humanæ fragilitati, non tamen juſtum corripiendi modum deſerebat, præſertim ubi ad plures exempla perverſi ſceleris imitatores dimanare videret; ita ſe benignũ in admonendo patrem præbebat, ut ſimul ſeverum vitiorum ſe cenſorem exhiberet, quando id popoſcit, & peccantis pro-

fectus, & consciorum criminis testium ædificatio: prudenter clementiæ severitatem, & severitati clementiam intermiscẽs. *Sunt* namq; *nonnulli ita districti, ut etiã omnẽ mãsvetudinẽ benignitatis amittãt, & sunt nõnulli ita mansveti, ut perdant districti jura regiminis. Unde cunctis Rectoribus utraq; sumopere sunt tenenda, ut nec in disciplinæ rigore, benignitatem mansvetudinis, n c rursus in mansvetudine, districtionem deserant disciplinæ: quatenus nec à compassione pietatis obdurescant, cum contumacem corrigunt, nec disciplinæ rigorẽ molliant cùm infirmorum animos consolantur.*

CA-

CAPUT XVII.

Liberalitas in Pauperes.

CUm verò bonus paſtor debeat dare animam pro ovibus ſuis, ita ut ubi viderit ijs æternæ ſalutis, à lupo infernali periculum imminere, teneatur ſe vitæ præſenti obiicere diſcrimini, ut è faucibus tartari periclitantes eripiat, (unde tàm in hoſtili fidelium perſecutione, ubi non caput paſtoris petitur, ſed evertēdæ divinæ fidei ergò bellū geritur, quàm in peſtiferæ luis contagione, debet non ſubtrahere ovibus præſentiam, debet non fugere, quod facit mercenarius, ſed fideliter, ac for-

fortiter adeſſe, ac Sacramenta miniſtrare periclitantibus;)multò magis ad eundem ſpectat, temporalibus ſubſidiis, proximorū indigentiæ ſuccurrere. In *hoc* enī *cognovimꝰ charitatē Dei, quoniā ille animā ſuā pro nobis poſuit: & nos debemus pro fratribus animas ponere. Qui habuerit ſubſtantiam huius mundi & viderit fratrem ſuum neceſſitatem habere, & clauſerit viſcera ſua ab eo: quomodo charitas Dei manet in eo?* Implevit hoc diſcipuli dilecti præceptum Bogumilus; dum vitæ propriæ, urgente ſe charitate, prodigus per exundantem fluvium per-

rexit

rexit, ut populo ſalutaris do-ctrinæ panē frangeret eſuriēti, & peccatores per pœnitentiam Deo reconciliatos, ab æternis gehennæ cruciatibus, ad ſupernæ felicitatis hæreditatem trāſferret. *Aquæ multæ non potuerunt extingvere charitatem illius nec flumina obruere.* Sic qui paratus erat vitam dare pro ovibus, libentiùs ſubſtantiam hujus mūdi, earum neceſſitatibus ſublevandis, erogabat, eò hilariore liberalitate, quò luculentius ſibi conſtaret, partem ſibi jure optimo, in reditibus Eccleſiaſticorum beneficiorum, pauperes, vēdicare juxta illud. *Quidquid*

habent

habent Clerici pauperum est, & domus illorum omnibus debent esse communes: susceptioni peregrinorum, & hospitum invigilare debent. Nempe Doctorum populi scire illud interest: quòd *res quas aliqui superabundantes habent ex naturali iure debentur pauperum sustentationi.* At nũc eheu quantis dici potest! *Non minoris est criminis habenti tollere, quàm cùm possis & habeas, indigentibus denegare: esurientium panis est quem tu detines, nudorum indumentum, miserorũ redemptio, & absolutio pecunia quam tu in terra defodis: tantorum scias invadere te bona, quã-*

tis possis præstare, & nolis. Utinā *timeant Ecclesiæ ministri, qui in terris sanctorum quas possident, tam iniqua gerunt, ut stipendiis quæ sufficere debeant, minimè contenti superflua quibus egeni sustentandi forent, impiè sacrilegeque sibi retinent, & in usus suæ superbiæ, luxuriæq; victum pauperum consumere, non verētur : duplici profectò iniquitate peccant, quòd sic aliena diripiunt, & sacris in suis vanitatibus, & turpitudinibus abutuntur,* Et quamvis, *qui esurientem pane Verbi reficit, & sitientem potu Sapientiæ, refrigerat, qui errantem in domum patris revocat qui*

innocentem protegit, qui infirmũ in fide aſſumit, & confirmat, qui tribulatione oppreſſo ſubvenit cõpatiendo, vel conſolando, veram dilectionem adimplet; tamen cũ hœc omnia vitæ dilectionis argumẽta impleviſſet Bogumilus, non dum ſe iuſtitiæ Chriſtianæ, & pleno paſtoris officio ſatisfeciſſe arbitratus eſt niſi etiam Eccleſiæ diſpoſitioni obtemperaret, quæ ſic beneficia Epiſcoporum partitur: *Mos eſt Apoſtolicæ Sedis ordinato Epiſcopo præcepta tradere: ut de omni ſtipendio, quod accedit, quatuor debeant fieri portiones, una videlicet Epiſcopo ac familiæ eius pro-*

pter

pter hoſpitalitatem, atq́ʒ ſuſceptionem: alia Clero: tertia pauperibus: quarta Eccleſiis reparandis. Hanc ille conſvetudinem fideliter obſervavit, quamvis enim tam Prælatorum, & Canonicorum, quàm aliorum curatorum Vicariorum, & Capellanorum Sacerdotum, reditus in ſuis beneficiis erectis deſtinatè fuiſſent conſtituti, tamen cùm frequentibus Eccleſia indigeret miniſtris, Domus Epiſcopalis, tunc Clericorum & puerorum ad Eccleſiaſtica obſequia formandorum ſeminarium fuit. Neque ſolum de bonis, & reditibus Eccleſiæ pavit eſurientes, operuit

nudos, ſepelivit mortuos, hoſpitalitatemque peregrinis exhibuit Bogumilus, verùm etiam de ampliſſima patrimonii ſui ſorte, plurimum in opera miſericordiæ contulit.

CAPUT XVIII.

Monaſterium Coronovienſe Ordinis Ciſtercienſis fundat.

VT juſtorum ſemita quaſi lux procedit, creſcens in perfectum diem, ita liberalitas Bogumili à ſuſtentatione pauperum, proviſione viduarum, & pupillorum, ſuſceptione, peregrinorum, ad heroicam progreditur magnificentiam. Nam

hoc intereſt inter utramq́; virtutem, quòd illam, quiſq́; privatus, pro modo facultatum ſuarum, exercere poſſit in egentes: hæc Principum propria eſt, quæ ſublimi mágnitudine animi, rarum quid, & admirabile deſtinans, ſumptus ſplendore principum dignos, ad perficiēdum excelſi propoſiti molimē, libenter impendit; qualia ſunt admirationi hominum expoſita monumenta: erectio Academiarum, fundatio Xenodochiorū, ædificia baſilicarum, quæ non niſi larga pecuniarum profuſione, ab heroibus perfici ſolēt. Nam ſuperbæ palatiorum mo-

les, quamvis curiosos spectato-
rum oculos trahant in admi-
rationem sui, obliquis tamen
plerumque hirquis, à nonnullis
non sine gemitu considerari so-
lent, quòd vel oppressione sub-
ditorum, vel alienæ sortis usur-
patione, vel tenuioris viciniæ co
arctione vel subtractione debitæ
pauperũ sustẽtationis, ad invi-
dendum culmen assurexerint:
tanquam ipsis oppressorum la-
chrymis, ac læsorum maledi-
ctis, in ruinam trahentibus, fu-
nesto aliquando casu succutiẽ-
da ominantes, & nonnunquam
vindex injuriam bidentali im-
precantes. Florebat tunc Or-
do Cisterciensis sub Regula San-

cti Monachorum Patriarchæ Benedicti, religiosè militans, Divi Bernardi ſanctitate, ac doctrinâ illuſtris, in quo & ſtudioſa vitæ regularis obſervantia & erudiendorum puerorum cura, & hoſpitum benigna ſuſceptio, ſed imprimis erga ſanctiſſimam Virginem Dei Matrem ſingularis devotio, longè latèque per orbem Chriſtianum, ſvaviſſimum ſparſerat odorem. Hunc cùm anteceſſor ſuus Gneſnenſis Archiepiſcopus, pia voluntatis propenſione adamaſſet, vocatis ex Burgundia eius Ordinis Sodalibus, Morimundenſis Cœnobij alumnis, totam hæredi-

tatis partem, ſeptem Villas, & de novem pagis decimas à duobus Epiſcopis Cracovienſibus Mauro, & Radoſto de conſenſu Capituli obtentas, perpetua donatione attribuit, cujus Ordinis fratres iam ante, Chriſti anno 1145. Mieſco ſive Miecislaus ſenex Majoris Poloniæ Dux, in loco qui vocatur Landa prope Vartam fluvium tredecim Villis in eorum ſuſtentationem adſcriptis, præſentibus Petro II. Archiepiſcopo Gneſnenſe, & Martino Epiſcopo Poſnanienſe, ſub eodem Eugenio *pro dilectione Domini noſtri Jeſu Chriſti* (ut diploma ſonat)

libe-

liberatoris animarum nostrarum, & pro veneratione gloriosæ genitricis eiusdem perpetuæ Virginis Mariæ & omnium Sanctorum, de longinquis terræ partibus adductos, de Cœnobio videlicet Bergensi, pro viris literatis, divinorum celebrationibus, cœlestiumq; contemplationibus, collocaverat. Trahebat omnium corda Principum, in sui admirationem, recens exorti Ordinis sanctimonia, reverenda morum compositio, generosius rerum secularium contemptus, assiduum divinæ laudis studium, eximius Deiparæ cultus, pacata vitæ cõtemplatricis trãquillitas, & ex-

cellentis doctrinæ opinio. Itaque Bogumilus Avunculi sui, Joannis Archiepiscopi, cum exemplum sequi apud se statuisset, quinque patrimonii sui Villas & de Villis quatuordecim decimas, cum consẽsu Collegii Metropolitani largitus est Ordini prædicto, ad fundandũ Cœnobium in loco, qui Capitulo generalì videretur magis idoneus, quæ bona in manus Boguphali fratris jam tunc in monasterio Lucnensi, ãno Domini 1153. à Sbyluto nobili Polono condito, professi, consignavit, quæ omnia bona: videlicet Dobrovvo, Leszno, Rzu-

chovvo

chovvo, Zadouvo, & Kuvoaczevvo, Decimas in Chelm Krobavvo, Dambe-Oſtrovvo, Komorovvo, Karſzevvo, Zakrzevvo, Beſiekieri, Slavēcino, Grabovvo, Janislovvo, Kelnica, Chociemino, & Vvenglowa, Generale Capitulum Chriſtiano Epiſcopo Pruſſiæ, Monacho Ciſtercienſis Ordinis, (eó quòd ſua bona, quorū plusquā cētum villas in terra Culmenſi habebat, donatione Conradi Ducis Maſoviæ, Pruteni Vaſtaverant) in ſubſidium poſſidenda contulit. Quæ deinde cum reſignaſſet Chriſtanus anno Chriſti 1233. Vvilhelmo Abbati de

Suleiovv, & eius Conventui, pro voluntate Generalis Capituli possidenda, is de mandato ejusdem Capituli, condidit monasterium ultra Vistulam, è regione Cathedralis Ecclesiæ Vladislaviensis, in Villa Szpital, quod deinde in Villam Byschovv translatum, inde post annos septuaginta, ad oppidum Coronovvo anno Domini 1288. in die Sancti Vitalis Martyris, 4. Calend: Maij sub regimine Engilberti Abbatis Byschoviensis, transtulit Vislaus Episcopus Vladislaviensis, gente Zabavius. Unde Monasterium Coronoviense, primum sui fundatorē

grato

grato animo agnoſcit, & veneratur Bogumilum, hoc illi antiquitus tribuens elogium: *Bogumilus Archiepiſcopus Gneſnenſis de domo & familia Roſarum, homo pius, & Eccleſiaſticus, pauperum & pupillorũ ſtrenuus defenſor, in vita ſui nulli iniurius, cultus divini ardentiſſimus zelator, & propagator, primus Monaſterij Coronovienſis fundator.* Sic ſanctus Bogumilus ſubſtantiam huius mundi, & bona ſui patrimonii diſperſit, dedit pauperibus, ac eo nomine potiſſimùm illa Ciſtercienſi Ordini alacri largitione addixit, quòd juxta ſancti Patriarchæ

Be-

Benedicti præceptum, hilaris ibi hospitum receptio, accuratè observetur: ut ita inexhaustus fons liberalitatis suæ, perpetua scaturigine in Christi pauperes, & peregrinos, manaret tanquã sibi singulariter illud dictum fuisset: *stude Ecclesias tenues prædiorum tuorum collatione ditare da terram, & tolle cælum, possessiones transitoriæ transferantur in titulos hæreditatis æternæ.*

CAPUT XIX.

Justitia Bogumili.

JUstitiæ, quæ unicunque jus suum tribuere mandat, à primis pueritiæ annis habitum induerat

duerat, Parentum monitis diligenter auſcultans, qui eum ab infantia Deum timere docebāt, & juris ſupremo rerum omniū Domino debiti reverentiæ cultus, & amoris, recitando libenter balbutiente adhuc lingua Orationem dominicam, ſalutationem Angelicam, & divinæ fidei ſymbolum, reddendi, crebriùs admonebāt: ut iam in raſa quinquennis infantis intellectus tabula, fortiter hanc ſententiam impreſſiſſe viderētur. *Hâc conditione gignimur, ut generati nos Deo, iuſta & debita obſequia præbeamus: hunc ſolum noverimus, hunc ſequamur, hoc*

vinculo

vinculo pietatis adstricti Deo, & religioni sumus: unde ipsa Religio nomen accepit. Postquam plenum rationis usum adeptus est, cor suum, ac intellectum ad cognitionem Creatoris, divina fide; ac spe sublatū, ad cœlestiū bonorū desideria erexit: iā inde statuēdo, quidquid ad Dei gloriam magis conducibile putaret, se fideli obsequio executurum: unde fiebat, ut dans operam literis, in gymnasio Gnesnensi, libens Ecclesiam visitaret, sacrumq; Missæ Sacrificium antequam intraret scholam, audiret, & munia divinæ

laudis à Sacerdotibus decantata, ſedula cogitatione ruminabat, ob fideliter impenſum maieſtati ſupremæ tributum, mira voluptate animi oblectatus. Cùm verſiculum horæ Tertiæ, diei dominicæ, inter pſallentes Sacerdotes, ſecundum Eccleſiæ Gneſnenſis morem ex ordine, in ſchola conſtituto, ſe tangēte, *Inclina cor meum Deus in teſtimonia tua* decantaret, intimo quodam ſvavitatis guſtu afficiebatur, ardenti deſiderio precando divinam maieſtatem, ut ſe Sacerdotum collegio dignaretur coaptare; ſic iam in annis puerilibus, dulces ſurculos
alendæ

alendæ ſenectuti comprimi idoneos, trunco timoris Domini videbatur inſeruiſſe. *Principiũ* etenim *noſtræ ſalutis, ſapientiæq́ (ſecundum Scripturas) timor domini eſt. De timore Domini naſcitur compunctio ſalutaris, de compunctione cordis procedit abrenuntiatio, id eſt nuditas, & contemptus omnium facultatum, de nuditate humilitas procreatur, de humilitate mortificatio voluntatum generatur, de voluntatum mortificatione extirpantur, atque areſcunt vitia, vitiorum expulſione virtutes fructificant, atq́ ſuccreſcunt, virtutum pullulatione, puritas cordis*

acquiritur, per cordis puritatem, Apostolicæ charitatis perfectio possidetur. Quæ omnia cùm in vitæ illius cursu ad amussim expressa cernantur, iam in ipsis pueritiæ annis, vitæ Anachoreticæ videbatur statuisse fundamentum, nullis sæculi tempestatibus eruendum, nullis voluptatum carnis blanditiis labefactandum nullis Sathanæ machinationibus, de tenacis propositi constantia dimovendum. Atque in hoc fundamento, siue columna immobili, stabilem sibi fixit legem, ius suum unicuique tribuendi, cauendo diligenter, ne lingua volubilis, nõ

deter-

determinatam certa delibera-tione mentem, unquā præcur-reret, aut animus in ancipiti bi-vio constitutus, verba in eam partem iactaret captiosa, ad quam se ipse minimè inclinaret; circumspecta ipsi cura semper fuit, nullos astus ambiguis ver-borum ambagibus involvere, nullós tenere callida simulatio-ne, dolo, nemini mendacium pro veritate obtrudere, nullum operarium constituta fraudare mercede; sed omnium pactorū conventorum, promissorum, li-citationum, commissionum, de-positorum, illibatam fide inte-merata, servare sinceritatem,

ad

ad quam rem conſtanter implendam, ne verbis proximum quomodocunque læſuris offenderet, frænum linguæ, pauca loquendo, adduxit: ut quamvis natura diſertus eſſet, in colloquio tamen hominum, moderatione ſermonis uteretur.

CAPUT XX.
Perſonarum ad Sacerdotium, & Beneficia delectus.

FActus Archiepiſcopus Gneſnenſis, accuratè jura juſtitiæ, officia, & beneficia juxta meritorum uniuſcujuſque proportionem diſtribuentis, ſervabat; diligenter invigilando, ne vir-

tus, & doctrina, exemplo, & Verbo in Ecclesiæ utilitatem laborans, condignis frustrarentur præmiis; ac imprimis, *ut Nemini cito manus imponeret* Apostolicæ obtemperans constitutioni seriam vigilantiam adhibuit: proinde cùm Archidiaconus, cum deputatis ordinandorum examinatoribus, Sacræ Theologiæ ac juris utriusque Doctoribus suo fungeretur officio, seriò conditiones, & dotes adscribendorum ministeriis Ecclesiæ ad trutinam sacrorum canonum expendens, & quâ quisque Diæcesi, patriâ, parochiâ, esset oriundus solicitè inquirens

quirens, tum ſingulorū mores, natales, ætatem, doctrinam explorans, ſolebat frequens adeſſe, ne quid circa eorum exactum deſideraretur examen; conſiderando, utrum capita doctrinæ Chriſtianæ alios iis imbuturi probè intelligerent; advertendo, tum & illud obſervari præcipiendo, ut non modò Clerici minoribus initiati Ordinibus, verùm etiam Scholæ parochialis Rector, Chori puerilis præcentor, & editui, tunicis talaribus, & nigri quidem coloris, veſte ſuperiore, ſive toga uterentur: ut ita ſpeciatim deputati miniſteriis Eccleſiæ ado-

leſcentes, quantumvis Ordinis charactere minimè inſigniti à communi populi veſtitu diſcriminarentur: qui mos laudabiliter, in Eccleſiis Polonorum, ad Laurentii Gembicki Archiepiſcopi Gneſnenſis tempora perennavit, cùm præſertim Albertus Baranowſki ſuus anteceſſor, in prævaricatores hu us mandati pœnam ſtatuiſſet. Tanta fuit olim Polonorum erga Sacerdotes obſervantia, ut non modo ipſis ſub miſſam exhiberent venerationem, ſed eos etiam, qui ad illorum veſtium cultum proximè accederent reverenter haberent, & eis victum competentē

tentem alternatim ſufficienter impertirent. Qui ad ſacros ordines præſertim ſubdiaconatûs aſpirarent, rigidiori ſubjiciebat examini, quòd jam iis in ſacro conſtitutis Ordine, miſſâ ſemel ad aratrum manu nefas eſſet retroſpicere, nec amplius ad vota ſecularia convolare. Ad gradum præsbyterii, niſi qui diſtinctis interſtitiis in Subdiaconatꝰ, & Diaconatûs Ordinibus, miniſteria ſua fuiſſent executi, & in illis bene exercitati, ac ritus adminiſtrationis Sacramentorū callerent, ac ad populum in fidei articulis, & morum homini Chriſtiano congruentium,

doctrinâ erudiendum essent idonei, ac sufficientes, non admittebantur; sed repulsam tantisper patiebantur, dum implẽdi muneris sui Ordinis, dogmata necessaria ediscerent. Porrò quamvis sine titulo provisionis non admitterentur Sacris initiandi Ordinibus Clerici, tamẽ si quos videbat literis magis excultos, quàm communiter essẽt alii, & ad curam animarum exercendam aptiores, penes se fovebat, mores eorum cominus inspiciendo, & cui Ecclesiæ cũ majori emolumẽto possent adscribi trutinando; & quemadmodum in conferendis Ordinibus

nibus nunquam preceps judicium eſt ſecutus, ita in evehendis ad Eccleſiam Cathedralem, & ejus dignitates, atque Canonicatus viris, ſingularem habebat perſonarum delectum, quo nomine plurimum favit iis, qui morum gravitate, ac doctrinæ ſoliditate antecellerent: providens, ut in collegio Senatûs Eccleſiæ, mediam partem ſaltem haberet Doctorum, quorum in arduis Eccleſiæ negotiis ſecurè niteretur conſiliis. Sed per Joannem Laſki Archiepiſcopum Gneſnenſem vigeſimum nonũ à Bogumilo ſucceſſorem obreptitia narratione Leonis X. A-

lioqui literatorum amantissimi Patroni, crebriùs aures fatigantem, virtutis, & doctrinæ, præmio frustrati viri docti, contabescunt. Nam in principalib9 Ecclesiis quinque Cathedralib9, Gnesnensi, Cracoviensi, Vladislaviensi, Posnaniensi, & Płocensi quatuor duntaxat Doctores in singulis locum habent, duo in Theologia, duo in jure utroque laureati; reliquis exclusis excellentibus etiam Doctoribus, qui ab utroque parente nobiles non censerentur.

CAPUT XXI.

Peccatorum correctio

Justi-

Iustitiæ, quæ vindicationem, seu pœnas scelerum sacris Canonum sanctionibus propositas respicit, ita spiritu lenitatis, & mansvetudinis moderabatur, ut se patrem, priùs blandis dehortationibus à concepta licentia furentis iniquitate, impios milites abducens, exhiberet: tandē ruenti in præceps audaciæ, cum magna plurimorum salutis ruina, severus morum censor, & iustus iniquitatum vindex, fræna pœnarum iure decretarū adduceret, proclivior ad misericordiam, tardior ad vindictā. Habebat præ oculis modū corripiendi, à Doctore gentium descri-

descriptum: *Fratres, & si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto. Vos, qui spirituales estis eiusmodi, instruite in spiritu lenitatis, considerans te ipsum, ne & tu tenteris.* Considerabat officium medendi efficax, à benignitate, & mansvetudine paterna, antequam ad ferrum & ignem devenire oporteat, debere proficisci. Quemadmodum etenim medici, ut præfuturum ægroto antidotum exhibeant, cùm sciant non aliter, nisi amarâ potione malum averti posse, illius amaritudinem saccharo condiunt, ne medicinam æger fastidiens, medicum desiderato fru-

fruſtretur effectu; ita qui utiliter alterum admonere volunt, verbis primùm blandis, ut diſponant morbo animi laborantem, eſt neceſſe, ut amaram exhortationis portionem ferat leviùs, & ſic ad ſaniora, qui corripitur, redeat conſilia; ubi verò deſperata ægritudinis intantum proceſſit gravitas, ut aliis peſtifera contagione vitam videatur ereptura, ad ſeveriorem objurgationem deſcendendum erit, ut ad putidum membrum reſecandum, ferro ſit opus, & igni, juxta ſancti Auguſtini Doctoris edictum: *emendatoriam ſuſtinere vindictam ſi quis forte*

recu-

recuſaverit, de veſtra proyciatur ſocietate; non enim & hoc fit crudeliter, ſed miſericorditer ne cõtagione peſtifera plurimos perdat. Nimirum *manifeſta peccata non ſunt occulta correctione purgãda, ſed palam ſunt arguendi, qui palam nocent: ut dum aperta obiurgatione ſanantur hi, qui eos imitando deliquerant, corrigantur, dum enim unus corripitur, plurimi emendantur, & melius eſt ut pro multorum ſalute, unus condemnetur, quàm ut per unius licentiam multi periclitentur.* Porrò *qui non corrigit reſecanda, cõmittit, & facientis culpã habet, qui quod poteſt corrigere negli-*

neglígit emendare: Accomodavit publicis peccatoribus oportuna remedia Bogumilus, *cum probis moderatè, cum ſupinis vehementer, cum audacibus acerbè, cum cautioribus leniter agês:* Ob animi puſilli timiditatem paſtorum, qui metuentes delinquentem offendere, ſeipſos, & gregem perdunt, dirum minatur Deus ſupplicium ſocordiæ Prælatorum: *Quod infirmum fuit non conſolidaſtis, quod ægrotũ non ſanaſtis, quod confractum eſt non alligaſtis, & quod abiectum eſt, non reduxiſtis.* Ubi confractum alligari, oportere ſummus Paſtorum Princeps declarat

rat, quod per censuras Ecclesiasticas fit commodissimè, juxta potestatem à Christo Domino Petro traditam, & aliis pastoribus Ecclesiæ in partem solicitudinis vocatis communicatã: *Quodcunq; ligaveris super terrã, erit ligatum & in cœlis*; quod diligentiùs exequi tenẽtur Præsules, quò magis illis timendum est, ne publicorum peccatorum, iram Dei, contra totum Regnum provocantium, fiant participes. Qui enim perversos aut metuit, aut erubescit corrigere, *nihil aliud facit, quàm favet impietati eorum, cùm non careat scrupulo societatis occultæ,*
qui

qui manifesto facinori desinit obviare.

CAPUT XXII.
Iudiciorum forma

QVoties pro tribunali cura redditurus, juxta præscriptos à sacris Canonibus terminos sedit, toties memor judicium Dei exerceri, ab omnibus illiciis, quæ possent, aut æquum justitiæ cursum impedire, aut judicem trãsversum amore, odio, respectu, amicitiæ, sanguinis, muneris, agere, abstinuit: solo veritatis examine solido suffultus. Neminem de plenitudine potestatis, quàm usurpare nequi-

nequiit ſalvâ Domini Apoſtolici authoritate, motu proprio juſſit adcitari niſi ad requiſitionem, vel accuſatoris, vel in publicis criminibus Fiſcalis Curiæ, ut reo daretur, contra deferentes calumniosè innocentem facultas agendi, pro pœna talionis, inquantum in probatione defeciſſet accuſator. Namque, ſic impune cuivis liceret innocentem calumniari, & omnis humane ſocietatis jura, convellere, ſi quod quis dicit, ſine parte judex audiat, & contumacẽ, ad affectationem partis adverſæ, illum qui non eſt, pronunciet. Meminerat rectè proceſſus sũmi

mi judicis, & rerum omnium Conditoris cui quamvis esset Adæ in obedientia satis perfecta, utpote, cui omnis voluntas loquitur, & quem nullum latet secretum, eum tamen condemnaturus, ut se sisteret iudicio, vocavit. Et in superbo illo Babilonicæ turris molimine, descendit Dominus ut videret civitatem, & turrim, quam ædificabant filii Adam: Et in nefandis Sodomitarum sceleribus puniendis, datus est pœnitentiæ locus: *Descendam*(inquit Deus) *& videbo, utrum clamorem, qui venit ad me, opere compleverint: an non est ita, ut sciam.* Atque

ita ad sententiā nunquā ferendam processit Sanctus Bogumilus, nisi ad quam, utrum se res ita habeat, per visitationem, & inquisitionem seriam descendisset: sicque judiciorum temperabat authoritatem, ut de quibus sibi certa persvasione constaret, quod in Ecclesia laborarent enixius, non eos ad aniles, famæ levis rumusculos, honore periclitari sinebat, sed priùs accurata facta visitatione, & in mores accusati, ac vitam inquisitione, famæ publicæ clamorosa insinuatione, vel testiū rigido examine, convictum ad se citari faciebat, ut comparen-
ti

ti reo diceret. *Quid hoc audio de te? redde rationem villicationis tuæ.* Servabat exactè modum à Sanctis Canonibus puniendi definitum, ut priùs trina Canonica monitione præmissa, reum, rebellem pronuntiaret, tandem ad definitivam sententiam procederet. Reverebatur sanctæ Sedis Apostolicæ authoritatē, ut in ea judicia falcem nunquam immitteret, quibus sancta Sedes manum apposuisset, vel ad eā causa quoquo modo fuisset devoluta: religiose ducens ab iis abstinere, quæ supremi Ecclesiæ judicis majestatem attingerent. Non arro-

gabat sibi claves Petri, in confusionem Ecclesiasticæ hierarchiæ, communicatione sibi earum de gratia sedis Apostolicæ contentus. Causas quæ ad se nihil spectabant, ad forum competens, & superioris judicis authoritatem, referebat, ne videretur libidine magis dominandi, quàm veri rectique investigandi studio, in temerariam ferri præceps, amicorum causâ, vel familiarium, in quo peccassent defensione pertinaciore, vindictam. Maturè negotia litigantium expediebat, & fomitem odiorum extinguendo, & superfluorum sumptuum occasionem

ſionem tollendo, & amputando; videns merita cauſæ, ſecũdum Deum, conſcientiam, & ejus ſcriptum judicabat, nihil affectibus litigantium indulgendo, & probè cauſa cognita, & diſcuſſa, inutiles, & noxias conſcientiæ, reique domeſticæ perniciofas procraſtinationes, amputabat: ſciens optimè ut de omnibus ſuis actionibus, ita & de iudiciorum proceſſu, rigidã, ſe vivorum ac mortuorum Iudici, rationem redditurum. In executione pœnarũ contra contumaces hunc ordinem tenuit, ut nunquam ad irrogationem illarum procederet, antequam

cauſam legitimo proceſſu cognoviſſet, ac definiviſſet, quas non ſecundùm proprium volũtatis arbitrium, reis inferebat, ſed iuxta quod Sacri Canones fieri decreverũt, quas ita exequi habebat uſitatum, ut pecuniariâ primò mulctâ, ſontes caſtigaret, deinde ſi emendationis ſpes abeſſet, ad pœnam carceris reos condemnaret, tum denique inobedientes, ſpirituali mucrone truncaret, & Satanæ in interitũ carnis, ut ſpiritus ſalvus fieret, reum traderet poteſtati.

CAPUT XXIII.

Prudentia S. Bogumili.

CON-

COnciliabat viro Dei grati-am, & eximia quadam ve-nuſtate ipſius actiones conde-corabat, tam in iudiciorum de-cretis, quàm in Reipublicæ cō-ſilii, & uariorum affectuum, di-versæ conditionis hominum, motibus componendis, & miri-fica quadā ſymmetria interſe cō-cinnandis & coæquandis, ſolers prudentia. Eſt hæc virtus auri-ga cæterarum, lumen quoddam univerſale rerum gerendarum, humanis actibus præferens, va-rietate ſcientiarum, & exterarū nationum peragratione, diver-ſorum caſuum inter homines, & multiplicium in negotiis e-

ventuum, ac rerum præteritarum, futurarumque connexione, acquisitum: quo vir prudẽs illustratus, temporum, locorumque proprietates, tum personarum naturas ac humorum constitutiones cõsiderans, horumque omnium pensatis adjunctis, & congrua singulorum inter se proportione, bene trutinata, quid hic, & nunc, agendum sit, quid deceat, quid oporteat, quid conducat, quæ intento fini media respondeãt, solerti circumspectione concludit, ac decernit. Huius virtutis eò amplius radiat claritudo, quò rectius timore Domini cir-

cum

cumactam, per omnes humanarum actionum eventus, tam prosperos, quam adversos, agẽtiumque personas, sicut astricta magnete acus ad ursam maiorem, ad Dei gloriam dirigit gnomonem. Eam sibi tam nationum extranearum lustrationibus, quam literarum scientia, & actibus sæpius in diversis Collegii Senatus Metropolitani officiis, cùm laude obitis, frequẽtatis, Bogumilus comparaverat. Nam præclarè functus munere Decanali, cùm ob alias excellentes animi dotes, tum præcipuè ob prudentiam, ad excelsum dignitatis Metropolitanæ

faſtigium omnium Collegarum votis ſuffragantibus eſt evectus. Coniunxit prudentiæ ſapientiã juſtorum, cuius officium eſt, *nil per oſtentationem fingere, ſensũ verbis aperire, vera ut ſunt deligere, falſa devitare, bona gratis exhibere, mala libentiùs tolerare, quàm facere, nullam iniuriæ ultionem quærere, pro veritate contumeliam, lucrum putare.* Pollebat & ſpirituum diſcretione, inſidiaſq; callidi ſerpentis cautè deprehendere ſciebat. Nam cùm piſces in cibum populo diſtribuendos advocaret, adfuit inter hos angvilla, quæ ita manum ipſius fuit circum-

cumplexa, ut illecebroſa quadā titillatione voluptatis, corpus viri ſancti, motu inordinato ſolicitaret, quas ſatanæ inſidias, in ſpecie angvillæ, poſteaquàm deprehendiſſet, excuſſum manu piſcem, perpetuis temporibus á Dobrovenſe alveo, exulare iuſſit; exinde, quamvis in locis aliis angvillarum copia Varta fluvius abundet, Dobrovi nunquam comparet ampliùs hic piſcis, quemadmodum à maioribus longa traditione id acceptuum, curiosè hactenus ei9 loci piſcatores obſervarunt. Clarebat omnibus ab Apoſtolo præſcriptis Epiſcopo virtutibus,
identi-

identidem eas memoria repetens: *Oportet Episcopum sine crimine esse, sicut Dei dispensatorẽ; non superbum, non iracundum, non vinolentũ, non percussorem, non turpis lucri cupidum, sed hospitalem, benignum, sobrium, iustum, sanctum, continentem, amplectentem eum, qui secundùm doctrinam est fidelem sermonem: ut potens sit exhortari in doctrina sana, & eos, qui contradicunt, arguere,*

CAPUT XXIV.

Fortitudo eius

EArum virtutum fiducia invicti, & excelsi animi magni-

magnitudinem nactus, potens erat exhortari in doctrina ſana, eo tempore potiſſimùm, quo effuſis licentiæ habenis, tam furibunda libidine, in bona Eccleſiarum impii milites graſſabantur, ut nullis humanarum, divinarumque legum repagulis, in officio contineri poſſent. Ita cæca illos in præceps egerat cupiditas, ut nullo Chriſtianæ religionis metu, aut reverentia, vel conſcientiæ ſyndereſi, paterentur ſibi perſvaderi, ut ſacrilegas à bonorum Eccleſiæ uſurpatione manus abſtinerent; & iam, vel in atheiſmum declinare, vel in priſtinam idolola-

triam

triam obstinata peccandi volũtate, retroagi videbantur. Nõ multò antequàm Archiepiscopale subiisset fastigium Bogumilus, Bolesta impius ausu temerario, bona Ecclesiæ Plocẽsis invasit, Vernero tunc, equestri Rosarum prosapia oriundo, sanctimonia vitæ conspicuo, & insigni doctrina prædito, illam gubernante. Fuit Bolesta eius gentis, quæ soleam equi gerit pro stemmate, cruce altrinsecus eminente, Castellanus Viscensis, vir potens, & audax, audaciã hominis fovente Principe, cuius authoritate oram Prussiæ finitimam gubernabat. Is Cra-
scum

cum pagum Ecclesiæ Plocensi adimebat: Vernerus comiter, ac blande orabat, ne vim Ecclesiæ inferret; ubi nihil proficit Episcopus admonitione, vocat in ius occupatorem, causā obtinet, inpossessionē immittitur. Bolesta subornatos sicarios in Villam Biskupice, ubi tunc Episcopus morabatur cum fratre Bieniassio expedit, qui dormientem Episcopum in cubiculo, una cum Benedicto sancti Benedicti Ordinis professo, crudeliter trucidant. Quod ubi facinꝰ patratum, Archiepiscopo Gnesnensi Petro innotuit, synodum Provincialē indicit, ac omnes

Episco-

Epiſcopos convocat, de pœna, tam atroci facinori conſtituenda deliberaturos: qui poſtquam conveniſſent, & atrocitatē ſceleris inquiſitione diligenti examinaſſent, ſacris interdicendum eſſe toti Poloniæ votis concordibus decreverunt. Motus & atrocitate facinoris, & interdicto promulgato, Boleslaus Criſpus, Boleslai Crivouſti filius, Poloniæ Princeps, Boleſtam comprehendi, & ex vinculis cauſam apud ſe dicere iubet, atque convictum criminis, & cōdemnatum, in foro Gneſnenſi ſceleris atrocis immanitatem expiaturum, flammis addicit.

Bien-

Bieniassium terræ hiatu absorptum, pœnas immani facinori, iusto Dei iudicio debitas pendisse creditum est. Et quamvis sceleris author meritum tulerit supplicium, non defuerunt tamen, tã scelerati ausus, vel patroni, vel propugnatores, vel socii, vel imitatores, etiam Bogumili temporibus, qui bona Ecclesiarum truculẽta rabie vasterent; quorum facinorum cùm præcipuos authores, frequentiùs admonuisset, nihilque blandis admonitionibus profecisset, constanti magnanimitate ac imperterrita fortitudine, gladium spiritualem strinxit in sacrilegos,

non alio eventu, quám ut in bona Eccleſiarum ſæviore tumultu irruerent, & in eis devaſtãdis tantò furerent inſolentiùs, quantò ſe læſos ab Archiepiſcopo graviùs interpretarentur.

CAPUT XXV.

Patientia Bogumili

FOrtitudinis comes, patiẽtia eſt, cuiusvis per omnia Chriſtianæ vitæ officia, ita eſt diffuſa, ut nihil ſine illa ſanctum, nihil excelſi, animi conatibus dignum nihil unquam geri, aut perfici, poſſit glorioſum. Ita enim *præpoſita* Dei *rebus eſt, ut nullum præceptum implere quis poſſit, à*

pati-

patientia extraneus; & hoc ideo quia quodam modo ſingula nobis præcepta contraria ſunt, utpote oppoſita libertati, & indifferentiæ naturæ, erga voluptates, & vitia: propter quod ſanctus Auguſtinus, verbũ illud Chriſti: eſto conſentiens adverſario tuo, dum es cum illo, in via, exponit, de precepto, & lege, noſtris conatibus improbis obſiſtentibus. Quod ſi in præceptis omnibus, illa clavum tenet directionis, ad exequendum uniuſcuiuſque officium; multò validiore, ad exercendum paſtorale munus, prout convenit, navarchum gubernaculo circũagit, quando præſertim, oves

in naturam luporum conversæ, famam lacerant, bona diripiũt, ac vitæ insidiantur Pastoris. Ad eius virtutis soliditatem Bogumili, allidebantur furiosæ militum impietatis fluctus, quos, omnes tanquam immota rupes carpesia, invicta fortitudine animi sustinuit, admonitioni Apostolicæ fidenter obtemperãs, *prædica Verbum, insta oportunè, importunè: argue, obsecra, increpa, in omni patientia, & doctrina. Erit enim tempus, cùm sanam doctrinam non sustinebunt, sed ad sua desideria coacervabunt sibi magistros prurientes auribus, & à veritate quidẽ auditum avertent,*

tent, ad fabulas autem convertẽtur. In tam arduo exercitio patientiæ, unum maximè doluit Bogumilus, quod magiſtri, prurientes auribus, qui in partem laboris paſtoralis, ab illo adſciti fuerunt, inceſtis deinde nuptijs irretiti, tantum abeſt ut annuntiarent populo ſcelera; illumque ira DEI, ac æternis ſupplitijs peccatis couſtitutis, perterre facerent: ut etiam militarem furorem, in ſanctum Præſulem ſacrilegas damnãtem nuptias, accenderent: ut quo minus ſibi vacaret plurimis vexationibus, injurijs, & perſecutionibus implicito, in hæreſim Nico-

Nicolaitarum, inter Sacerdotes latè serpentem, animadvertere, eò licentiosiorem vitam securiùs agerent, cœci cæcorum duces, impiorum consiliorum contra pastorem fomenta subministrantes. Videbatur tunc jam in ea tempora Polonia devenisse, quæ prædixit Apostolꝰ: *In novissimis diebus instabunt tempora periculosa: erunt homines seipsos amantes, cupidi, elati, superbi, blasphemi, parentibus nõ obedientes, ingrati, scelesti, sine affectione, sine pace, criminatores, incontinentes, immites, sine benignitate, proditores, protervi, tumidi, & voluptatem amatores*

magis

magis, quàm Dei: habentes ſpeciem quidem pietatis, virtutem autem eius abnegantes. Plus in Polonia invaluerat impietas quàm ut ei aliqua pietatis ſpecies obtendi poſſet; faciebat unus quisque quod liberet, nulla tergiverſatione ſcrupulum movente an liceret. Sed iam infelicē illorū temporum calamitatem, verbis Cromeri Epiſcopi Varmienſis graviſſimi noſtratis hiſtorici, juvat retexere.

CAPUT XXVI.

Status rerum in Polonia.

INoleverat ſuperiorum Principum negligentia, & conniventia

tia, pravus & barbarus mos apud Proceres, & Equites Polonos: ut iter facientes, quotieſcunque, & ubicunq; collibitum eſſet, agros atq; prata agreſtium, & oppidanorum depaſcerent, ac non modo pabulum, ſed etiam victum omnem ipſis imperarent, ſive adeo ipſi effractis horreis, atque cellis, per vim aufferrent: neq; contenti, quantum libuiſſet, abſumpſiſſe, reliquum etiam malitioſe profundebant, diſſipabant, & corrumpebant, iumenta è paſcuis, & ſtabulis, atq; etiam iuncta, curribus & aratris, utenda, vel potius ad curſum abutenda, abducebant: eaque vel defatigata, & enecta dimit-

dimittebant, vel si fortè placuissent, retinebant & usurpabant. Quin & præfecti Principis idem faciebant & Principis horrea, prædia, fiscumq; facultatibus, quâ cultus divini administris, & egentibus dedicatæ erant, augebãt. Hæc quãvis iniqua, iniusta, crudelia, & impia, quamuis acerba miseris hominibus, & intolerabilia, tamen quia longa consvetudine inveteraverant, legisque vim propemodum obtinebant, & a Proceribus, quibus erant utilia, defendebantur, difficile erat abrogare. Còègit Nationale concilium Lanciciæ Archiepiscopus Gnesnensis ,quærens remedia

quibus

quibus iret obviam, tam ſcele-
ratis militum auſibus, ad quod
cum omnes Epiſcopi conveniſ-
ſent, concordibus votis, & una-
nimi conſenſu ſanxerunt: ut qui
bona, poſſeſſiones, & quaſvis
facultates obitu Epiſcoporum
defenſoribus orbas, occupaſſet,
aut invaſiſſet. Qui agricolarum
iumenta, currus, aut annonam
vi extorquerent, qui res dece-
dentium Sacerdotum uſurparēt,
& pro libitu diripere, diſtrahe-
re, aut in ſuos uſus convertere
auderent, tam diu anathemati
ſubiacerent, donec omnia ple-
nè dominis ſuis, vel iis ad quos
de iure diſpoſitio ſpectabat, re-
ſtitu-

ſtituerent; quæ lex ut perenne firmitatis robur obtineret, & potentiùs improbis obſiſteret conatibus, decreto ſupremi Eccleſiæ Hierarchæ Alexandri III firmata eſt, & tandem à Zdislao Bogumili ſecundo ſucceſſore, ad executionem deducta, Caſimiro Juſto Principe, authoritatem, & vires executioni neceſſarias interponente. Nunc autem uſurpãtes iura, fructus, &c. Sedis Apoſtolicæ, vel aliarum Eccleſiarum, vel qui ea ſequeſtrant, abſque licentia ſuperioris competentis, excommunicantur in Bulla cœnæ Domini num. 17. Gerebat Principatum

eo tempore in Polonia Mecislaus senex, qui oppræssionibus non tantùm Ecclesiasticos, sed etiam Equites ita vexaverat, ut ei fasces imperii ademptos, ad Casimirum deferre habuerint necesse. Impotentem dominatum ipsius, ne filius quidē Otto sustinere potuit, sed in patrem arma sumpsit, atque illum principatu exuit, in partes Casimiri concedens.

CAPUT XXVII.

Status rerum in Italia.

NEque in Italia felicior rerū status regimē Bogumili excepit, gravissimum Schisma in

Eccle-

Ecclesia fovente Friderico II. dicto Barbarossa, Ænobarbum Dlugossus vocat. Is Alexandro III. vero, & indubitato Pontifici, quatuor Antipapas summa contentione opposuit: Victorem III. qui mortuus est anno Christi 1164. Alexandri Pontificatûs anno quinto. Paschalem III. Cremensem, qui antea Guido fuit dictus, Cardinalis tituli Sancti Calixti, qui cum sedisset annos quinque, mortuus est anno decimo Pontificatûs Alexandri. Calixtum III. qui Joannes Monachus fuerat Abbas Strumiensis, Episcopus Tusculanus, qui cùm sedisset

annos ſeptem, mortuus eſt anno decimo ſexto Pontificatûs Alexandri. Innocentium III. qui tandem vero, & legitimo Pontifici Alexandro debitam obedientiam & reverentiā præſtitit Pōtificatûs illius anno 17. Chriſti anno 1176. poſtquam deſideratam pacem, victus à Venetis Fridericus, reſtituiſſet. Miſerabile fuit intueri, corpus Chriſti myſticum ſumma violentia per Cæſarem à Capite revelli, ita contra obedientes ſūmo Pontifici ſævientem, ut ne fido quidem conſiliario, eo nomine pepercerit. *Petrus tunc Vinea Campanus, obſcuro natus*

loco,

loco, ſed doctrina atq; eloquentia, quantum illa ætas tulit, inſignis ipſius arcanorum particeps omnium, ac moderator fuit. Is per invidiam, quæ in aula & oritur, & nutrimenta habet, atque virtutis perpetua eſt inſectatrix, in ſuſpicionem adductus, tanquam cum Pontifice Alexandro ſentiret, (quo cum Fridericus bellum gerebat) luminibus eſt privatus; cujus rei impatiens, atque ob id in furorem converſus, ad Sanctum Miniatum, quod oppidum eſt in Hetruria, ſibi ipſi mortem conſcivit. Nimirum *Imperator uti valebat authoritate, & conſvetudine, & authoralibus Privile-*

giis

giis Imperatorum, qui à Carolo magno, qui post de Regibus Frãcorum imperavit Romanis, iamque per trecentos annos imperaverat sub LXIII. *Apostolis, & dare Episcopatus, & Abbatias, per annulum, & virgam consueverunt.* Sic Otto Bambergensis Ecclesiæ de manu Imperatoris Episcopatum accepit ægrè consentiens, *propter contentionẽ illam quæ erat inter Regnum & Sacerdotium, causa investituræ & electionem Ecclesiarum, quas evacuare, sibiq; vendicare plus æquo nitebatur Imperialis authoritas.* Qui deinde Romam veniens ad Paschalem summum Ponti-

Pontificem ad ipſius pedes *pedū & annulum* abjecit *veniam petens* ibique denuo ab illo inveſtitus, & confirmatus ipſo die Pentecoſtes conſecratus eſt. Dederat anſam Imperatorum prætenſioni maximā Leo VIII. pſeudopapa, qui potētia Imperatoris culmen ſummi Pontificatûs adeptus, ut eādē ſuæ ambitionis ſuperbiam ſtabiliret, edictum tulerat, ut ſolus Imperator Pontificem deligeret & ſolus confirmaret: quo decreto duabus nefariis hæreſibus Simonis magi & Nicolai Antiocheni viam aperuit cùm *qui pretio Sedem emiſſet, pretio pariter Se-*

des distraheret. Nec mirum ex tam venenoso fonte scaturivisse originem prædictorum peccatorum, quandoquidem *vitiato capite necesse est reliquum corpus vitiari*. Sic nempe *quandocunque deficit religiositas Pontificum, & marcescit districtio regularis Abbatum, per illorum exempla, cætera plebs mandatorum Dei prævaricatrix existit*, quanquam ante illum, Adrianus Papa Romanus, cum universa synodo tradit Carolo Magno jus & potestatem eligendi Pontificem, & ordinandi Apostolicam Sedem, & definivit Episcopos ab eo investituram accipere. Sed cum

cum Ludovicus Pius, Otto Magnus, & Henricus ſanctus conſiderarent, illud privilegiũ Adriani Primi ſicut & Leonis VIII. fuiſſe magna temporum iniquitate, & Pontificum oppreſſionibus extortum, propter diſſenſiones ſchiſmaticorum, & hæreticorũ quibus Eccleſia Dei periclitabatur, illi iuri, & conſvetudini renuntiarunt, illudq́; ius Clero Romano, & Eccleſiaſticis electoribus reſignarunt. Tandem omnem illam conſvetudinem, & privilegium abrogavit Adrianus II. Alterum malum, à Simoniacorum Paſtorum conniventia ingruerat in

Eccleſiam Dei, Sacerdotum incontinentia cùm *cunĉti ferè Clerici, cum publicis uxoribus. ſive ſcortis (quæ ſunt hæreticalia coniugia) ſuam ignominiosè ducerent vitam* atque ſic impune in orbe Chriſtiano duæ peſtes exitiales hæreseὸn Simonia & concubinatus graſſarentur, *ut religio Chriſtiana, & præſertim in Eccleſiis Dei turpiſſimis hominibus, & omni ſcelere coopertis repleta fuerit ea tempeſtate.* Suſcitavit Deus Spiritum Enoch, & Eliæ, ardentiſſimo gloriæ ſuæ propagandæ zelo flagrantes, Sanĉtum Romualdum, & ſanĉtum Joannem Gvalbertum eius diſcipulũ,
Val-

Vallis Umbrosæ Abbatem, qui horum ſcelerum virus radicitùs extirparent. Nam ſanctus Romualdus inter *cæteros Clericos, qui per pecuniam ordinati fuerãt duriſſima ſeveritate corripiebat, & eos niſi Ordinem ſponte deſererent, omnino damnabiles, & hæreticos aſſerebat. Nonnulli quoque Epiſcopi, qui per ſimoniacam hæreſim ſacras ſedes invaſerant, ad eum cauſa pœnitentiæ cõcurrebant; qui etiam venerabili viro ſe committentes, & Epiſcopatum termino ſtatuto deſerere, & ad ſanctæ converſionis ſe promittebant Ordinem feſtinare.*
Sanctus Joannes Gualbertus,

tanquam unus de Seraphim, flã-mâ divini amoris incomparabiliter æſtuans, Petrum Florentinum Archiepiſcopum hæreſeós ſimoniacæ per ignem convicit. Porrò quamvis tunc ſimoniaca labes in Polonia locum non inveniſſet, diligenti conſideratione meritorum, qui ad Epiſcopatus eligebantur, eam excludente, cùm Prælati, & Canonici virtutum exercitiis conſpicuis viris, non divitiarum opulento cenſu valentibus, tam ſublimes dignitates libertate ſuffragiorum inconcuſſa conferrent: attamen alia graviſſimma Clerum, populumque ſcelera inquina-

quina-

quinabant; Sacerdotes quidem inceſtæ nuptiæ, veriùs ſacrilegi, & publici concubinatus, Milites verò extrema licentia, & veſanus quidam furor in bona Eccleſiarum graſſandi. Quid faceret anxius inter inanes curas paſtor? cum nec Sacerdotes ſpem frugis melioris pollicerentur, & milites à rapinis cohiberi ſe neque admonitionibus, neque Cenſuris Eccleſiaſticis paterentur, & à Sede Apoſtolica nullũ ſperari poſſe videret remediũ? cùm Summi Pontificis, quam à Cæſare ſuſtinebat perſecutio, omnem modum improbos caſtigandi, & ſcelera coercendi

adimeret, ut impunè quiſque quod collibitum eſſet, faceret, ipſe autem Archiepiſcopus graviùs in dies, crebris reprehenſionibus, & obiurgationibus odium, in ſe accenderet; ut non modò monita ſalutis à ſceleratis contemnerentur, ſed etiam ipſa monentis authoritas apud obſtinatos, & pertinaces iam eſſet deſpicatui, ſollicitus, ut ſi nollent reſipiſcere, ſaltem in ſua perſona Deum graviter offendendi occaſionem furentibus animis ſubtraheret, re diu apud ſe agitatâ, viriſque religioſis in conſilium adhibitis, communicata, exemplum gentilis ſui S.

Adalberti, refractarios Pragenſes deſerentis ſequi conſtituit: ac proinde ad Alexandrum III. Venetiis tunc commorantem ſe contulit, cui expoſita Sacerdotum, populique ſui protervitate, & ſupervacaneis curæ paſtoralis recenſitis laboribus, ſolutionem ab Eccleſiæ Gneſnenſis vinculo demiſſa ſupplicatione popoſcit, ut tranquilliùs ſuæ ſaluti vacaret, alienæ curis inutilibus exolutus: cujus petitioni, non difficilem præbuit aſsẽſum Alexãder, compati edoctus alienæ calamitati, ſua, quam interea tolerabat perſecutione. Venetiis rediens, perrexit in Un

gariam

gariam, ubi Eremitæ Camaldu-
lenſes à ſancto Patriarcha Ro-
mualdo miſſi morabantur, à
quibus modum vivendi eremi-
ticum didicit: atque ſic obtentâ
ſummi Pontificis licentiâ, ſeceſ-
ſit in eremum Dobrovenſem,
ubi duo rapidis vorticibus fle-
xuoſi fluvii, Varta & Nyr, coe-
untes, omnem aditum populo
mæandris tortuoſis, & profun-
dis, intercludunt; tamquam vo-
cem lapſam divinitùs ad Arſe-
nium in ſua vocatione audiviſ-
ſet, *Arſeni tumultus fuge & ſal-
vaberis.* Sed inſtituti Eremita-
rum Camaldulenſium origo, ut
altiùs expendatur, & hiſtoriæ
claritas

claritas, & occaſio itineris eorum in Poloniam depoſcit.

CAPUT XXVIII.
Eremitarum Origo.

AB immani Tyrannorum atrocitate, quâ in Chriſti cultores ſæviebant, vitæ ſolitariæ primordia promanaſſe, citra omnem controverſiam, manifeſtum eſt. Hoc in vitæ genere ſtrenuè proluſit primus Paulus eremita, qui declinandæ cauſa perſecutionis Decii, & Valeriani, & Deo liberiùs inſerviendi, in eremi ſpeluncam ſe contulit, (Eremitas fuiſſe filios prophetarum diſcipulos ſan-

ᴄti

ctiEliæ,&Elisæi eosq; Carmelitas veteris testamēti nō ābigo) quod deinde vitæ institutum, non multò post amplexus est Antonius, qui iam sub Constātino Magno, plurimos habere cœpit eremiticæ vitæ imitatores. Ad eū visendū, cùm Hilarion Tabathæus, ex Palestina in Ægyptum venisset, duobusque mensibus sibi commansisset, omnem eius vitæ rationem didicit & multa monasteria extruxit, nullis certis legibus, aut constitutionibus ad uniformem vivendi Regulam adstricta. Vivebat unusquisque illorum, secundùm gratiam sibi divinitus

datam

datam, vigilando, pſallendo, jeiunando, manibus operando, humi cubando, orando, ſilentium ſervando, ciliciis, & flagellationibus, cæteriſque carni moleſtis exercitationibus, corpus in ſervitutem, & obſequiũ ſpiritûs redigendo, & alios maximè ſenes, qui jam diuturna lucta cum Diabolo, ad eius tentationes ſuperandas exercitati arma expedita in promptu haberent, viſitando: ac eos, quos excellenti aliqua virtute præſtare didiciſſent, pro modulo viriũ ſuarum & menſura divinæ gratiæ ſibi collatæ, imitari conando. Quod in Eremitis Camaldulen-

dulenſibus ſervatum fuiſſe, ſine peculiari aliqua lege, vel conſtitutionibus teſtatur Auguſtinus Florentinus in hiſtoria Camaldulenſi. *Religio inſectando ea quæ ſunt legis, ſibi ipſa erat lex. Si qua Reſpublica religioſa ſive ſcripto legis adolevit, id profectò Camaldulenſi egregiè evenit* in qua *quiſq; reliquos fratres in ſtudiis eremiticæ Philoſophiæ ardentiſſimè ſuperare certabat*; imo & Sāctus Petrus Damiani Eremita Camaldulenſis S.R.E. Cardinalis, & Epiſcopus hoc idem aſſerit. *Nobis in eremo conſtitutis nihil ſanctus Benedictus iniunxit.* Igitur *ſanctus Benedictus dum homi*

hominem in monasterio ponit ad eremum dirigit & cum ipse sanctus Pater eremi cultor extitisset *hoc certè non optavit esse, quod fuit* (*id est Cænobita*) *sed quoniã non omnes capiunt verbum istud, dispensativè constituit priùs monasterialis vitæ planitiem; ut iã faciles eremi conscēdamus ad arcem.* Hoc idem S. Pater in epilogo Regulæ fatetur: *Regulam hanc* (*inquit*) *descripsimus, ut eã observãtes in monasteriis aliquatenus vel honestatem morum, aut initium conversationis nos demõstremus habere. Cæterum ad perfectionem conversationis qui festinant, sunt doctrinæ sanctorum*

Patrum, quarum obſervatio perducit hominem ad celſitudinē perfectionis; quam eremi arcem ſanctus Damianus appellat. Monaſtica igitur vita eſt diſpoſitio ad eremum ut *de nido monaſteriorum huiuſcemodi egrediantur milites, quos eremi rudimenta dura non terreant, qui ſpecimen converſationis ſuæ multo tempore didicerunt. Perfectorum* quippe *eſt non propter animi paſſionē ſed propter perfectionē iam aſſecutā, ad vitā ſolitariā tendere*. Nam *ſi vita, ſolitaria à non iam perfecto aſſumatur, eſt periculoſiſſima*. Atque ita cōſiderans S. Pater Benedictus, quòd in ma-

ximo

ximo verſarentur periculo, qui non bene inſtructi armis ſpiritualibus, auderent procedere ad luctandum cum Diabolo, in eremo potiſſimùm vires ſuas exerente, quas ibi etiam in Chriſto ieiunante, auſus eſt experiri, ex diverſis ſpeluncis, & antris congregatos, in duodecim, monaſteria, quæ ab eremo digreſſus ædificavit, eremicolas, certa vivendi lege adſtrinxit; ab alieno illos arbitrio ſecundùm præſcriptam regulam, docens ſecuriſſimè dependere, obediētiamque ſuperiori exhibere, ſecundùm Chriſti Domini exemplar, qui *Humiliavit ſemetipsū*

factus obediens usque ad mortẽ, mortẽ autem crucis; ut sic ut per inobedientiã extorres facti sumus à gratia Conditoris, ita per obedientiam ad Dominum placatum redeamus, de quo sanctus Pater sic agit in Prologo Regulæ: *Ausculta, ò fili præcepta Magistri, & inclina autem cordis tui, & admonitionem pÿ patris libenter excipe, & efficaciter comple: ut ad eum per obedientiæ laborem redeas, à quo per inobedientiæ desidiam recesseras. Ad te ergo nũc meus sermo dirigitur, quisquis abrenuncians propriis voluntatibus, Domino Christo vero Regi militaturus, obedientiæ fortissi-*

fortiſſima, atque præclara arma aſſumis. Carebant his armis Eremitæ, nullius arbitrio ſe regi permittentes, ſed quod ſecundùm præcepta Decalogi, & propriæ conſcientiæ ductum, ad Dei gloriam ſpectare ipſi magis arbitrarentur, operantes ſine ſuperiore, ſicut locuſtæ ſine Rege, de quibus Turre cremata *Eremitæ* inquit *in iure veniunt ſub nomine locuſtarum, apud quoſdã Doctores intelligentes de eremitis dictum Salomonis, locuſtæ regem non habent.*

CAPUT XXIX.

Vita eremitica inſtauratur à S. P. Romualdo.

SAnctus Romualdus igitur nactus obediētiæ, capitibus Regulæ ſancti Patris Benedicti deſcriptæ, fundamentum, ſuper illud immobilem ſcalam ſuis Camaldulenſibus in cœlum erigēdam propoſuit, atque ut propoſitum ſolidiore baſe niteretur, Regulā Sancti Benedicti in monaſterio S. Apollinaris profeſſus eſt, in quo triennium ferè cùm tranſegiſſet, plurimis Monachorum, exagitatus perſecutionibus, etiam in vitam ſuam machi-

machinantibus, eò quòd licentiosè viventibus præcepta Regulæ opponeret, & redarguendis eorum vitiis vehementiùs insisteret: qua in re cum oleum, & operam, (ut est in proverbio,) perderet, excellentis eius animum perfectionis, amore, magis ac magis in dies incendente, facilè obtentâ licentiâ ab Abbate loci, desiderium ipsius Monachis diligenter promoventibus, ad Marinum, quem in finibus Venetiarum vitæ sanctitate ac severiore disciplina eo tempore celebrem audierat, & vitæ solitariæ maximè studiosũ intellexerat, sese contulit: ut ad

arctam, & sublimem perfectionis viam eo magistro, ac duce uteretur; sub quo tantùm profecit, ut deinde Magister ipsius directioni se gubernandum subijcere minimè dubitaverit.
Guarinus interea S. Michàélis in Gallia Abbas venerat Orationis gratiâ in Italiam, qui *accersitis Marino, & Romualdo, Petro Vrseolo Venetiarum Principi persvasit, ut sæculum simul cum ipso, quem per nefas invaserat Ducatu, relinqveret, & qui ad alienæ dominationis arcem iniustè proruperat, ipse se alienæ potestatis dominio subiugaret*; qui nõ diuturnis consiliis persvasus,
cum

cum ſancto Romualdo Marino, & Guarino Abbate, necnon ſuo quondam familiari Joãne Grandenico, navem aſcendit, deinde ad Monaſterium Abbatis Guarini pervenit. Petro igitur, & Joanne Monachis in Sancti Michàélis cœnobio factis, Marino & Romualdus non longè à monaſterio degentes, ad ſingularẽ vitam, cui aſſveti fuerant, revertuntur: quibus etiam ipſi jam dicti Fratres, peracto vix annuo ſpatio, ad perferendã ejuſdem ſolitudinis diſtrictionem aggregati ſunt. Atque hæc ſunt Romualdinæ ſolitudinis, ad quam ſanctus Pater flagranti mentis

æstu semper anhelabat primordia, in quibus magnam considerare debemus viri sancti prudẽtiam, qui non nisi in Regula sancti Patris bene Tyrones exercitatos, ad solitam Veteranorũ militum vitam, in qua culmen perfectionis situm est, admittebat; ut etiam duos illos primos instituti sui sectatores, non prius eremiticæ vitæ voluerit esse consortes, quàm professionem, in Cœnobio sancti Benedicti fecissent: ut mirari lectorem minimè oporteat, cur sanctum Adalbertum tunc Episcopum Pragensem, post Archiepiscopum Gnesnensem, &

glo-

gloriosum in Prussia martyrem, ad Ordinē sancti Benedicti Romam sub disciplinam Leonis Abbatis monasterii sanctorum Bonifacii & Alexii destinaverit. Itemq; Casimirum, Regis Miecislai filiū, Boleslai primi Christiani Regis Polonorum nepotem Cluniacum (ubi prima Reformatio Ordinis S. Benedicti vigebat à Bernone instituta anno Christi 910.) relegaverit, ad suscipiendum nigrum habitum sancti Benedicti, nolebat enim alios ad vitam solitariā admittere nisi sancte conversationis studio juxta regulam sancti Benedicti perpolitos, præsertim
cùm

cùm monasteria sua albæ Congregationis, ad eremi austeritatem formanda, nondum constituisset; siquidem secunda reformatio Ordinis Sancti benedicti à S. Romualdo instituta est centum paulo minus annis. Ita quos sanctus Benedictus in via purgativa, & illuminativa perficiebat, hos ad culmen perfectionis, & intimâ cum Deo, quantùm fragilitati humanæ in terris licet, unionis arcem, sanctus Romualdus evocabat, post Cluniacensem. Alfonsus Ciacon. in Benedicto VIII. Chronic. Panuinii 1012. Atque sic ligna in odorem holocausti suavita-

tis arſura, S. Patriarcha Benedictus compoſuit, & præparavit: quæ ſanctus Romualdus, tanquam igniti Eliæ flammea progenies, Seraphico ignis amore bene am collocata, & diſpoſita, ſuccendit, à Chriſto Domino maximo ſalutis noſtræ zelatore flammas mutuat9; qui *ignem venit mittere in terrã, ut accendatur. Tantus enim in ſancto viri pectore, faciendi fructus ardor incanduerat, ut effectis nunquam contentus; dum alia faceret, ad facienda mox alia properaret; adeo ut putaretur totum mundum in eremum velle convertere, & monachico Ordini*

omnem

omnem populi multitudinem sociare. Itaque primus sanctus Romualdus, ex directione Regulæ sancti Benedicti eremitas, tanquam locustas sine Rege viventes, salutaris obedientiæ legi subactos, in apes mellificas Ecclesiæ sanctæ, commutavit: & veluti stella matutina, densas eremi tenebras, vitæ sanctitate, ac eremiticæ solitudinis, cum exercitiis monasticis conjunctione, serenavit; ut nulli eremitæ, ante illum, religiosi, sive regulares, stricta significatione, (hoc est ex vi votorum substantialiũ religionis) potuissent censeri. Nam *Religio perimitur, si à meritoria*

ritoria ſubditi obedientia ſubtrabantur; magna quidem paupertas, ſed maior integritas, horum eſt obedientia maxima ſi cuſtodiatur illæſa: Nam prima rebus, ſecunda carni, tertia verò menti dominatur, & animis quos velut effrenes, & liberos, ditioni alterius, humilis iugo propriæ volũtatis adſtringit. Obedientia victimis iurè præponitur, quia per victimas aliena caro, per obediẽtiam verò, voluntas propria mactatur. Unde cùm Vernerium, qui fratrum injuriis, & perſecutionibus exagitatus, in eremum conceſſerat, & jam *per ſex annos abſque vino, omnique pulmento*

ſub

sub nimiæ districtionis ariditate permāserat, cùm quodā tēpore, famâ eius auditâ vir sanctus visitasset, atque ab eo sub cuius regimine degeret, fuisset sciscitatus, illeque respondisset, quòd *alieno solutus imperio viveret, hoc sequendo, quod sibi utilius videretur, monuit eum ut rediret ad Cœnobium*, & licentiam in eremo commorandi obtineret. *Si Crucem Christi portas, inquiens, superest ut Christi obedientiā non relinquas. Vade igitur & consensu a proprio Abbate suscepto revertere, & sub eius dominio humiliter vive, quatenus sacri operis ædificium, quod bona voluntas*

luntas ædificat, humilitas erigit, obedientiæ virtus extollat? Quãvis autem, Primi Pauli eremitæ, plurimi ſancti viri ſecuti exemplum, deſerta petierint, errantes in ſolitudinib9, quibus mundus non erat dignus, tamen poſtea ipſorum ſequaces, ſicut illi, ad quos ſanctus Pater Auguſtinus ſcripſit accuratè, & devotè, ſi tamen ipſe ſcripſit, de quo Gabriel Pænetus Canonicorum Regularium Lateranenſium Abbas ſolidè controvertit, omnes ſunt in cœnobia redacti, & ex iis plerique in miſtam, ex contemplativa, & activa vitam, ſub nomine Mendicantium conjũcti

cti, prædicationi, & Sacramentorum adminiſtrationi, ex voluntate ſanctæ ſedis Apoſtolicæ incumbunt, ſolitariæ vitæ ſoluto ſilentio. Camaldulenſes ſoli Monachi, cum his qui ab iis tãquam rami promanant, perficiuntur ad eremum, ut ibi tanquã in faſtigio perfectionis, ceu aquilæ in arduis nidum ponentes, conquieſcant; iam in via incipientium, & proficientiũ ſufficienter diſpoſiti & exercitati: ut tandem dulces fructus ſuorũ exercitiorũ, in via unitiva ſvaviſſime deguſtent: & ab ubertate domus Dei, in ſolitudine, tãquã in cella Vinaria, inebriẽtur

Inſtitutum eorũ probavit ſuppremus Eccleſiæ univerſalis Paſtor Alexander II. Cõſtit. *Nulli* qui anno 1061. clavum gubernationis tenuit, ut præcedentiã ſupra omnes monaſticos Ordines habeant, exceptis Cluniacenſibus, quorum Abbates Odo, & Odilo non longè poſt tẽpora ſancti Benedicti floruerũt, & multò magis Caſſinenſibus, ſive Congregationis ſanctæ Juſtinæ, (cum Abbas Caſſinenſis tit S. Benedicti Vicarius & õnium Abbatum Abbas.) S. Odilo Abb: Cluniacenſ: apud Baron tom. 11. an. 1022. inde Leo IX. Abbati Caſſinenſi in omni Epi-

scoporum principumque conventu superiorem Abbatibus omnibus sedem concessit Leo Ostiens: lib: 2. cap. 97. Chronic: quam illi tanquam matrem è qua prodierunt filiali observantiâ venerantur. Quos deinde omnes Canonici Regulares, Congregationis Lateranensis, qui vadunt immediate post Clerum sæcularem, ex constitutione Pii V. *eum ex Ordine* præcædunt.

CAPUT XXX.

Adventus Eremitarũ Camaldulensium in Poloniam.

OTto Tertius, Occidentis in Germania tertius Imperator viris religiosis impensè addictus,

dictus, mirificè coluit ſanctum Romualdum, ita ut eum præſēs viſitaret, ac in eius lecto decū-beret, & Claſſenſem illi Abbatiam, conferret. Salutaribus ejus monitis, & conſiliis libenter obtemperabat, cujus etiam ſvaſu monaſterium in Pereo in honorem ſancti Adalberti cōſtruxit, illique contigua Claſſenſis monaſterii prædia contulit, ea in Firmenſis Monarchiæ partibus, ex fiſcali poſſeſſione recō-pensās Abbate ibi ex diſcipulis Romualdi conſtituto, Romualdi iuſſu idem Imperator pœnitentiæ cauſa, nudis pedibus de Romana Urbe progrediens

uſque in Garganum montẽ ad ſancti Michàélis perrexit Eccleſiam; per totam etiam quadrageſimā in Claſſenſi monaſterio Beati Apollinaris, paucis ſibi adhærentibus, manſit: ubi jeiunio, & pſalmodiæ prout valebat, intentus, cilicio ad carnem indutus, aurata deſuper purpura tegebatur; *lecto etiam fulgentibus palliÿs ſtrato, ipſe in ſtorea de papiriis confecta, tenera delicati corporis membra terebat. Promiſit denique Beato Romualdo, quòd imperium relinquens; monachicũ ſuſciperet habitum & cui innumeri mortales erant obnoxÿ, iã ipſe pauperculo ſubiectus cepit eſſe debitor*

debitor sui. Non poterat hæc sinceræ voluntatis erga sanctum Romualdum Ottonis Imperatoris propensio, Boleslaum nostrum Chabrium Regem latere, utpote qui cum sancti Adalberti martyris Pragensis tunc Episcopo fratre germano Poraio laudabiliter fuisset in aula Ottonis I. Imperatoris parentis ejus conversatus, imò & cum ipso sancto Adalberto familiariter vixisset Romæ, salutaribus ipsius monitis obtemperans; proinde non difficile fuit ipsi ab imperatore obtinere, ut sanctus Pater Romualdus duos de discipulis Joannē & Benedictū

in Poloniam mitteret, ad prædicandum Jesu Christi Evangelium nationi ad fidem illius recens conversæ: quibus eam licẽtiam Gregorius V. summus Põtifex Ottonis III. cujus authoritate Pontificatum adeptus est cognatus, libenter indulsit. Postea quam illi venissent in Poloniam, quatuor se illis in vitæ societatem dediderunt Poloni: Mathæus, Isaac, Christianus & Barnabas. Hi honorificentissimè à pio Rege accepti, & locum ut optabant nacti solitariũ, prope Casimiriam, sex in eo turiola rudi opere, & sacellum excitarunt: ibique vitam san-

ctiſſimam, mutuam conſvetudinem, devitantes, in arctiſſima diſciplina, orationibus, & jejuniis aſſiduis traduxerunt: & doctrina exēploque quos potuerant accolas & advenas, docuerunt: admirabiles cum aliis virtutibus, tum maximè abſtinentiæ ſtudio. Nam aliqui ſemel eorum duntaxat, alii qui imbecillioris erant valetudinis bis in hebdomada, oleribus & aqua, pane non nunquam adhibito, victitarunt, veſtibus è pilis equorum confectis contēti, quies eorum non ſtragulum molle, ſed ſi quid dandum erat feſſis corporibus humus lectus,

& lapis capiti subjectus, ceruical fuit. Tanta eorum fama fuit sanctitatis, ut Boleslaus Princeps eos inviseret, & se ac regnum suum orationibus ipsorum commendaret, ac ipsis liberaliter ingens auri pondus & centum marcas argenti offerret. Expediverat Prĩceps Miecislaus Parens Boleslai legatum Lampertum Episcopum Cracoviensem, ad summum Christiani orbis Antistitem Benedictum VII qui exposita Pii Principis inextirpanda idololatria, & promovendo veri Dei cultu solicitudine, & novem Ecclesiarum Cathedralium ædificatione, necnõ

simula

ſimulachrorum inanium Deorũ quos, gens ſuperſtitioſa coluerat, abolitione, peteret inſignia Regis, ſibi ritu Chriſtianorum Principum conferri; quod cùm diſtuliſſet in aliud tempus Pontifex, Boleslaus ratus faciliore via, ſe titulum Regis obtenturum, aurum & argentum ſupra memoratum, miſit per Nunciũ viris ſanctis, ut honoratũ auro Pontificem, orarent quatenus ſe Regio diademate dignaretur. At viri ſancti inito conſilio, miſerunt Barnabam, qui Regi aurum & pecuniã referret, eique reſponderet, ſe in rem propoſitam non poſſe operam conferre,

ferre, quibus religiosam vitam professis, negotiis & curis sæcularibus implicari, nefas esset. Sperabat nimirū Princeps Ottonem III. Imperatorem sancto Romualdo familiarius addictum, & sibi olim in aula sui parentis Ottonis II. commoranti faventem authoritatem apud Gregorium V. Ottonis Cæsaris cognatum interpositurum, voto ut potiretur.

CAPUT XXXI.

Martyrium ipsorum.

SUbolfecerunt interim Regiæ aulæ milites, magnā auri vī à Rege missam Eremitis quæ ut ad

ad ſe deveniret, conſtituerunt viros ſanctos, trucidare, & tuguriola cum ipſorum cadaveribus incendere. Sacra igitur auri fame ſtimulati, noctu Eremitas, orationibus intētos, aggrediuntur: minis, plagis, verberibus, pecuniam, à Rege Miſsā extorquent: viris ſanctis illam ei remiſſam aſſeverantibus, ad atrociora tormenta iis irroganda deſcendunt. Religantur ergo ad palum, ignibus admotis ad latera exuruntur, deinde circa rotarum vertiginē adſtricti diutiſſime verberantur, tota nox in crudeliſſima paupertatis ſanctorum & innocentiæ, ſupplicia

cia expenditur. Denique cùm omnes iam artes potiendi argenti tentatæ, non successissent, ne quid in ausum de concepta crudelitate relinqueretur, ab iisdem latronibus, anno salutis humanæ millesimo quinto, pridie Idus Novembr: in Dei laudibus constãtissimè permanẽtes, trucidantur, utque tanti sceleris immanitas lateret, ignem inijciunt, & sacellum, ac sex casas tum suppellectilem omnẽ pauperem, & quinque corpora sanctorum flãmis dant: ut his periisse viderentur. *Sed admoti ignes, amissis naturæ viribus, nil omnino consumere, allis hominũ*

studij

ſtudÿs potuere; Ita enim illos, ipſa etiam parietum materies, repellebat, ac ſi pro lignis duriſſimi ſilices eſſent. Fruſtrati itaque fures in fugam ſe conſerre nituntur, ſed & hoc illis ex divina providētia denegatur, tota ſiquidem nocte per fruteta nemorum, per latitudinem ſalicum, per opaca ſylvarum, viā anxiati ſunt quærere, quam tamen nullatenus valuere errabundis veſtigiis invenire ſed neque frameas in vaginas recōdere arefactis brachiis potuerūt. Vbi vero ſanctorum iacebāt corpora, copioſum lumen uſq; in diē ſplendeſcere, & dulciſſima angelicæ cantilenæ non desÿt ſvavi-

tas

tas reſonare. Adveniente autem die, quod factum fuerat, Regem latere nō potuit, qui illico ad eremum cum numeroſa populi multitudine feſtinavit, & ne fures evaderent, facta corona hominū, totam ſyluam undique circum cinxit. Qui tandem reperti ſunt manifeſti criminis rei, & ad gladios ſuos adhuc divina exultione ligati. Rex autem quid de eis faceret, habita cōſideratione, deliberans, hoc poſtremo decrevit, ut nequaquam eos, ſicut merebātur, accedi preciperet, ſed ferreis catenis vinctos ad ſepulchra Martyrum deſtinaret, quatenus aut ibi uſq; ad obitum in vincu-

lis

lis miſerabiliter viverent, aut ſi ſanctis Martyribus aliter videretur ipſi eos ſua miſericordia liberarent. Qui cum ad ſanctorũ tumulum fuiſſent ex præcepto Regis attracti, mox, ineffabili divinitatis omnipotentia fractis nexibus ſunt abſoluti; atque impune à Rege dimiſſi, pœnitentia ducti patrati ſceleris, iiſdem martyribus in religioſæ vitæ genere ſucceſſerunt. Narrat Martinus Baronius, quòd cùm pia matrona, & nobilis, devotionis cauſa, viros ſanctos viſitaſſet, eisque piſcẽ qui Salmo dicitur obtuliſſet, cecidit is in terram, quo in loco ſtatim fons emanavit,

navit, qui usq; ad præsens durat; piscis ille cum ad vescendū præpararetur fratribus, alius similis genere, & magnitudine, divino miraculo solebat apparere in fonte illo, qui cum esset cômestus, rursus alius apparebat, qui per longum tempus victui eis fuit quotidiano. Quā diu fratres vixerunt piscis ille duravit, postquam coronam Martyrii adepti sunt, piscis evanuit: fons ad hoc usque tempus perennat, per cuius aquā, magna Deus miracula operatur: Cœci enim visum recipiunt, leprosi mundantur, Claudi, surdi variisque morbis exagitati,
sanan-

ſanantur. Poſtquam per ſex annos, Joannes, & Benedictus Itali, nationis Polonæ idioma didiciſſent, ſeptimo anno unũ ad Romanam urbem monachũ mittunt, & per eum à Summæ Sedis Antiſtite, prædicandi licentiam pro adjunctis ſibi Polonis ſociis petunt. Iniungunt etiam, ut nuncius ille, aliquos ſecum de B. Romualdi fratrib9, duceret, qui eremiticæ converſationis edocti, cum eis ſimul in Polonorum partibus habitarent. Poſteaquam is in ditionẽ Imperatoris penetravit, ab eius ſatellitibus captus eſt, & mox carcerali cuſtodiæ mancipatus.

Nocte verò illum Angelus Domini in carcere visitavit, & consumatos esse eos quorum legatione fungebatur admonuit: statimque aperto divinitus carcere, præparatum sibi esse navigiũ in fluvio quẽ transiturus erat, asseruit. Quò festinans Monachus, (Barnabas is fuit) *Angelicæ promissionis fidem veram esse probavit.* Sequenti autem post sepulturam Martyrum nocte, apparuerunt Boleslao, fulmine ac verbis magnificarunt, quòd per diram necem, & Martyribus dignam, adepti sunt cœlestia regna, gratiasque ipsi egerunt, quòd eos vivos, & mortuos

tanta

tanta gratia ſemper complexus fuerit. Denique ſumma laude extulerunt, quòd homicidis pepercerit, non enim decebat ſangvinem Martyrũ ſanguine vindicari, & vitæ cœleſtis beneficium, morte crudeli cõpenſari. Pollicitique ſunt ei, pro ipſius, & Regni totius incolumitate, Divinam Majeſtatem ſemper precaturos, patronoſque & protectores temporibus ſempiternis eiuſdem futuros. Poſt aliquod annos, corpora eorum translata ſunt Gneſnam, (quæ tunc ſedes & caput Regni erat) ibique in Eccleſia Cathedrali depoſita ſunt honorifico mo-

numento, quæ deinde Predislaus Bohemorum Princeps, cùm baſilicam Gneſnenſem Cathedralem, inopinatò in Poloniã cum ingenti exercitu irrumpẽs, expilaſſet, Pragam aſportavit: & in arcis baſilica collocavit, præter Chriſtini corpus, quod Olomucenſibus conceſſit. Agitur feſtum ipſorum pridie Idu- um Novemb. quos Julius II. Pont: Max: Catalogo Sanctorum adſcripſit, Delphini Camaldulenſium Generalis curâ, & ſtudio, anno Chriſti 1508. Barnabas ab itinere cum ſociis ſibi à Sancto Patre Romualdo adjunctis reverſus in Poloniam,
poſtquã

poſtquam Angelica revelatione didiciſſet, quid cum fratribus actum fuiſſet, in eodem loco, ubi ſancti martyres trucidati ſunt, inſtaurat eremitorium, & collocatis juxta numerum Fratrum tuguriolis, orationibus, & iejuniis, carniſque variis afflictionibus, iuxta quod fieri antea ſolebat, ordinatis, magnopere delectabatur, non ereptos, ſed præmiſſos Fratres ad coronas: dolens tamen identidem, quod quorum religioſæ vitæ conſcius fuiſſet, non etiam eſſet mortis glorioſiſſimæ particeps. Intra hoc igitur tempus, quo Fratribus ſupervixit, complures

alios ſocios, & diſcipulos ſibi adſcivit è Polonis; In his, Andream Zeroardum, Juſtum, & Benedictum Zuirardum clariſſima tria Ordinis ſui lumina quos in auſteritate vitæ, feliciter erudivit, & tandem non multò poſt ſancto fine quievit: pii Regis mandato, ad fratres appoſitus; ut quibus in cœleſti patria eſſet conjunctus, in terris eodem tumulo cum eis conditus quieſceret.

CAPUT XXXIII.

Sanctus Romualdus in Ungariâ diſcipulos mittit.

INterea ſanctus Romualdus audiens quia beatiſſimus vir Bo-

nifaci9

nifacius ſuus diſcipulus, Ruſſorum Apoſtolus, & Archiepiſcopus, martyrium ſubijſſet, nimio deſiderii igne, ut pro Chriſto ſanguinẽ funderet ſuccenſus, in Ungariam ire propoſuit, licentiâ ab Apoſtolica Sede obtentâ, & duobus è ſuis diſcipulis in Archiepiſcopos, ejuſdem authoritate conſecratis, cum viginti quatuor Fratribus, iter arripuit, cumque jam in finibus Panoniorum eſſent: Romualdus gravi ſe urgente morbo, in Italiam redire coactus eſt, cum quo ſeptem diſcipuli ſunt regreſſi, duo in Poloniam cum Barnaba miſſi, quindecim

in Ungariam profecti, fidem Catholicam, & Romualdinæ disciplinæ institutum propagârunt. Plurimi tunc è diversis orbis partibus, ad sanctum Stephanum Regem Ungariæ, tam Canonici, quàm Monachi confluebant, ut pii Regis religione, & consvetudine gauderent, & novum religiosæ conversationis genus illuc introducerent: quibus se Poloni duo, Andreas Zeorardus, & Benedictus Zuirardus, adiunxerunt. Andreas Zeorardus, in partibus Minoris Poloniæ in OppidoOpatowiec, prope Vistulam fluvium, Christianis & piis parentibus natus,
patre

patre Marco, & matre Agnete, qui ſanctâ educatione parentum in præceptis, & lege Domini rectè inſtitutus, monaſticam vitam duxit in Cœnobio Zobor dicto, in honorem ſancti Hyppoliti Martyris, (apud Nitriam civitatem, in ea videlicet ſclavorum & Ungarorum ditione, quæ Moraviæ Danubioque cōfini, Sarmatia Pannoniæ olim dicta fuit,) excitato; in quo ſub Philippi Abbatis obedientia, qui ſancto, Mauro Epiſcopo Quinque eccleſienſi (Camaldulenſis uterque inſtituti fuit) ſucceſſerat, in ſumma vitæ auſteritate vixit ieiunium ita ſervās,

ut tribus diebus ab omni re quæ mandi posset abstinuerit. Cùm autem quadragesimale tempus adveniret, quadraginta quinque nucum esu contentus, diem sanctæ Resurrectionis cum gaudio expectavit. Orationi assiduæ fuit deditus, nunquam à labore cessavit, sed sylvam ingressus, ligna cædebat, quo labore, & jeiunio cùm semel vires corporis fatigatæ defecissent, & languens in terram quasi mortuus decidisset, iuvenis pulcherrimus aspectu, impositum vehiculo ad cellam revexit; quod Benedicto discipulo narravit, juramento eum obstringens, ne
id

id ante diem ſui obitus, cuiquam propalaret. Labore diurno corpori fatigato, quietem nocturnam eam adhibuit, quæ magis tormenti, ac cruciabilitatis dolorem afferret, quàm quietis commoditatem. Complanatum truncum quercinum ſepivit, intra ſepem arundinibus acuminatis infixis, cui inſidens paululum dormiebat, tãtâ vigilantiâ, ut ſi corpus ſopore gravatum in alterutram ſe partem inflecteret, arundinum acuminibus ſauciatum, expergiſci ſe faceret. Plexerat inſuper vimineam coronam, quam dormiturus imponebat capiti,

quæ

quæ in partibus quatuor, totidem haberet lapides appensos, ut si caput altrorsum declinaret, illico in lapidem impingeret. Mortuus in Ungaria, die decima sexta Julii, anno Christi millesimo nono, in monte Ferreo sepulturæ honorẽ accepit à Calisto III. Põtifice maximo unâ cum socio in numerum sanctorum relatus, cuius memoria quotannis ipsa die sui obitus, magnâ populi frequentiâ colitur. Sanctitatem illius pluribus miraculis Deus illustravit. Quodam tempore inter latrones, quorum illa solitudo ferax est, pugna oborta est, ex

quibus

quibus unum lethalibus ſauciatum vulneribus ſocii ad cellam ſancti Andreæ, cuius ſanctitatis fama per oram illam percrebuerat, deferebant. Sed cùm ab ea longius abeſſent extinctus eſt latro. Corpus ergo exanime in illam inferunt, & cùm media nocte tumulo mãdare vellent cadaver, ſubitò mortuus exurrexit: perterrefacti latrones, fugam arripiunt; ſed illo inclamante, ac ut abſque timore ullo ſubſiſterent, admonẽte, precibus & meritis Zeorardi ſe ad vitam reſuſcitatum aſſeveravit: ſubſiſtunt, & præ gaudio plorãtes, actis Deo
&

& sancto Andreæ gratiis, ut secũ redeat, socium redivivum invitatant. Verùm ille, debitor vitæ sancto, negavit se unquam ab illa cella discessurum, ibi ad mortem usque Deo, & sancto Zeorardo serviturum se pollicitus, quod fide constanti, & stabili perseverantia executus est. In civitate Nitria, quidã damnatus ad furcam, suspensus est; qui cùm spectator sui supplicii populus abiisset, non lon go post intervallo ipsum subsecutus, ad Abbatem Philippũ venit, & quomodo manibus Beati Andreæ reste fuerit solutus exposuit. Cum inquit damnatus

mnatus essem, & opem sancti devotè implorassem, eodē pū-cto temporis, quo de patibulo deiectus fui, mole ipsa corporis, strangulandꝯ S. vir manus cadenti supposuit, idemque vinctum exsolvit, & abire jussit. Anno Domini millesimo quingentesimo sexagesimo nono, die decima sexta Iulii, quâ festum sancti celebrari solet, temporibus Sigismundi Augusti Regis Poloniæ, frequens aderat Populus, ut divinis officiis vacaret ac se precibus viri sancti commendaret, in Ecclesia, quæ super cellam ipsius edificata est, in qua vir sanctus, antequam

iret

iret in Ungariam, annis aliquot commoratus. Ibi populũ Catholicum orantem, auſu nefario publicæ ſecuritatis violatores, & Eccleſiaſticæ immunitatis ſacrilegi everſores, magna vi adoriuntur, & exturbare de templo conantur: populus interim, opẽ ſancti viri magna contentione vocis, & fervore ſpiritus implorat: ſancte Andrea Zeorarde, ſerve Dei, defende Eccleſiã ab impiis Luteranis, fidei Catholicæ hoſtibus; protinus ſanctus vocatus apparuit manifeſtè, & baculo ignito, quem gerebat, hæreticos propulſans, ê Cœmeterio exegit, multos ex iis divi-

na

na ultio flāmis absumpsit, multos excæcavit, multos vitâ privavit, nōnulli mirabili coerciti pœna sanctæ Matri Ecclesiæ Catholicæ manus dederunt. Extat in hodiernum usque diem sancti memoria, lapis in Cœmeterio templi, quod octo miliaribus Polonicis Cracoviâ distat, magnus, niger, siliceus, quadrangulus, ut mensa planus, tribus cubitis longus, uno latus, in quo plantæ pedum, sancti Andreæ consistentis impressæ in præsētia ōniū cernuntur. In eadem eremo ad Nitriam mansit sanctus Bonifacius Camaldulēsis Martyr egregius, Apostolus,

& Archiepiſcopus Ruſſorum, cuius vitam Sanctus Petrus Damianus Camaldulenſis Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis & Epiſcopus Oſtienſis, in vitam S. Romualdi Patris diligenter inſeruit.

CAPUT XXXIII.

Aliorum duorum Eremitarum Camaldulenſium mors.

BEnedictus, cùm triennium Magiſtro ſuo Andreæ ſupervixiſſet, auſteritatem vitæ illius imitando à latronibus, multâ pecuniâ ſe cumulatum ſuſpicantibus: ad ripam fluminis Vag, jugulatus, & in alveum fluminis

nis præcipitatus eſt; cuius corpus diù conquiſitum, nec poſt annum integrum inventum, viſa eſt aquila candida obſervare, in ripa fluminis eiuſdem, quo inditio repertum & ab aquis extractum, ita integrum, & recens apparuit, ac ſi non multò ante, ſpiritus illud vitæ deſeruiſſet. Extat in Nitria ubi viri sãcti manſerunt, parva vinea manibus eorum plantata, in uſum divini ſacrificii, quæ toto anno ſuppeditare ſolebat vinum; Ex ea ſi quis uvas abſtuliſſet incidebat in febrim, nec ante priſtinæ, quam peregiſſet, pœnitentiam, ſanitati reſtituebatur; in-

firmis & febricitantibus, ex ea propinato cum devotione vino conferri salutem, & vires, multorum fide dignorum testimonio comprobatur. Conditus est sanctus vir benedictus in basilica Beati Emmeriami Martyris, in eodem sepulchro, in quo Beati Andreæ Magistri sui ossa quieverunt.

Sanctus Justus, sancti Barnabæ discipulus, ac sanctorum Andreæ Zeorardi, & Benedicti Zuirardi socius, mansit in monte Lobzovensi, apud fluvium Dunajecium, prope oppidum Opatovecium, octo milliaribus Polonicis Cracoviâ Dissitum,
hone-

honeſtis Parentibus natus, Patre Caſimiro, Matre Salomea, religioſæ vitæ decus, & exemplar, Beatæ Mariæ Virginis Dei-Paræ fervens cultor, cui, cum precibus aſſiduis à ſe intelligentiam ſacræ Scripturæ flagitaret, cœtu angelico apparens ſtipata, reſpondit: *Juſte Fili mi, orationes tuas audivi, poſtulataq; à Filio impetravi. Ecce tibi omnia Scripturarum arcana myſteria patent, ad erudiendum ignaros in via ſalutis, vide ut fideliter tibi commiſſum talentum in uſum familiæ Domini, omne otium devitans, diſpergas.* Atque is ab illo tempore tanto deſiderio, ac

ſtudio in divinas literas fereba-tur, ut horis Canonicis rite per-ſolutis, orationibus etiam cer-tis, & exercitiis inſtituto Sancti Romualdi congruentibus, pe-ractis, reliquum tempus ſacræ Scripturæ lectioni, ac eius me-ditationi ſtudiosè impenderet. Cum autem ſupremum vitæ in-ſtare ſibi diem advertiſſet, Ec-cleſiæ Sacramentis munitus, in lachrimis, & crebris ad Deum, & Deiparam Virginem ſuſpiriis illis devotè prolatis: *In manus tuas Domine commendo ſpiritum meum*, aſſiſtentibus ſibi Andrea & Benedicto vitam præſentem cum æterna feliciter commuta-
vit,

vit, Anno Domini millesimo septimo, die nona Julii. Anno Domini millesimo quingentesimo septuagesimo secundo, Stanislaus Pawłowski civis Opatovecensis, cum uxore, ac filia nomine Salomea, visitabant sepulchrum sanctæ Cunegundis, Olim Reginæ Poloniæ, deinde in nova Sandech Monasterii Ordinis Sanctæ Claræ professæ religiosæ, quod Opatovecio duobus milliaribus Polonicis distat; unde per tenebras obscura nocte redeuntes, hora secunda devenerunt in villam Lobzow ubi quiescit corpus sancti Justini præterque templum euntes,

omnes curru deſcenderunt, & genibus in cœmeterio flexis, orabant Deum per merita ſancti Confeſſoris, ut ſine omni periculo, & noxa, incolumes domum pervenirent. Poſteaquã ſinitis precibus, currum aſcẽderunt, apparuit eis vir venerabilis, albis veſtibus indutus, magna claritate circumfulgens, duos baculos ſaliceos tenens, quorum unum dedit aurigæ, alterum filiæ Salomeæ, dicens: *Ite in pace Dominus Deus ſit vobiſcum ego qui ſum Iuſtus ero veſtri comes & dux viæ:* tandem diſparuit; baculi verò illi in ardentes converſi faces, rectum

illis

illis monſtrabant iter: atque ut ſecuri domum pervenerunt, rurſus ſanctus vir apparuit eis dicens: *Manete in pace, & tu filia mea fac ut ſis ſponſa Dei Monaſterium Sandecenſe ingrediens* quo dicto ardentes faces extinxit, & in baculos ut erant prius convertit, ac demum repente diſparuit. Grati tanto beneficio, in terram proſtrati gratias egerunt Deo, qui comitem itineris ſanctum Juſtum ſibi mittere dignatus eſt. Salomea ſanctimonialis effecta in Sandecenſi monaſterio, poſt triennium ſancte Deo ſerviens, ad celeſtis ſponſi nuptias feliciter migravit.

CAPUT XXXIV.

Eremitarum Camaldulensium in Hũgaria propagatio.

ATque hi ex eremo Camaldulensi, cœlestis doctrinæ Magistri, ad erudiendos Polonos prodierunt, vitæ austeritate patres admirandi, contẽptu fastus mundani, rerumque caducarum suspiciendi, propter eos, qui hæreditatem salutis caperẽt, in ministerium veloces angeli, tanquam igniti Seraphini, à sede Apostolica missi, nullas sibi utilitates quærentes, sed solas animas pretioso Christi Sanguine redemptas, ardentissimo deside-

desiderio depereuntes. Quorũ nomina, ne conscripta in cœlis ingrata in terris oblivione sepeliantur, præsertim in nostris, ubì sudorem, & sanguinem majorum, & nostrûm saluti consecrarunt, benevolo candidi lectoris obtutui, subjicienda duxi, quæ sunt: sanctus Adalbertus, Episcopus Pragensis, Archiepiscopus Gnesnensis, Prussorum Apostolus, Christi martyr gloriosus, Joannes, Benedictus, Isaac, Matthæus, Christinus, Benedictus, Zuirardus, Athanasius Laurentius, Martyres: Christianus, Papantes, Barnabas, Andreas, Zeovardus, Justus, Confessores

ſeſſores: Hieronymus item Pragenſis Bohemus, magni Ducatus Lithvaniæ, & Samogitiæ Apoſtolus, & Confeſſor, ſãctus Bonifacius Italus, Ducatus Ruſſiæ Archiepiſcopus & Mart. ſanctus denique noſter Bogumilus Gneſnenſis Archiepiſcopus Confeſſor. *Iſti ſunt viri, per quos Tibi Evangelium Chriſti Sarmatia reſplenduit. Iſti ſunt Patres Tui, verique Paſtores*, quorum ſalutaribus doctrinis illuſtrata, feram barbariem ſvavi jugo Chriſti collum ſubiiciēs, edomuiſti; ut quæ nunquam Romanorũ veterum potentiæ ſervieras, ad Romani Pontificis

pedes

pedes, proſtratam ſponte libertatem glorioſius extenderes. Sed iam ad ſanctum Bogumilũ revertamur; Multos per profũdos ſylvarum receſſus, habuerunt Eremitæ Camaldulenſes diſcipulos, poſt promulgationẽ Evangelii in Bohemia, Polonia, Hũgaria, in quibus Caſimiritana Polonorum eremus celebrior fuit, ob memoriam ſanctorum Martyrum, in qua, & ipſorum interfectores pœnitentiam agentes permanſerunt, quorum regimini, duobus etiam de Hũgaria per ſanctum Romualdum miſſis, præerat ſanctus Barnabas ab Italia reverſus. Ab iis igi-

tur

tur, vel à Moraviæ confinibus eremicolis, Romualdinæ auſteritatis inſtitutum edidicit ſanctus Bogumilus, de quo ſic ait Martinus Boronius: *Inculpatæ vitæ præſul, in Deum magnæ cõtemplationis, pius, & ſanctus in operibus, maximo devotionis ardore ad Beatam Mariam Virginem, ſanctos Adalbertum & Stanislaum Pontifices, ac ſex Fratres Polonos, Ordinis Camaldulenſiũ Patronos Regni Poloniæ flagrans, qui etiam in eremo ſecundũ Regulam ſancti Romualdi, quam in mente affixam, & aliam ſcriptam habebat, regulariter omnes dies vitæ ſuæ, in ieiuniis, diſci-*

plinis

plinis, ac orationibus transegit: puro corde, Deo, & sanctis eius serviens. Ubi dum asserit, quòd sanctus Bogumilus habuerit Regulam scriptam sancti Romualdi de Regula sancti Patris Benedicti debet intelligi, secundũ quam Romualdinæ disciplinæ alumni, profiteri solent. Cùm verò in Ungaria quindecim illi, à sancto Romualdo missi Fratres, in tantum Camaldulensis Ordinis observantiã propagassent, ut jam monasteria, reliquos ad societatem illius vitæ aspirantes, capere non possent, Romualdinæ austeritatis imitatore, tuguriola sibi excitarunt

in solitudine: in quibus, more antiquorum eremitarum, singuli viritim habitabant, nullius obedientiæ jugo subiecti, sanctum Paulum primum Eremitã, & alios subsequentes Patres, imitando: ex vitisque illorum relictis, exempla vivendi depromendo: Tandem ab extasi contemplationis, amore juvandi proximos, exciti, in Cœnobia se, ac Civitates, & oppida, ut ibi avangelizarent, ac curæ salutis, non propriæ duntaxat, verùm etiam alienæ, incumberent, actionem contemplationi junxerunt: Strictum illud vivendi genus, perpetuæ à carni-

carnibus abſtinentiæ, ob labores, quos in concionibus, & confeſſionum exceptionibus,ac Sacramentorum adminiſtrationibus, ſubire debebant, ſummo Chriſti Vicario temperante, & ad Regulam illos ſancti Patris Auguſtini transferente poſtquã illos in ſolicitudinis circa curam animarum partem, Archiepiſcopus Strigoniẽſis vocaſſet, anno domini 1214. quorum inſtitutum Gentilis presbyter Cardinalis legatus de latere Clementis V. anno Domini 1308 approbavit apoſtolica ſuffultus authoritate. Habitum illi album Eremitarum Camaldulen-

sium retinent, ac Eremitæ san-
cti Pauli vocantur. Generalē
Priorem sui Ordinis habent in
Ungaria, in Cœnobio Talensi
celeberrimo tantæ authorita-
tis, ut in publicis Regni Unga-
riæ comitiis, inter Proceres,
locum, & vocem habeat, in
expendendis Reipublicæ consi-
liis. Cùm autem Vladislaus
Dux Opoliensis Anno domini
millesimo trecentesimo octo-
gesimo secundo tunc Prorex
Poloniæ, sacram Deiparæ Vir-
gins imaginem â sancto Luca
depictam, & Hierosolimis Con
stantinopolim, inde in Russiam
translatam, sibique post annos
quin-

quingentos à Duce Russiæ donatam, in monte, Czestochoviensi civitati vicino diæcesis Cracoviensis, proposuisset collocare, hos potissimum S.Pauli Primi Eremitæ Patres, ex Ungaria, ubi plurima sanctitatis, &doctrinæ specimina ediderũt, tantoque irradiarunt splendore, ut in partes vicinas maximè in Silesiam, & Poloniam, clarissimum jubar eius Ordinis promicuerit humanissima invitatione accersivit, eisque monasterium & basilicã sumptu magnifico, postquam condidisset, pretiosum hoc sacræ imaginis Cymelion, religiosè custodien-

dum, commisit. Qui quam heroicam fortitudinem in sacra icone servanda, & ab iniuriis, & oppugnationibus hæreticorum defendenda probaverint, universus orbis Christianus sũma cum admiratione agnovit, anno domini millesimo sexcentesimo quinquagesimo quinto, quo Sudermaniæ Princeps, Ca, rolus Gustavus, Regnum Poloniarum inopinato exercitu occupatum, miserabili clade vastavit; solis Eremitis sancti Pauli eius potentiæ imperterrita constantia; Deipara suos clientes mirabiliter protegente resistentibus, ardenti pietatis zelo, & invicta

invicta fortitudine animi Fratribus præeunte, illosque, vel sangvine, ac vitæ prodigalitate ad restringendum hæreticorum in Deiparam Virginem odium, adhortante A.R.P. Augustino Kordecki, tunc Claromontani Cœnobii Priore, deinde verò per Silesiam, & Poloniam Ordinis Prothoêremitici Priore Provinciali, ac Visitatore vigilantissimo. Cuius obsidionis seriem, accuratè descriptam, titulo Gigãtomachiæ præscripto, typis mandavit, & supremo Christiani Orbis Antistiti Alexandro VII. consecravit.

CAPUT XXXV.

Sanctus Bogumilus in Eremum ſecedit: laudes eremiticæ vitæ proponuntur.

Sic calamitatũ Eccleſiæ pertæſus, quibus remedium per id tempus adhiberi nequibat, diligenter animo perpendens Bogumilus, quòd Paſtoralis curæ ſolicitudo, nihil aliud ſit, quàm fluctuantis mentis afflictio: ubi propriis omiſſis, commodis alienis vacare, neceſſarium ſit; atque illud extimeſcens, ne ſe alienæ tempeſtatis fluctibus involutum, vis conſilii expers in æternum traheret præcipitium,

iuxta

juxta quod de se scribit Hieronymus ad Eustochiũ: *Scito quia nũc essem de numero damnatorũ, si fuisse de numero Episcoporum,* Archiepiscopatu Gnesnensi se abdicat illumque in manus Apostolici Nuncii, quod multo ante iam maturo consilio deliberaverat, impetratâ, ut præmissum est, licentiâ, resignat, & in eremum solitudinis Dobrovensis, concedit. Excelsis Principum palatiis. vile turguriolũ permutat, pro splendido & pretioso vestitu, rudem tunicã induit, pro interula, cilicium assumit, pro Magnatum, & Ducum conversatione bestiarum,

& ferarum Societati adjungitur, caput fessum vigiliis, & orationibus, pro molli culcitra, vel cervicali, viridi cespite, vel sacco paleis infarto, reclinat: *Surgit modica quiete recreatus, somno brevi, non fracto, sed expleto; & interdum pernoctantis philomelæ cantibus experrectus, pulsisq; torporibus, quietis horis psallere incipiens, ianitorem labiorum, ut ingressuris laudibus matutinis aperiat, devotus exposcit: & cordis sui Dominum in adiutorium vocat, nihilque viribus suis fidens & imminentiũ consciusque metuensque discriminum, ut festinet obsecrat; nullis te-*

xendis fraudibus intentus; sed Dei gloriam, & sanctorum laudes, non in dies tantùm sed in horas, & indefesso linguæ famulatu; & pio mentis obsequio repetens: ne quando forsan ingrato animo, divinorum munerũ memoria, evanescat: & sæpe interea securi timoris, ac tepidæ spei plenus, memorque præteriti, ac futuri prævidens, læto (mirum dictu) *dolore; felicibus lachrymis abundat; inde suspiciens cœlum, ac stellas, ac illis habitantem Dominum Deum suum, tota mente suspirans:* ac patriam cogitans & de exilii sui loco ardenti tædio ad illam anhelans, admirã-

dā rerum Conditoris maieſtatē, veneratur & adorat: crebriùs in voces divini Pſaltis erumpens: D*omine Dominus noſter, quàm admirabile eſt nomen tuum in universa terra! Quoniam elevata eſt magnificentia tua, ſuper cœlos.* Deinde recreatas modico cibo vires, ad ſtudium jucundæ lectionis confert, ignēque amoris divinorum beneficiorum recordatione, ſuſcitat, & conceptas illius ſcintillas, ſtudioſæ voluntatis affectibus, in flāmam diſflat eminentem, lachrymis interim ab æſtuantis cordis incēdio vapore divini ſpiritus elicitis, in refrigeriū vultus accenſi,

per

per genas ſvavi dulcedine rorā-tibus. Tandem actis Deo gratiis, dieique partibus ad calculū revocatis, qua virtute in ſingulis profecerit, aut defecerit, accuratiùs examinando, & humi mē-bra fuſus, intervigilando, quæ inter diu legerat, memoriâ repetens, multa cum animi tranquillitate venturæ lucis initium præſtolatur. *O eremus ſanctarū mentium delectatio! ò intimi ſenſus inexhauſta dulcedo!* O torrēs voluptatis, à fonte in vitam æternam ſalienete, dimanans! Nemo credit, niſi qui ſitibund9 accedit quanta Ubertate domus Dei, cum ſvaviſſimo interni guſtus

stus oblectamento, tuos cultores reficis, & inebrias? Una gutta tuæ refocillationis, pretiosior est omni balsamo, cunctis Regum, & Principum deliciis, jucundior; incomparabilis totius mundi thesaurus: *Si dederit homo omnem substantiam domus suæ pro dilectione, quasi nihil despiciet eam.* Hic hic spontè cœlestis desideriorum impletur æstus: *Ducam eam in solitudinem & ibi loquar ad cor eius.* Hic divinis imparspõso delitiis cœlestes in auxilium vocat Spritus: *Introduxit me inquiens in cellam vinariam or: dinavit in me charitatem. Fulcite*

me floribus, ſtipate me malis, quia amore langueo. Anima mea liquefacta eſt, ut dilectus locutus eſt. Hic mutuos æterni fæderis, & nunquam diſſolvendarum nuptiarum ſponſus & ſponſa paciſcuntur arrhabones: ſponſus offert annulum, *pone me ut ſignaculum ſuper cor tuum, ut ſignaculum ſuper brachium tuum.* Spōſa recipit ſvaviſſimè olentem à dilecto myrrhæ faſciculum, quem olfaciens, & cordi apponens, tenerrimè tantum complexa pignus, lætabunda canit: *Faſciculus myrrhæ dilectus meus inter ubera mea commorabitur.* Offert viciſſim ſponſo poma & vinum

vinum: *omnia poma nova & vetera dilecte mi servavi, dabo tibi poculum ex vino condito, & mustum malorum granatorum meorum.* O amor! ô voluptas! *Quē talis amor ebriat, Qvam felix est quem satiat!* Quam profundus ut capiat! Quid dulcis Jesus sapiat; non importunæ ibi vanarum cogitationum muscæ, inter orandum tranquillitatem animi tedentis in Deum, perturbant, non angoribus mens quassatur anxiis, ne cui de se querēdi dederit occasionem, non serenitatem consciētiæ obscurat, aligenæ famæ restitutionis solicitudo, non cupiditatum no-
xiarum

xiarum composita pectoris quies pernicioso pulsatur tumultu, absunt iurgia, silent lites, contententiones exulant. Meum & Tuum, pronomina bellum moventia, non audiuntur. Non invenit cuius se præferat excellentiæ superbia: Non habet inquem distortos vibret obrutus invidia. Non reperit opes, quibus cor apponat, avatitia. Non ira furentis vindictæ, suscitat incendia. Non saginatum diversitate ciborum ventrem supinat acedia. Non habet irritamenta voracitatis, vel ebrietatis gula. Desunt illecebrosæ fomenta luxuriæ. Secura quies,

tranquilla ſtatio, hilaris malatia, ridet inconſtantes tumultuantis mundi fluctus, dulces æternæ pacis, cœleſtis Hieruſalem, delitias prælibando.

CAPUT XXXVI.

Paupertas S. Bogumili.

MAgnarum & heroicarum virtutum, in hoc ad eremum ſucceſſu, ſanctus Bogumilus ſpecimen exhibuit, & inprimis paupertatis: quæ Apoſtolicæ perfectionis eſt fundamentũ, Principis Apoſtolorum ſancti Petri Chriſto conſtanter adhærentis, manifeſtatione: *Ecce*

nos

nos reliquimus omnia & secuti sumus te. Reliquit ſanctus Bogumilus non ſpem dunxatat habendi, quæ mundus ſuis pollicetur ſectatoribus, & ad quæ obtinenda, toto conatu ambitioſæ mentis anhelant, ſpe voluptatis æternæ conculcata, ſæculi præſentis amatores. Renunciavit avito ſplendori natalium, ut inter pauperes, quos regni cœleſtis hœredes ſcripſit Unigenitus Dei filius, ſecuriore verſaretur fiducia, Deſeruit amplas poſſeſſiones, ut in domo Patris æterni multarum manſionum eſſet habitaor. Egreſſus de domo & cognatione pater-

na, ut inter cives ſanctorum, & domeſticos Dei, non dubius cohæres cenſeretur. Sprevit excelſum dignitatis culmen, amicorum, famulorumque numeroſo ſtipatorum agmine poſthabuit frequentiam, ut Ei, qui cùm eſſet dives, noſtri cauſa egenus factus eſt, quàm ſimillimus appareret. Contempſit heroica magnanimitate, opes caducas, ut ſe dignũ in pauperibus Chriſto miniſtrum exhiberet. *Nemo* enim *alius eſt Deo dignus quam qui opes contempſit. Ille ingentis eſt animi, qui divitias ridet, magnus qui in divitiis pauper, eſt ſecurior qui caret.* Bonum

eſt facultates cum diſpenſatione erogare, melius eſt pro intentione ſequendi Dominum, inſimul donare, & abſolutum in ſolitudine, egere cum Chriſto. Sciebat ſanctus vir uberes in paupertate provenire fructus: *peccatorum præſervationem, virtutum conſervationẽ, cordis quietem, deſiderii cœleſtis impletionẽ, divinæ dulcedinis participationẽ, exaltationem, cœleſtem hæreditatem*; quos omnes magna jucunditate deguſtavit, & nunc beatus hæreditatis æternæ poſſeſſor, copioſa mercede ſtrenuus mundi triumphator, obtinet immenſas Regni cœleſtis, pau-

peribus promiſſi, divitas. Quòd ſi *nihil eſt tam anguſti animi tanquam parvi, quàm amare divitias, nihil honeſtius, magnificentiuſque quàm pecuniam contemnere, ſi non habeas, ſi habeas ad munificentiam liberalitatemque conferre.* Vaſtam animi amplitudinem neceſſe eſt ut habuerit Bogumilus, cuius deſiderii æſtus, quidquid infra Deum eſſet, ne dicā extinguere, ſed nec mitigare poſſet: Nimium capax, & excelſus eſt animus, qui ſola Dei voluntate contentus, fucatam, & inſtabilem mundi totiûs faſtidit pulchritudinem, ut ſi generoſum decet virum non

habitam contemnere pecuniã, & nullá in ea ferri cupiditate, quàm longè gloriosior, & omni humano sublimior fastigio censendus est Bogumilus, qui habitam abjecit, dispersit, dedit pauperibus? & non modo pecuniæ, verùm etiam omnium divitiarum, possessionum, Civitatũ oppidorum, Villarum, prædiorum, hortorum, horreorum, monilium, gemmarum, auri, argentique opulentiæ nunquam cor apposuit, imò iis omnibus, heroica fortitudine renunciavit, ut nudus cum nudo Diabolo, invictus Athleta Christi in eremo luctaretur. Vilesce-

bat illi amor vitæ præsentis, tantò fastidiosiùs quantò ad cœlestium bonorum secretas divitias, mente ferebatur sublimiùs, & præ dulcedine amoris divini, omnes præsentis sæculi felicitates amarescebant. Nihil sapiebat illi, nisi legis Dominicæ meditatione conditum, nihil virum Dei oblectabat, nisi quod ab oblectamentis sensuum carnem abstraheret, ut animi facultatibus in crucis obsequium subactis, & in servitutem Crucifixi redactis sensibus, non iniuria usurpare videri posset illud Apostolicum elogium: *vivo ego, iam non ego, vivit verò*

in me Christus: ita enim omnes ſenſus rationis imperio ſubiecerat, & ad exemplar Crucifixi mancipaverat, ut iis nonniſi ad ipſius ſervitutem uteretur.

CAPUT XXXVII.

Tentationes S. Bogumili.

TRibus lanceis aggreſſus eſt, hoſtis humani generis, vitæ ſolitariæ Tyronem in deſerto. Primum in eum contorſit telũ, ſanctorum Patrum divitum recogitationem: Abraham, Iſaac, Jacob, Loth, Job, David, quibus divitiæ nihil obfuerũt, imò profuerunt plurimùm, ut eas cum indigentibus partientes be-

neficientiæ, ac hospitalitatis præmia uberiora consequerentur: cui apposuit scutum Christi Domini, quòd ad maiorem conducit perfectionem, consulentis: *Si vis perfectus esse, vade, vende quæ habes, & da pauperibus*, & habebis thesaurum in cœlo: & veni *sequere me.* Et illud sancti Ambrosii. *Nemo plus tribuit, quàm qui sibi nihil reliquit.* Secundum spiculũ jecit: Quid est, quòd Ecclesiã in tàm turbulento statu, & Rẽpublicam salutaribus destitutã consiliis, in tam calamitosa tẽpestate fluctuantem, deseruisti? non satis utriusque fidelis na-

varch9

varchus; cũm auxiliatricẽ manum tuam maximè flagitarent Episcopi, & Senatûs Principes? contra cuius vim fortissimo se contexit clypeo: *Quid ad te, tu me sequere. Quid enim prodest homini, si universum mundum lucretur, animæ vero suæ detrimentum patiatur? Unum est necessarium, sequere me, & dimitte mortuos sepelire mortuos suos. Nemo militans Deo implicat se se negotiis sæcularibus.* Tertiam phalaricam libravit perniciosissimam superbiæ: Ergo tu inquit maximè dilectus es Deo, qui omnia præcepta ipsius impleveris, pauperibus bona distribu-

ſtribueris, opes contempſeris, nihil eorum quæ mundi ſunt quærens, ſolâ Dei gloriâ contentus. Graviſſima hæc eſt cõtra ſervos Dei ſariſſa: Nam Dæmon hoc præcipuè *quærit, ut eos quos aliis vitiis ſub ſuum vexillum minime attrahere potuit, elationis medio, & inani gloria atque ſuperbiâ trahat, & à virtutum ſemita hoc pacto faciat deviare*. Nam cùm cætera vitia, facilè ſuam prodant turpitudinem, eadem facilitate vitari poſſunt; qua turpiâ apparent, ſuperbia in bonis operibus ſe lerumque abſcondit, ut perdat, neæ ſimilis, in purpurea vel
holo-

holoſerica veſte, quam in rudi panno libentiùs immorantis. Deinde altiús ab ipſa natura corrupta exitialis hæc ſementis ſparſa eſt, in mentes Adæ poſterorum, ſeminante Diabolo, & protoplaſtis parentibus divinam pollicente gloriam: *Eritis ſicut Dij. Unde omnes trahimur laudis ſtudio, & optimus quiſque* (juxta vulgi opinionem) *gloriâ ducitur: magnumq; memoriâ poſteritatis ſucceſſuræ alit heroicarum virtutum incrementũ. Hinc plures ex Philoſophis invẽti ſunt divitiarum contemptores, qui tamen in eo ipſo contemptu, ſuperbiâ turgidi, ventoſam glo-*

riam

riam sunt aucupati. Sicut Diogenes fastum Platonis maiore fastu calcavit. *Et illi Philosophi; qui se minimè teneri gloriæ cupiditate populo venditabant, tamen libris, quos de contemnenda gloria scripserunt, nomen suũ affixerunt, in eo ipso quod prædicationem, & nobilitatem despexerint, prædicari se ac nominari cupientes.* Amplissimus est gloriæ quærendæ campus, Pontificialis dignitas, quæ svave quoddam est illius captandæ, illiciũ: quæ etiam subinde sanctorum Patrum, & diligenter in suo munere versatorum, mentes titillare consvevit, iuxta quod

scripsit

ſcripſit ſanctus Gregorius: *Ad noſtra quotidie ſtudia vacamus, terrena concupiſcimus, humanam gloriam intenta mente captamus: & quia, eò ipſo quò cæteris prælati ſumus, ad agenda quælibet maiorem liceentiam habemus, ſuſceptæ benedictionis miniſterium, vertimus ad ambitionis argumentum* Oppoſuit huic telo, umbonem firmiſſimum ſermonis Chriſti Bogumilus: *Si quis vult poſt me venire, abneget ſemet ipſum & tollat crucem ſuam & ſequatur me.* Quam ſic abnegationem Magnus deſcribit Baſilius: *Nihil aliud eſt ſui abnegatio, niſi ſumma rerum omni-*

um

um, & vitæ priùs transactæ, oblivio: atque à sui ipsius voluntatibus recessio; quam in vita communi assequi longè est difficillimum: ne dicam ab omni prorsus ut fieri possit, facultate remotissimum. Cùm autem maximus sit labor, abnegare se ipsum, solida spe succursus divini fulciri debuit, qui tàm arduum vitæ genus aggressus est. *Nam fortasse laboriosũ non est, homini relinquere sua, sed valde laboriosum est relinquere seipsum: minus quippe est abnegare quod habet, valde autem multũ est abnegare quod est.* Oblitus est Bogumilus quod fuit. Retudit

tudit vane gloriæ titillationem, ſcuto veritatis: *Cùm feceritis omnia, quæ præcepta ſunt vobis, dicite: ſervi inutiles ſumus*: totā gloriam in Deum referendo: *Non nobis Domine non nobis, ſed nomini tuo da gloriam.*

CAPUT XXXVIII.

Spes S. Bogumili.

INduit Panopliam, quâ Chriſti milites armat Doctor gentium: *Accipite armaturam Dei, ut poſſitis reſiſtere in die malo, & in omnibus perfecti ſtare. State ergo ſuccincti lumbos veſtros in veritate, & induti loricam iuſtitiæ, & calceati pedes in præparatione*

ratione Evangelij pacis: in omnibus ſumentes ſcutum fidei, in quo poſſitis omnia tela nequiſſimi ignea extīguere: & galeā ſalutis aſſūite; & gladium ſpiritûs (quod eſt Verbum Dei) per omnem orationem, & obſecrationem, orantes omni tempore in ſpiritu. Ubi veritatem, juſtitiam, pacem, ſed maximè fidem, & ſpem, ſcutū, & galeam, cordis, & capitis munimenta præcipua, cōmendat. Nec mirum: his enim duabus virtutibus, ad conſtanter operandum armantur homines, ac ne prorſus otio torpeſcant, ad ardua quævis negotia peragen-

da

da, excitantur. *Nemo enim mortalium mare ingrederetur & liquido ac profundo sese committeret elemento, nisi se prius credat salvari; nec agricola semina sulcis obrueret, & fruges spargeret in terram nisi crederet venturos imbres, affuturum quoque solis teporem, quibus terra confota segetes multiplicatâ frugē producat, ac ventis spirantibus nutriat, nihil denique est quod in vita geri possit, si non credulitas ante præcesserit.* Hæc ad calcandas ſicco veſtigio aquas, traxit Bogumilum, Chriſti promiſſionibus, firmiſſima perſvaſione, atque fiducia immobiliter innitentē. Huc

ab uberibus cõsolationibus sæculi abstractum, & de fluctivagis mundi tempestatibus ereptum, ad rigidum vitæ genus transtulit. Spes enim est: quæ cunctis desideriis tẽdit efficacibus, in ultimum beatitatis scopum, omnesque suas facultates animi, ac sensuum corporis dirigit in bonum, arduum, futurum, promissum, mediis ordinatis obtinendum. Atque sic illa fundamento nixa fidei, quæ est *sperandarum substantia rerũ, argumentum non apparentium*, disponit à charitate præscripta media, & ad ultimam sperati boni metam collineat, constan-

ti sta-

ti ſtabilimento mentem, ad patriam pergentis, & navigantis viatoris, ne vitæ præſentis tentationum fluctibus obruatur, ſuſtinendo; ita ubi eſt diuina ſpes fides illico adeſt, & ſimul charitas ſpei cooperans, ſine qua ſpes eſſe nequit: ſed vana, & ſuperba præſumptio erit, quâ laborant hæretici, juſtificationē ſoli fidei attribuentes. Quapropter Apoſtolus ſpem divinam nomine anchoræ appellat: *Fortiſſimum ſolatium habeamus, qui confugimus ad tenendam propoſitam ſpem: quam ſicut anchoram habemus animæ tutam, ac firmā & incedentem uſque ad interiora*

velaminis, ubi præcursor pro nobis introivit JESUS, secundùm ordinem Melchisedech Pontifex factus in æternum. Etenim sicut anchorâ firmantur, in secura statione onerariæ, ne hinc inde ventis circumactæ fluctuent: ita in præsentis vitæ mari turbulēto, spe promissionum Christi subnixa fidelis anima, nihil tēpestatibus adversitatum, ex Erebi faucibus exercitarum, terretur, aut movetur. Stat immobilis Christi auxilio confisa, & quamvis absconditum sit ab oculis mundi sectatorum, quos illa fructus apportet: tamen ultra velamen, quod mundus re-

putat

putat ſtultitiam, ſecura quieſcit; Chriſtũ in tribulationibus præcurſorem ſequens: qui propoſito ſibi gaudio, ſuſtinuit crucē, confuſione contempta. Inde plurimi ſancti Martyres, ſpe firma ſolidati auxilii divinitùs ſibi affuturi, vel remunerationis æternæ, acerbiſſimos cruciatus contempſerunt, ut plerique tanquam molles roſas, ardentes carbones calcarent. Fluctuat mundi ſpes, ad breve ſibi tempus Favoniis adſpirantibus, in adverſos poſt hæc ſcopulos propriâ mundo inconſtantiâ, convertendis, in ſyrtes, charibdeſque ſuos nautas præcipitans.

Magna est securitas cordis, nihil habere concupiscentiæ sæcularis. Nam si ad terrena adipiscenda cor inhiat, securum, tranquillũque esse nullatenus potest, quia aut non habita concupiscit, ut habeat: aut adepta metuit ne amittat, & dum in adversis sperat prospera, in prosperis formidat adversa, huc illucque quasi quibusdam fluctibus, volvitur: ac per modos varios, rerũ alternantium mutabilitate versatur. Si vero semel in appetitione supernæ patriæ forti stabilitate animus figitur, minùs temporaliũ rerum perturbatione vexatur.

Divina spes ridet, laborantis

mundi consilia: contemnit inanes curas, & quò parciores in humana præsidia cõvertit oculos, eò firmioribus cœlestis auxilii fixa munimentis frustra intumescentes contra se fluctus, ad suam puppim allisos, detriumphat. *Insuperabili loco stat animus, qui externa deseruit: inexpugnabilis est, quem multis machinis lacessitum fortuna non transfixit: nunquam maior est; quàm ubi aliena dispoſuit, & fecit sibi pacem, nihil timendo divitias, nil concupiscendo.* Spes quæ in æternitatem erigit animum, nulla mala, quæ tolerat sentit, proinde principium be-

atitatis sapiēs attribuit viro spes humanas conculcanti. *Beatus* inquiens *vir, qui inventus est sine macula: & qui post aurum non abÿt: nec speravit in pecuniæ thesauris. Quis est hic, & laudabimus eum? fecit enim mirabilia in vita sua.* Ut nulla igitur fecisset in vita miracula sanctus Bogumilus (quæ ideo non omnibus sanctis attribuūtur, ne perniciosissimo errore decipiantur infirmi, existimantes in talibus factis esse majora bona, quàm in operibus justitiæ, quibus vita æterna comparatur) tamen mirabilium esset operator, in *quibus computatur pecuniæ contemptus,*

gloriæ deſpectus, ſæcularium occupationum ſegregatio, & terribilium perpeſſio.

CAPUT XXXIX.
Conſtantia S. Bogumili.

HAc ſpe fretus, & armatus conſtanti animo in exercitiis vitæ ſolitariæ permanſit: pro nihilo ducens teterrimas Cacodæmonum formas, in quibus antiquis eremi cultoribus ſolebant apparere: ut eos perterrefacerēt, & propoſiti eorū ſtabilitatem, tædio tetricarum viſionum, aliquomodo labefactarent; figuras urſorum, aprorum, leonum, tigridum, pardorum

rum, centaurorum, & variâ diſtorta deformitate horribilium monſtrorum, induentes; nunc oculis ſcintillantibus ardentes, nunc flammas obtortis faucibus evomentes, nunc ludicris more ſimiarum geſticulationibus, orationis fervorem interturbãtes, nunc teterrimum fætorem exhalantes, nunc caliginoſæ noctis atris vaporibus diem obſcurantes, nũc petulcorum hircorum inſtar laſcivientes, nunc obſcænis motibus cientes, nũc ſpecioſarum fæminarum lenocinante forma, libidinis pruriginem excitantes, & plurimis ſtratagematibus phantaſmatũ,

eremi-

eremitas defatigãtes, ut eos vel ipſo importunarum viſionum faſtidio, ab auſterioris vitæ rigore, deterrerent, vel in diſcrimen conſenſûs peccandi allicerent. Omnia hæc terriculamenta contempſit generosè Bogumilus, imperterito fixus animo in Dei adjutorio, qui non deſerit, nec confundi patitur, ſperantes in ſe. Contra tales hoſtium machinationes, &technas ſancti AntoniiEremitarum Magiſtri, ſe munierat documentis: quos cùm ipſe frequentiùs ſigno crucis abegiſſet, tunc vincendi dæmones modũ diſcipulis præſcripſit: *Neceſſari-*

um est donum spirituum discernẽdorum: ut dæmonũ fraudes prævidentes, adversus dispærem pugnam possimus crucis elevare vexillum. Illi maximè contra Monachos hostile odium sumunt, & cum in cogitationibus nihil egerint, solent pavoribus terrere; sed fidelibus orationibus, atque ieiunijs se ad Dominum convertentibus, statim corruũt. Cùm talia spectra veteratorius impostor, crebriùs oculis obiecisset sancti Joannis Gualberti Abbatis Vallis umbrosæ, formis ferarũ, serpentum, draconum crocodylorũ illũ perterrefacere cupiẽs: vir sanctus signans frontẽ cru-

ce, conatibus illorum illudendo vanis, dicebat eorum unicuique: *Si Dominus dedit tibi potestatem super me devora, sin minus, cur frustra niteris.* Præscripsit etiam modum sanctus Pater Antonius spiritus bonos à malis discernendi: Veniunt inquiens, aliquando noctu in angelos lucis se transfigurando, ut nostra bona opera laudent, & in iis perseverantiam, ac post æternum gaudium promittant: ut hoc pacto incautos in superbiam inducant, & quod magno sudore illi acquisiverunt, unica vanæ laudis oblectatione, blandi adulatores eripiant. Igitur

tur boni ſpiritus apparent, cum tranquillitate, ac mentis dulcedine; ſecuritatemque firmã ingenerant iis, quibus ſe videndos exhibent, & ſiquidem Dei legatione, qui eſt fons, & principium totius lætitiæ funguntur, inenarrabili gaudio mentem videntis replent; unde tantus fervor, ac deſiderium in bonis operibus proficiendi exoritur, ut ex carnis ergaſtulo, volare in cœlum velle videatur homo, tali apparitione recreatus. Et quamvis fragilitas humanæ con ditionis, ad initium viſionis extimeſcere incipiat, tamen mox ſecuritatis tranquilla ſerenitas,
ne

ne anceps fluctuet animus, oboritur, ſic cum beatiſſima Virgo Maria, nuntio Gabrielis turbata eſſet, cœleſtis legatus protinus omnem triſtiam, metumque Virginea mente depulit. *Ne timeas Maria inveniſti enim gratiam apud Deum.* Sic Zacharias cum apparitione Angeli timor irruiſſet ſuper ſe, conſolationis Verbum ab eo mox obtinuit *Ne timeas Zacharia quoniam exaudita eſt deprecatio tua.* Sic paſtores, quibus natalis Chriſti Domini nuntiabatur, cùm circumfulgente ſe inuſitata luce trepidarent, audierunt ab Angelo *Nolite timere: ecce*

enim

enim evangelizo vobis gaudium magnum, quod erit omni populo. Sic abeuntibus ad ſepulchrum Domini mulieribus; timorem abegit Angelus *Nolite timere vos, ſcio enim quod Jeſum qui crucifixus eſt, quæritis.* In talibus apparitionibus quando ſe transfigurat in Angelum lucis Cacodæmon, non quærit aliud quàm ut adoretur, & gloriam Deo debitam, occulto aſtu furetur: qua etiam tentatione Chriſtum Dei Filium adoriri auſus eſt: *Hæc omnia tibi dabo, ſi cadens adoraveris me.* Habēs igitur firmam ſpem divinæ protectionis, & arma præ manibus

tenens

tenens, quibus sancti Patres, cum hoste generis humani conflixerunt, terribile in eremo, cum ipso iniit certamen. Etsi mors omnium terribilium, terribilissimum est, etiam hanc sic armatus bonus Christi miles confidenter expectat, & *pulsanti iudici confestim aperit, quia lætus iudicem sustinet, & cum tempus propinquæ mortis advenerit, de gloria retributionis hilarescit.* Ita cum ad sanctumHilarionem venissent latrones, dissimulantes qui essent, & interrogantes, quid faceret si latrones adessēt? respondit sanctus: *Qui nihil habet, quomodo latrones timeat?*

illique subjecissent: ut nihil habeas, tamen mori potes; subintulit intrepidus senex; Fateor me mori posse, & debere, non tamen mori timeo, qui mortē expecto quotidie. Tunc compuncti latrones & qui essent fassi, atque ad pedes ipsius prostrati veniam petierunt: & vitam in melius commutarunt. & ex mente S. Chrysostomi *ob pecuniæ contemptum, gloriæ despectum, sæcularium occupationū segregationem, & terribilium perpessionem operum mirabilium patrator extitit* sanctus Bogumilus.

CA-

CAPUT XL.

Abſtinentia S Bogumili.

AD arma cætera, quibus expugnari Diabolus ſolet, car nem ſpiritui ſubijciendo, & in ſervitutem imperii rationis redigendo, orationibus, ciliciis, flagellationibus, vigiliis, iejunium ſeverum adhibuit: quòd, eius ab ipſa pueritia tenax, & religioſius obſervator, cùm (ut præmiſſum eſt) extitiſſet, tantò rigidiore à ſe, coluit, exactione, quantò maiores, ad tentandum ſe vires Diabolus intendiſſet. &

ipſe firmiorem legem ſibi conſtāti propoſito auſteritatē vitæ ſancti Patris Romualdi æmulandi, non invitus impoſuiſſet. *Hanc nimirum vivendi regulam cunctis ſectatoribus vitæ ſingularis ſanctus Pater præfixit, ut tunc ſe unuſquiſque eremiticæ vitæ ieiunium tenere cognoſceret, ſi per hebdomadam triduanas, & biduanas ieiunando, quinta feria & dominicis diebus, olera, vel quodcunque liquamen, cum gratiarum actione perciperet, exceptis duabus anni Quadrageſimis, in quibus non ſolum ipſe, ſed & plerique ſui diſcipuli, totius hæbdomadæ ſoliti erant continuare ieiunium. Jeiunare au-*

tem omnino, hoc eſt diem abſque ullo cibo tranſigere, licet ipſe ſæpiſſime fecerit, aliĳs omnimodo prohibebat. Dicebat enim ad perfectionem tendendi hoc ad ſummũ congruere, ut quotidie comedat, & ſemper eſuriat, quatenus hoc caro per conſvetudinem leviget, quod grave novitiis initio cõverſionis apparet. Parvipendebat autem ſi quis ad tempus magnũ quid inciperet ſi non etiam in eo longanimiter perſeveraret, vigilias verò temperatè, & cum magna diſcretione faciendas maximè ſvadebat: ne cui fortaſſe contingeret, ut ſopori peractis nocturnis officiis, conſentiret: ſanè huiuſmodi

somnium vir sanctus in tantum habebat exosum, ut si quis ei confiteretur, post duodecim psalmorum vigilias, vel maximè circa diluculum obdormivisse, nequaquam posset eo die cum eius licẽtia, sacra Missarum solemnia celebrare. Dicebat enim melius esse si possibile sit, unum psalmum ex corde & cum compunctione cantare: quàm centum cum mentis fabulatione percurrere. Cui autem hæc gratia perfecte data non esset, hortabatur tamẽ, nequaquã despeare nequaquã vel ab ipsa corporali exercitatione tepescere donec ipse qui volũtatẽ dedit, tribuat etiã aliquando facultatẽ. Tantum-
modo

modo orationis incenſum mentis intentio in Deum ſemel fixa cuſtodiat, quod exterius veniens cogitationum aura perturbat, ubi enim eſt intentio recta, contra voluntatem cogitatio veniens, non eſt nimium formidanda. Hæc ideo ex vita ſancti Romualdi per ſanctum Petrum Damianũ conſcripta, prolixius exſcripſi, ut non fruſtra laborarem, in deſcribendo jeiunio ſancti Bogumili, & vigiliis, ac orationibus. Satis enim eſt dicere & ſcribere, quod ſcripſit Martinus Baronius de illo: Nempe præfixã vivendi regulam cunctis ſectatoribus vitæ ſingularis, à ſancto

Patre

Patre Romualdo, diligenter, ac fideliter fuiſſe obſervatam, à ſancto Bogumilo: qui *carnem expugnatricem humani generis debellabat, dū vivo corpori mortem delectabatur infligere. Quoties autem cibum, aut ſomnum indulgere corpori, aut alias neceſſitates naturæ cogere humana conditio, miro afficiebatur pudore; quòd tantam animi libertatem, modici carnis termini coercerent*: quæ tamen jeiuniorum & vigiliarum exercitia, matura diſcretione & prudenti trutina ita moderabatur ut ad cætera perfectionis inſtrumenta, idoneus eſſet. *Nam Anachoreſis,*

ieiunia

ieiunia, vigiliæ, meditatio, ſcripturarum propter puritatem cordis quod eſt charitas exercenda ſunt cum hæc omnia ſint perfectionis inſtrumenta: omnia impedimenta quò alacriùs noſter amor in Deum tendat, removentia, vigiliæ namque removent ſomnolentiam, ieiunium acediam, ſilentium curas, meditatio perturbationes animi, quies negotiorum tumultum. In his igitur prudenter temperandis exercitationibus vitæ ſolitariæ, potiſſimum verò ieiuniis, ſequebatur ſancti Baſilii conſilium: *Quoniam innati nobis corporis vehiculum, neque*

nimium

nimiùm laxando fræna, neque rursus immodicè illa retinendo ad virtutis cursum perducere oportet: idcirco corporum status, & habitus, & ciborum qualitates, solerter considerare convenit; ut valido corpori fræna immitamus, & senili frigescenti cibì potusq́; adiumentum ingeramus. Atque hæc sunt instrumenta perfectionis solitariæ vitæ quibus dispo nitur animus ad fruendum Deo, bono summè delectabili, *per quæ vehemens, ac inexplebile desiderium accenditur, placendi Deo, & intuendi magnificentiã gloriæ ipsius, piis & puris cogitationibus, & memoriæ bonorum,*

quæ

quæ ab eo nobis collata sunt, *iugi cogitatione* inhærendo. Hic ille *absconditus est thesaurus in agro quem qui invenit homo, abscondit: & præ gaudio illius vadit, & vendit omnia quæ habet & emit agrum illum.* Hic ille thesaurus est quem qui invenit homo *sedebit solitarius & tacebit, Infinitus enim est sapientiæ hominibus thesaurus: quo qui usi sunt, participes facti sunt amicitiæ Dei, propter disciplinæ dona commendati Thesaurus cœleste est desiderium, ager vero in quo thesaurus absconditur, disciplina studii cœlestis quem profecto agrum venditis omnibus compa-*

rat

rat qui voluptatibus carnis renuntians, cuncta ſua deſideria per diſciplinæ cæleſtis cuſtodiam calcat; ut nihil iã quod caro blãditur libeat, nihil quod carnalem vitam trucidat ſpiritus perhorreſcat.

CAPUT XLI.

Amor erga proximum & prædicatio eius.

QUamvis autem nuncium Archiepiſcopali dignitati, & ſolicitudini, prorſus remiſiſſet, non tamen curam ſalutis proximorum penitus abjecit, reputans animo præcipui amoris in

Deum

Deum tesseram dilectione proximi æstimari, ac proinde Petrum prius à Christo de amore sui examinatum, quam ei oves pascendas commisisset; ut veræ charitatis, ovium pastio sit evidens argumentum. *Etenim quisquis virtutibus pollens, gregem Dei renuit pascere, summum Pastorem convincitur non amare.* Equidem fuit iam alius populi Dobrovensis pastor, quē Bogumilus postquam culmen Archiepiscopatus adiisset, instituerat: ut sacramentorum administrationi aliisque Parochialibus officiis incumbens fructus Curioni fundatione adscri-

ptos, perciperet; tamen si qua in re illius opera uti vellet Parochus, eam impendere humilis eremita minime recusabat. Prædicationi Verbi Dei de licentia ipsius eò ferventiùs institit, quò dulciores immissionum cœlestium voluptates, in eremo fuisset expertus; & mente sæcularibus expedita negotiis, supremorum bonorum considerationi liberiùs intenderet. Prodibat ex eremo, tanquam Joannes ipse vitæ anachoreticæ severitate metuendus Magister, pallebat os confectum iejuniis, emaciatus diuturnis vigiliis pendebat vultus, frons

cute

cute contracta, caperatos lyrabat sulcos, dejecta supercilia in terram vergebant, oculi tanquam è profundioribus prominentes cavernis, ora vultusque intuentium obliquo splendore feriebant, intonsum caput, & mentum, rigore pilorum horrebat, ipsa vultus, exuccique oris composito, in viro Dei, pœnitentiam populo anunciabat, quem tanta spiritus vehementia & vocis contentione, à vitiis deterrebat, ut plurimi auditorũ in lachrymas resoluti, seriam emendationem vitæ proponentes, ab eius contione reverterẽtur. Exultabat spiritu, quoties

dulces fructus ex horridis pœnitentiæ spinis, in conversis peccatoribus colligebat: gratias agens summo rerum moderatori, quod sibi vasa fæcibus calicis Babyloniæ meretricis vacua, providisset simplicium rusticorum, corda voluptatibus mundi destituta, ab inquinamẽto peccatorum asperis laborib9 mundata, in quæ pretiosissimũ balsamum Spiritus sancti unctionis infunderet. Fervebant divinæ charitatis amplitudine dilatata præcordia & ex iis, in audientium animos flammeus ardor erumpebat qui crebra lacrymarum ab oculis concionatoris

toris manantium aſpergine irroratus, vaſtum ſacri amoris excitabat incendium. Multi percutientes pectora ſua, & in amaritudine animæ recogitantes delicta juventutis, domum redibant, quæ in ordinem digeſta in aures Confeſſarii, maxima cordis contritione promebant. O quot lachrymantium audita ſuſpiria in voces prodeuntia luctuoſas! Eheu infelix ille dies, quo te Deum meum offendi! quo ſiliquis mundi prodigus filius æterna bona permutavi. Rumpantur dolore viſcera mea quia peccavi nimis, doleo Domine Deus, doleo vehementer

quia peccavi nimis: ò amor meus, à quo deſcivi! Et nunc Domine Deus meus, fac mecum ſecundùm magnam miſericordiam tuā, quia tibi cor meum, & voluntas patet: quia doleo, quod te quem ſuper omnia amare debeam, graviſſimè offendi: propono amplius non peccare, omnes occaſiones cum tuo adiutorio peccandi, devitare, voluntatem tuam implere, quæ tibi placita ſunt: exequi. Amo inimicos meos, qui me dictis læſerunt, damno affecerūt &quomodocūq; cōturbarūt, cōdono illis omnes injurias, quia te amo, quia ſic juſſiſti. Lætabatur

tur quòd haberet, quibus quod ipſe in ſolitudine de petra mel ſuxerat, elargiretur, & ſecretas eremi delicias, æternæ ſalutis ſitibundis populis communicaret. Nam quemadmodum mater turgidis onuſta uberibus, niſi lac in labra ſugentis promat infantis, copioſam faſtidit ubertatem: ita vir ſanctus cœleſtibus ſaginatus delitiis, dolet animo anxius, ſi non adſit cui exuberantes communicet chariſmatum ſpiritualium voluptates. Sic celebribus ad populum feſtis, Sacris operaturus, & pabulũ ſalutis Chriſti ovibus præbiturus exibat; quibus perfun-

ctus officiis, *secedebat in desertũ & orabat* turbæ consortium declinando. Sic Zachæus præ turba Jesum videre non poterat. Sic Elias à facie Jesabel fugiens, & in spelunca per dies quadraginta delitescens, præsentem sibi Deum habere meruit. Sic Moyses ab humana societate per dies quadraginta semotus, legem digito scriptam obtinuit. Quemadmodum etenim, qui pretiosum liquorem in vase vitreo, aut alioqui fragili portat, omnem populi frequentiã, & turbæ tumultuantis occursũ, fastidit: ne inæstimabile munus importuna curiosorum contre-

ctatio-

ctatione perdat: ita viri contēplationi dediti, fugiunt turbulentos hominum cœtus, huc illuc ſuis cupiditatibus titubantes, & circumactos; ne in diſcretis ardelionum curioſitatibus, nullis comparandi theſauris, Spiritûs ſancti balſami, vaſe fracto, effuſione, damnum irreparabile patiantur.

CAPUT XII.

Mors S. Bogumili.

ITa cum in aſperioribus exercitationibus Eremitarum, & auſteriore diſciplinæ Romual-

dinæ obſervantia, per annos duodecim, poſtquàm Archiepiſcopatum Gneſnenſem abdicavit vitam traduxiſſet, & finem iam illius imminere levi febricula tentatus cognoviſſet: vocatis ſociis, qui in eiuſdem ſolitudinis vicinis habitabant tuguriolis, pauca de cœleſtium bonorum divitiis, brevi labore, ac patientia comparandis, præfatus, ac eos ad conſtantem in ſtudiis & occupationibus vitæ ſolitariæ adhortatus, ad extremum ſe agonem oratione, ac crebris ſuſpiriis diſponebat, rite Sacramentis munitus, Beatiſſimæ Mariæ Virgini Deiparæ in

cuius

cujus venerationem propensiore semper voluntate ferebatur, Adalberto & Stanislao, necnõ quinque Martyribus eremitis, finem vitæ suæ religiosè commendando; quo iam instante vidit gloriosam DeiGenitricem Mariam, frequenti Angelorum cœtu stipatam, cum puero Jesu inter manusMatris hærente, ad præmia se regni cœlestis invitãtem. Regni Poloniæ, quorum opem imploraverat, assistentibus Tutelaribus. Atque sic in his verbis: *Jesu Fili Dei & Virginis Mariæ, esto susceptor animæ meæ* præsentem vitam, cum æterna commutavit; cuius anima

in specie columbæ candidæ, visa est in cœlum penetrasse 4. nonas Junij anno Christi millesimo centesimo octuagesimo secundo. Extremum sepulturæ honorem accepit in Ecclesia Dobrovensi Sanctissimæ Trinitatis, in qua vivens ante & post Archiepiscopatum Gnesnensem laboraverat; cuius viri sanctitatem plurimis Deus miraculis honorare dignatus est; Nam statim ab eius obitu, secreto quodã divini spiritus impulsu, ad visitandum illius sepulchrũ, maxima populi multitudo, ope ipsius, ac meritis, in variis necessitatibus, calamitatibus, an-

guſtiis, variiſque morbis auxilium, & ſolatium, à Deo perceptura confluxit; qui concurſus hominum, in tanta frequentia ſolet continuari uſque ad præſens, pro decima Junii, ut graviſſimorum Senatorum teſtimonio, qui præſentem turbam conſpexerunt, ad octo millia perſonarum, decem quãdoque numerum, perveniſſe cenſeretur. Ex quibus plurimi narrabant, nunquam ſe ſine aliquo ſolatio, & mentis refocillatione, à ſepulchro Sancti receſſiſſe. Cùm autem ſepulturæ locus in dies pluribus clareſceret miraculis, Fulco Archiepiſcop9

ſcopus Gneſnenſis ſucceſſor ab eo quintus,qui temporibus Alexandri IV. vixit, oſſa illius levavit, & ad partem Eccleſiæ meridionalem altiore ſepulchro condidit ſculpta imagine Pontificis cum Epiſcopalibus inſignibus ſuperaddita. Præter votivas tabellas, cerea donaria,& fulcra claudorum, in utroque templi pariete ſuſpenſa, plurimam pecuniam ad tumbam Sãcti offerebat populus, quæ trifaria quotannis ſolebat diſtribui ordinatione Archiepiſcoporum, pars una in ſuſtentationem Parochi, aliorumque miniſtrorum Eccleſiæ cedebat;

altera

altera pro fabrica Ecclesiæ Collegiatæ Uniejoviensis, in cuius Archidiaconatu sita est parochialis Dobrovensis, convertebatur: tertia pro templo in honorem Sancti exædificando, reservabatur. Cera postquam usui Ecclesiæ per annum suffecisset, reliqua vendebatur, & cumulo pecuniæ reservatæ, aggregabātur, Plurima Deus ad locum eius sepulturæ, ad laudē, & gloriam nominis sui, honorem Sancti, & utilitatem consolationemque populorum, ad opem ipsius implorandam confluentium, miracula solet operari; quorum hic unum, & alterum venit retexendum.

Iuſſerat Vincentiūs Cotus Archi-Epiſcopus Gneſnenſis,& unâ cum Collegio Metropolitano Prælatorum , & Canonicorum ſanxerant, Anno Domini milleſimo quadringenteſimo tertio, ut Venerabilis Dominus Albertus Parochus in Turek, diligenter , & fideliter ſigna , quæ per merita ſancti Bogumili fiebant, coñſcriberet, & in protocolla reponeret. Sed liber hic, in quo fuerunt deſcripta, incendio interiit, ut ex graviſſimis illuſtrium virorum magnisque in Republica officiis Præfectorum, relationibus officioſè iuramento confirmatis,

eviden

evidenter cònſtat. Unus pro-multis oculatus ſufficiat, Jlluſtris & Magnificus Dominus Sebaſtianus Głembocki, Theſaurarius Breſtenſis, annorum ſexaginta quatuor iuratus, non proceſſatus non excommunicatus, hæreditariorū bonorum centum millium florenorum Polonicalium poſſeſſor, confeſſus, & ſacra Euchariſtia refectus in Eccleſia Collegiata Cruſſicienſi, pro feſto B: Mariæ Virginis Purificatæ, ad requiſitionem FiſcalisCuriæ Matthiæ Łubieńſki Archiep: Gneſnen: (qui cum ſingulari propenſione Sancto addictus eſſet,

cujus

cujus oſſa in Urnam Stanneam depoſuit: Volebat librum miraculorum per ipſius merita editorum divinitùs, typis Orbi Chriſtiano propalare; magna enim & plurima ibi fuiſſe deſcripta inaudierat, maxima diligentia librum conquiſivit) ita interrogatus, depoſuit. Plurima inquit miracula à Sancto Bogumilo facta ſcio; nam librum deſcriptorum diligenter, à ducẽtis, & ultra annis habui, qui cũ incendio palatii mei in Villa Głembokie periit; in quo recordor quod pluſquam ducenti claudi, ſanitatem receperunt, per interceſſionem ipſius, & ſul

cra

cra ſua, quibus innitebantur in-
ſignum gratitudinis, & præſtiti
beneficii, ibidem reliquerunt.
Recordor & cœcos viſum re-
cepiſſe, & mortuos reſuſcitatos
quem librum ab anteceſſoribus
mihi donatum etiam cœteris le-
gendum præbebam. Et Peril-
luſtris, ac Reverendiſſimus Do-
minus Alexander Głembocki,
Archidiaconus Gneſnen: Deca-
nus Poſnan: Cracovien: Płocē:
Canonicus, S.R.M. Secretarius,
annorum ſexaginta ſeptem, ju-
ratus, non excōmunicatus &c:
recognovit, quòd cùm eſſet
Commiſſarius ab Illuſtriſſimo
olim Laurentio Gembicki Ar-
chiep-

chiepiſcopo Gneſnenſi, una cum Illuſtri Domino Joanne Kojeciewſki Archidiacono Lãciciensi, Canonico Gneſnenſi, ad examen miraculorum ſancti deputatus, per juratorias ſenum depoſitiones intellexerit, præcipuè verò ex Fauſto Suſki filio Stanislai, qui iam centum triginta annos habebat, & ab alio Brictio Faſtek, qui iam vigeſimum quintum ſuper centeſimũ annum agebat (uterque natus in Dobrovenſi pago) innumerabilia miracula, ad ſepulchrum S: Bogumili fieri continuè; plurimis infirmis per interceſſionẽ illius ſanitatem reſtitutam. Unde

de claudi in signum recuperati gressus plurima fulcra, quibus innitebantur, reliquerant: quæ postea per Parochos uti impedimenta Ecclesiæ, combusta fuerunt in præsentia ipsorum. Alia plurima signa, ex cera, uti oculi, capita, pedes, & alia membra, à piis fidelibus relinquuntur. Quoniam igitur antiquorum miraculorum memoria, vel Parochorum incuria, vel temporum iniquitate, maxime hostium variorum incursibus, utpote Crucigerorum, qui per annos fere ducentos, maiorem Poloniam populati, oppida & pagos crebris incen-

diis miſerrimè afflixerunt: & Tartarorum, qui univerſam Poloniam ferro, igneque atrociter vaſtarunt, interiit.

MIRACULUM I.

REfert Martinus Baronius, Clericus Jaroslavienſis Polonus, in libro quem de vitis Sanctorum Polonorum octo Martyrum Eremitarum ordinis Sancti Romualdi Camaldulenſium ſcripſit, & authoritate Illuſtriſſimi Domini Bernardi Macieiowſki Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis, Archiepiſcopi Gneſnenſis edidit. Romæ primùm Anno Domini Milleſimo Sexcenteſimo ſecundo à Fratre Joanne Maria Vercel-

lensi, Magistro sacri palatii visum; & approbatum; deinde Cracoviæ anno Domini Millesimo sexcentesimo quarto ab Illustrissimo Domino Claudio Rangonio, Comite, Sedis Apostolicæ Pauli V. Legato Episcopo Regii & Principe ad Serenissimum Sigismundum tertiũ Regem Poloniæ, suo robore confirmatum, ac tandem Anno Domini Millesimo sexcentesimo octavo, per Reverendũ Dominum Andream Schoneũ S.T. & utriusq; IurisDoctorem, pro tunc universitatis Cracoviensis generalis studii Rectorẽ, ut in lucem ederetur admissum:

impreſſit Cracoviæ Baſilius Skalſki, Anno Domini Milleſimo ſexcenteſimo decimo.

Quodam tempore, pius erga Sanctum Bogumilum vir, Staniſlaus Vach Civis Colenſis currum panno nimis oneratum, ſex trahentibus equis, ducebat: dumque propè villam Dobrovo, ubi corpus ſancti Archiepiſcopi quieſcit, pergeret, unus equorum preſſus onere occubuit; cui poſtquam illico fecit detrahi coreum, muneris loco illud Eccleſiæ Dobrovenſis Sacerdotibus obtulit, petens ut ſanitatem reliquorum ſancto Bogumilo commendarent; ipſe interim flexis ad ſepulchrum

eius genibus DEI protectionem incœpto itinere, per merita sancti Præsulis diligenter implorabat: dum finita oratione digreditur ab Ecclesia, eqvus ille (mirum dictu) ad fores templi adstitit hinniens, quem dominus actis DEO pro tanto beneficio gratiis, lætus recipit, iunxit currui, viam feliciter prosecutus est. Mirabilia DEI opera, meritis sancti Bogumili sibi præstita, omnibus per omnem viam, prædicans. Sacerdotes ut tanti miraculi perennaret memoria, pellem sibi donatam foribus Ecclesiæ affigi curarunt; anno Domini Millesimo trecentesimo nonagesi-

mo ſexto. Atque hæc prodigioſa equi ſuſcitatio, & in crebreſcentia ope ſancti miracula: quæ diligenter connotari iuſſit, movit Archi-Epiſcopum Gneſnenſem, poſtulante præſertim Metropolitano Senatu, Vincencium Cotum ut in eius honorẽ Eccleſiam de latere cocto de oblationibus ad illius tumbam fieri ſolitis, cum omnium Prælatorum, & Canonicorum unanimi aſſenſu, ædificare ſtuderet.

Vidi ego, ſepulchrum Sancti viſitans, Anno Domini milleſimo ſexcenteſimo quadrageſimo quarto corium hoc nuce-

rini coloris, foribus Eccleſiæ affixum, quod populus, equos, & alia jumenta patrocinio ſancti Bogumili commendans ſcindere uſitatum habebat, animantibus in medelam propinans. Nulla iam ad præſens corij cernuntur veſtigia, in medicinam iumentorum diſtracti. Durat hactenus vicinorum populorum ea devotio, ut quoties ad viſitandum ſepulchrum ſancti conveniant, toties equos & boves circa Eccleſiam ducant precibus ſancti à contagione peſtilenti, & morbis aliis ſervatum iri ſuas animantes, confiſi.

II.

Per Annos 478. pagus Dobrovo in favillam, & cineres trinâ vice converſus nullum periculum Eccleſiæ Sanctiſſimæ Trinitatis â viro Dei deplancis abiegnis extructæ, flammis undique còópertus; attulit; ut nullum aduſtionis, vel fumi vicinos parietes denigrantis appareat veſtigium, quod eò mirabiliùs evenit quò propinquiores ruſticanæ caſæ in templum in medio pagi ſitum, undequaque incendiorum fomenta iactarent.

LAUS DEO.